

Jaarrapport 2013

Landelijke

Jeugdmonitor

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Jaarrapport 2013

Landelijke

Jeugdmonitor

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
-	Nihil
-	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2012-2013	2012 tot en met 2013
2012/2013	Het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
2012/'13	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
2010/'11-2012/'13	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2010/'11 tot en met 2012/'13

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en Grafimedia, Den Haag
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Infoservice Jeugd, Telefoon (088) 570 75 75
(maandag-vrijdag, 09.00-17.00 uur)
of via contactformulier op
www.landelijkejeugdmonitor.nl

ISBN 978-90-357-1132-7
ISSN 2351-9835

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2013.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Voorwoord

Gemeenten krijgen een steeds grotere rol als het gaat om de zorg voor de jeugd. Om hun beleid ten aanzien van de jeugd te kunnen bepalen, hebben zij informatie nodig over de jongeren in hun gemeente. Eén van de bronnen hiervoor vormt de website [Landelijke Jeugdmonitor](#). Het Jaarrapport 2013 geeft een beeld van de gegevens die via deze website beschikbaar zijn over en voor gemeenten.

Het Jaarrapport 2013 presenteert actuele gegevens en relevante ontwikkelingen over jongeren, verdeeld over zeven thema's: jongeren in de bevolking, gezins-situatie, gezondheid, onderwijs, van leren naar werken, sociale zekerheid en veiligheid en justitie. Binnen elk thema komen onderwerpen over jongeren aan bod, waarvan eerst de actuele, landelijke situatie wordt geschetst. Vervolgens toont de publicatie aan de hand van een kaart van Nederland een beeld van de ontwikkeling op gemeenteniveau. Tot slot volgt een overzicht van de stand van zaken in de vier grootste gemeenten en de gemeenten die wat het onderwerp betreft het meest in het oog springen. De beschrijving van elk onderwerp in deze digitale publicatie eindigt met verwijzingen, zodat snel en gemakkelijk doorgeklikt kan worden naar de achterliggende cijfers en andere relevante publicaties.

Enkele interessante bevindingen uit het rapport zijn:

- In Urk was op 1 januari 2013 bijna de helft van de inwoners jonger dan 25 jaar, tegenover één op de vijf in Vaals.
- Eén op de vijf minderjarige kinderen in Amsterdam en Rotterdam groeit op in een huishouden met kans op armoede.
- In drie kwart van de gemeenten is het aandeel 15-jarigen dat een vmbo-opleiding volgt gedaald, ten gunste van het aandeel 15-jarige havisten en vwo'ers.
- De tien gemeenten met het hoogste aandeel jongeren met een WW-uitkering liggen allemaal in Friesland, Drenthe en Overijssel.
- Het aantal geregistreerde misdrijven onder jongeren van 12 tot 25 jaar daalde in negen van de tien gemeenten.

Net als in voorgaande jaren heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek het Jaarrapport 2013 van de website Landelijke Jeugdmonitor opgesteld in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). We willen graag onze dank uitspreken aan de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

(OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Veiligheid en Justitie (V&J) voor hun betrokkenheid bij dit rapport. Daarnaast gaat onze dank uit naar de Provincie Limburg, GGD IJsselland en de gemeenten Capelle aan den IJssel, Leeuwarden, Deventer en Hoorn voor hun bijdrage met praktijkervaringen aan dit rapport.

Directeur-Generaal van de Statistiek

Drs. G. van der Veen

Den Haag/Heerlen, december 2013

Inhoud

Voorwoord **3**

1. Jongeren in de bevolking 7

- 1.1 Aantal jongeren nu en in de toekomst **8**
- 1.2 Aandeel 0- tot 18-jarigen in totale bevolking **12**
- 1.3 Aandeel niet-westers allochtone jongeren **15**
- 1.4 Tienermoeders **19**

2. Gezinssituatie 23

- 2.1 Kinderen in allochtone huishoudens **24**
- 2.2 Jongeren in eenoudergezinnen **27**
- 2.3 Kinderen betrokken bij echtscheiding **31**
- 2.4 Kinderopvang **34**
- 2.5 Kinderen met kans op armoede **37**

3. Gezondheid 41

- 3.1 Vaccinatiegraad DKTP van zuigelingen **42**
- 3.2 Cliënten provinciale jeugdzorg **45**
- 3.3 Jonge rokers **48**
- 3.4 Overgewicht onder jongeren **51**

4. Onderwijs 55

- 4.1 Achterstandsleerlingen in het basisonderwijs **56**
- 4.2 15-jarigen in het voortgezet onderwijs **59**
- 4.3 Mbo-geslaagden met een startkwalificatie **63**

5. Van leren naar werken 67

- 5.1 Voortijdig schoolverlaters **68**
- 5.2 Inkomen uit betaald werk **72**
- 5.3 Arbeidsparticipatie **75**
- 5.4 Onbenut arbeidsaanbod **79**

6. Sociale zekerheid 83

- 6.1 Jongeren met een WW-uitkering **84**
- 6.2 Jongeren met een WWB-uitkering **87**
- 6.3 Jongeren met een Wajong-uitkering **90**

7. Veiligheid en justitie 95

- 7.1 In aanraking met de politie **96**
- 7.2 Gepleegde misdrijven **101**
- 7.3 Onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap **105**

8. Praktijkervaringen met regionale jeugdmonitoring 109

- 8.1 Capelle aan den IJssel **110**
- 8.2 Deventer **111**
- 8.3 GGD IJsselland **112**
- 8.4 Hoorn **114**
- 8.5 Leeuwarden **116**
- 8.6 Provincie Limburg **117**

Begrippen **119**

Medewerkers **127**

1.

Jongeren in de bevolking

Na een piek in 1971 is het aantal jongeren van 0 tot 25 jaar gedaald tot bijna 5 miljoen in 2013. Volgens de laatste prognose zal dit aantal tot 2060 nog licht afnemen. Door aanhoudende groei van de totale bevolking, neemt ook het aandeel 0- tot 18-jarigen in de totale bevolking al jaren af. Het aandeel niet-westers allochtone jongeren stijgt licht, met name in de Randstad en de grote steden. Het aandeel tienermeisjes dat een kind krijgt daalde naar 4,5 op de duizend meisjes, het laagste cijfer ooit in Nederland en tevens één van de laagste in de wereld.

1.1 Aantal jongeren nu en in de toekomst

Tot begin jaren zeventig groeide het aantal jongeren naar verhouding nog bijna even sterk als de totale bevolking. In 1971 werd met 5,9 miljoen het hoogste aantal inwoners jonger dan 25 jaar geteld. Daarna daalde dit cijfer geleidelijk tot 4,7 miljoen, een daling van 20 procent. Sinds eind jaren negentig is het aantal jongeren nog maar weinig veranderd.

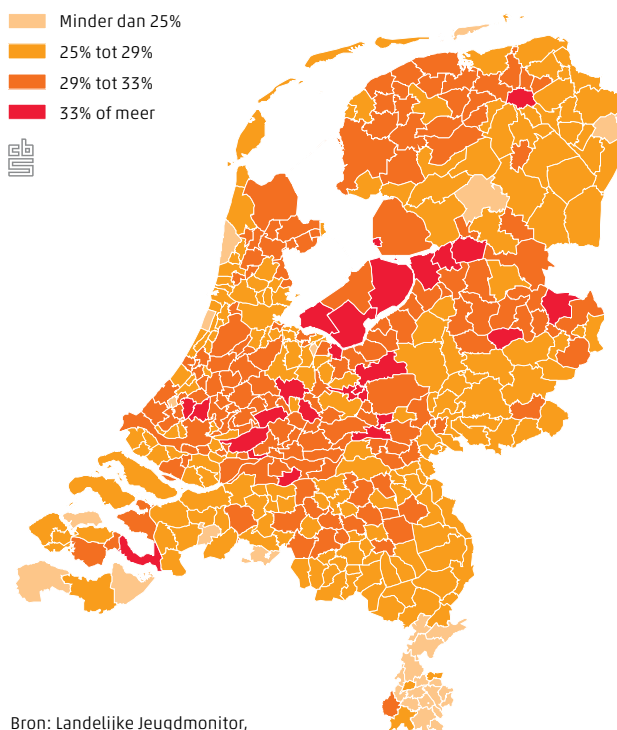
Bijna 5 miljoen jongeren in Nederland

Ons land telt anno 2013 bijna 5 miljoen inwoners jonger dan 25 jaar. Per 100 vrouwen zijn er 104 mannen van deze leeftijd; er worden meer jongens dan meisjes geboren. Bijna een kwart van de jongeren is allochtoon, waarvan twee derde van niet-westerse herkomst is. Ruim 5 procent van de jongeren is eerstegeneratieallochtoon en ruim 19 procent is van de tweede generatie.

48% van de bevolking
in Urk is jonger dan 25 jaar

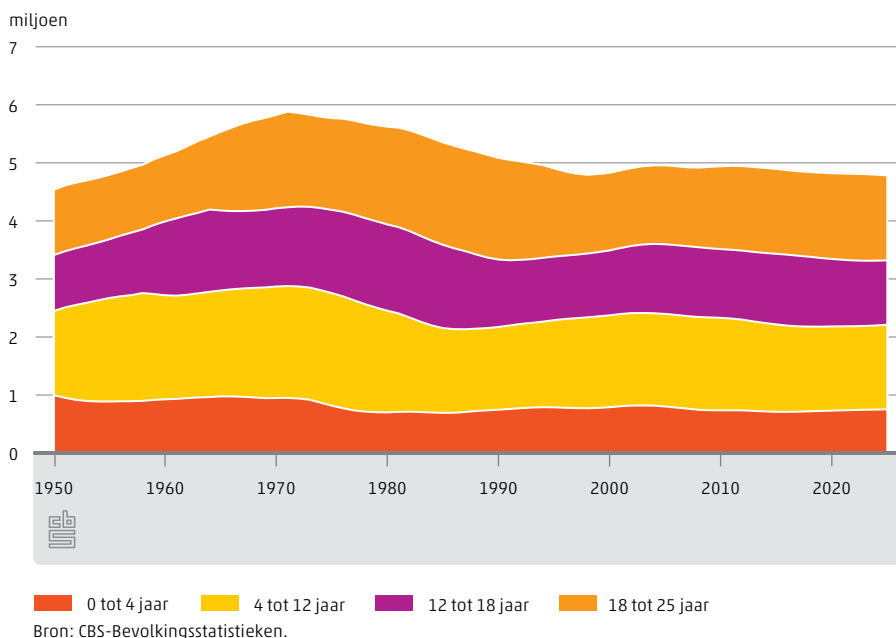
1.1.1 Aandeel jongeren (0 tot 25 jaar) in totale bevolking per gemeente, 2013

Lichte afname aantal jongeren tot 2025

Het geboortecijfer in Nederland nam in de jaren zeventig van de vorige eeuw snel af. Dit heeft geleid tot een grote variatie in omvang van de verschillende leeftijdsgroepen onder jongeren. In de nabije toekomst zijn dergelijke grote schommelingen niet te verwachten. Volgens de bevolkingsprognose van 2012 komt het aantal jongeren in 2060 maximaal 200 duizend lager uit dan in 2013. Regionaal zullen er wel de nodige verschillen ontstaan. Volgens de regionale bevolkingsprognose 2013 van het Planbureau voor de Leefomgeving en het CBS zal het aantal jongeren vooral dalen in de COROP-gebieden langs de grenzen van Nederland, zoals in de Achterhoek, Noord-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en Delfzijl en omgeving. Het aantal jongeren in de grootstedelijke agglomeraties zal juist groeien. De COROP-gebieden Delft en Westland en agglomeratie Haarlem zijn naar verwachting de sterkste groeiers. Opmerkelijke uitzondering is de regio Groot-Rijnmond, waar het aandeel van jongeren tot 2025 naar verwachting met bijna een half procent zal dalen.

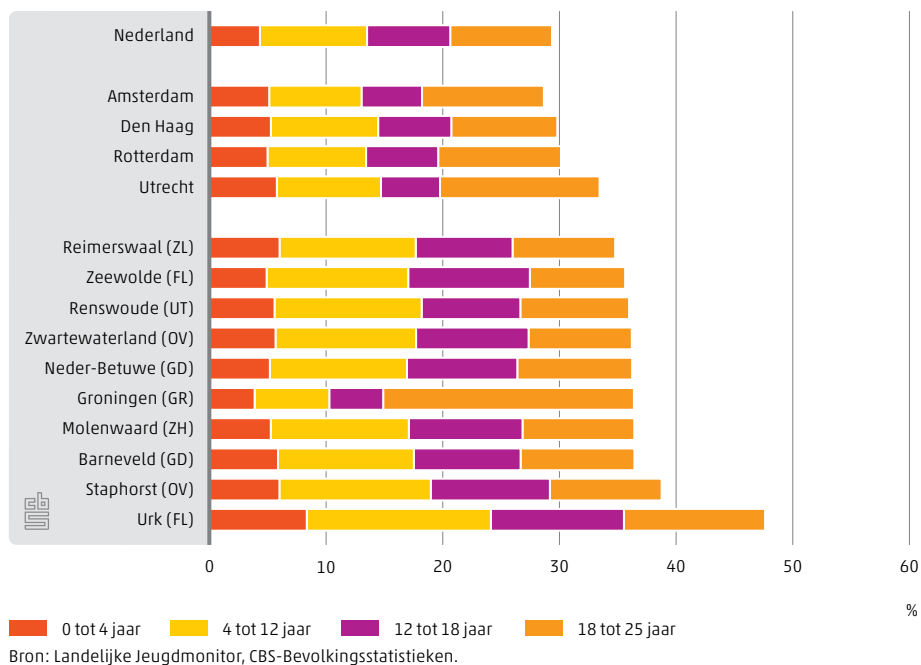
1.1.2 Aantal jongeren (0 tot 25 jaar) naar leeftijdsgroep, 1950-2025

Urk telt hoogste aandeel jongeren

Op elke honderd inwoners in Nederland zijn er 29 jonger dan 25 jaar. Dit cijfer kent een sterke regionale variatie die onder meer samenhangt met verschillen in het geboortecijfer en de immigratie van allochtone jongeren. Op gemeenteniveau zijn de uitersten te vinden in de gemeenten Urk en Vaals. In Urk was op 1 januari 2013 maar liefst 48 procent van de inwoners jonger dan 25 jaar, tegenover slechts 21 procent in Vaals. In de top-10 van jongste gemeenten staan vooral gemeenten waar de geboortecijfers nog relatief hoog zijn. Dit is onder meer het geval in enkele gemeenten die behoren tot de zogenaamde biblebelt. Het aandeel jongeren in de vier grootste gemeenten ligt dicht bij het gemiddelde van Nederland, maar het aandeel van de 18- tot 25-jarigen is er relatief hoog. Dat heeft te maken met studenten en starters op de arbeidsmarkt die naar de (grote) steden trekken. Dit effect is ook in de gemeente Groningen goed zichtbaar.

1.1.3 Aandeel jongeren (0 tot 25 jaar) in totale bevolking: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2013

Meer informatie

- Informatie over het aantal jongeren (0 tot 25 jaar) naar geslacht, leeftijd, herkomst en regio is te vinden op de website van de [Landelijke Jeugdmonitor](#) en in de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- Ook publiceert het CBS gegevens over de prognose van het aantal jongeren in de Landelijke Jeugdmonitor. Zie de tabel [Prognose jongeren; geslacht, leeftijd en herkomst, 2013-2060](#) of de tabel [Regionale prognose jongeren; 2012-2040](#).

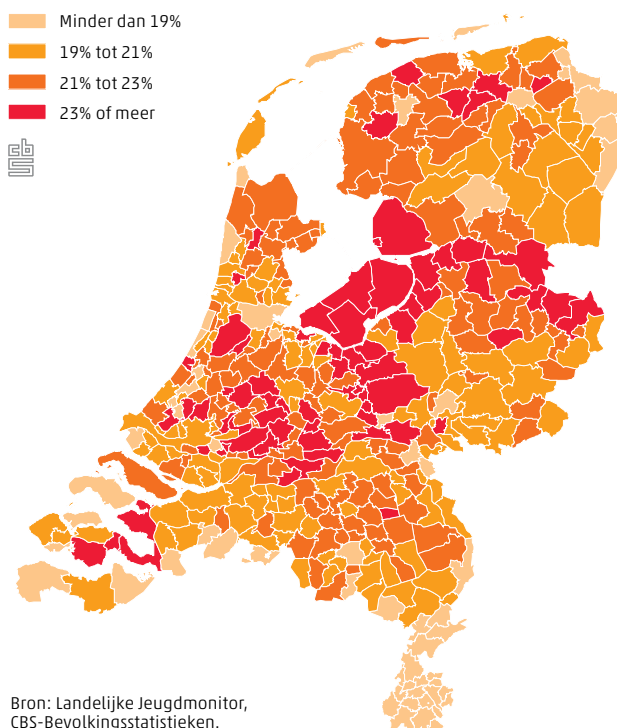
1.2 Aandeel 0- tot 18-jarigen in totale bevolking

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het aandeel minderjarige jongeren. Sinds de eeuwwisseling schommelt het *aantal* jongeren tot 18 jaar in ons land rond de 3,5 miljoen. Het *aandeel* jongeren tot 18 jaar in de totale bevolking neemt echter licht af doordat de totale bevolking nog steeds groeit.

Eén op de vijf Nederlanders jonger dan 18

In 2013 was ruim 21 procent van de Nederlanders jonger dan 18 jaar. Veel grote gemeenten hebben een relatief laag aandeel jongeren tot 18 jaar in vergelijking met omliggende gemeenten. Dit heeft deels te maken met een grote toestroom van werkenden en studenten naar grote gemeenten, die vaak net iets ouder dan 18 jaar zijn. Daarnaast zijn er ook regionale verschillen. In Zuid-Limburg is het aandeel jongeren in bijna alle gemeenten relatief laag, met gemeentelijke gemiddelden van 19 procent of lager. Dit beeld geldt ten dele ook voor andere wat meer perifeer gelegen regio's zoals Zeeland, het zuiden van Noord-Brabant en het noorden van het land. Gemeenten met een klein aandeel jongeren hebben doorgaans lage geboortecijfers. Veel van deze gemeenten zijn bovendien sterk vergrijsd.

1.2.1 Aandeel jongeren (0 tot 18 jaar) in de totale bevolking per gemeente, 2013

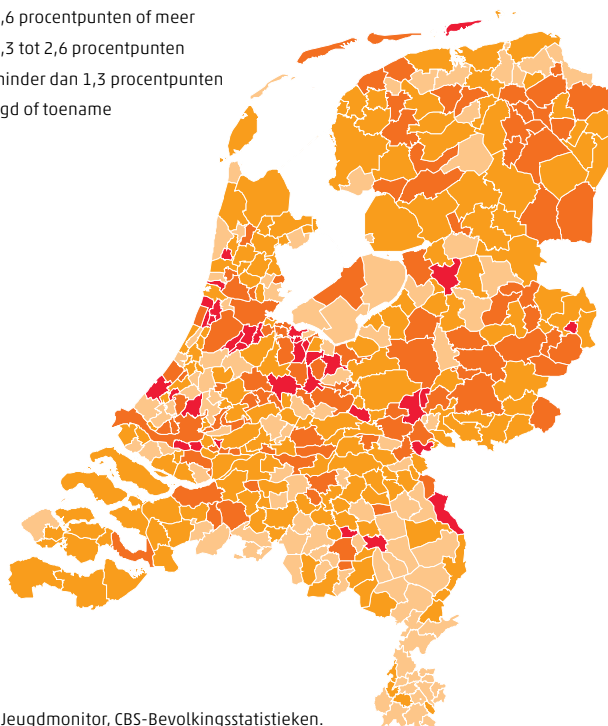

Aanzienlijke daling aandeel jongeren tot 18 jaar in Limburg sinds 2000

Maastricht had in 2013 ruim 3,2 procentpunten minder 0- tot 18-jarigen dan in 2000. Een dergelijke sterke daling deed zich eveneens voor in de meeste andere gemeenten in Limburg. Daarnaast is een daling te zien in Flevoland, delen van Brabant en delen van het noorden van het land. De sterkste daling in het aandeel jongeren tot 18 jaar is te zien in de Gelderse gemeente Westervoort met ruim 7 procentpunten.

1.2.2 Ontwikkeling aandeel 0- tot 18-jarigen in de totale bevolking per gemeente, 2000-2013

- Afname: 2,6 procentpunten of meer
- Afname: 1,3 tot 2,6 procentpunten
- Afname: minder dan 1,3 procentpunten
- Ongewijzigd of toename

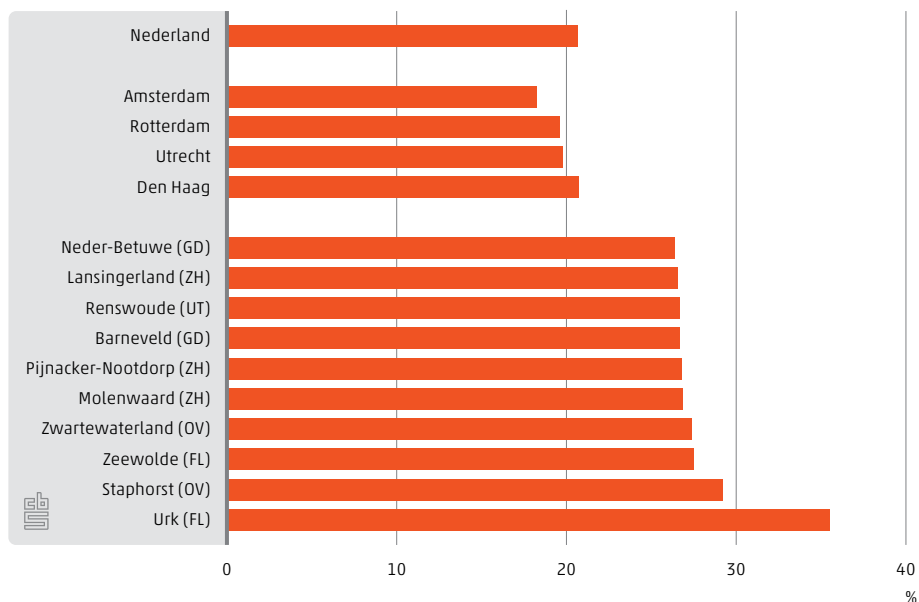

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Bevolkingsstatistieken.

Urk scoort het hoogst in aandeel 0- tot 18-jarigen

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde van 21 procent springt Urk er sterk uit. In 2013 was in deze gemeente 36 procent jonger dan 18 jaar. Urk wordt op de voet gevolgd door Staphorst, Zeewolde en Zwartewaterland, met aandelen van 28 procent en hoger. Voor Urk, Staphorst en Zwartewaterland heeft dit vooral te maken met een hoog geboorteoverschot en daarnaast met het feit dat jong volwassenen (18 jaar en ouder) voor studie of werk naar andere gemeenten vertrekken. Het hoge aandeel minderjarige jongeren in Zeewolde wordt veroorzaakt door het feit dat Zeewolde nog maar relatief kort bestaat; daardoor wonen er relatief weinig 65-plussers in deze gemeente. Van de vier grootste gemeenten scoren Amsterdam, Rotterdam en Utrecht lager dan het landelijk gemiddelde. In Den Haag was het aandeel vrijwel gelijk aan het landelijke gemiddelde. Als provincie valt Flevoland op met veel jongeren tot 18 jaar. Hier wonen naar verhouding veel jonge gezinnen die vanuit de Randstad naar Flevoland zijn getrokken.

1.2.3 Aandeel 0- tot 18-jarigen in totale bevolking: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2013

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Bevolkingsstatistieken.

Meer informatie

- Cijfers over het aantal 0- tot 18-jarigen zijn te vinden op de website van de [Landelijke Jeugdmonitor](#) en in de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- Gegevens over de totale Nederlandse bevolking publiceert het CBS in de volgende [StatLine](#) tabel.

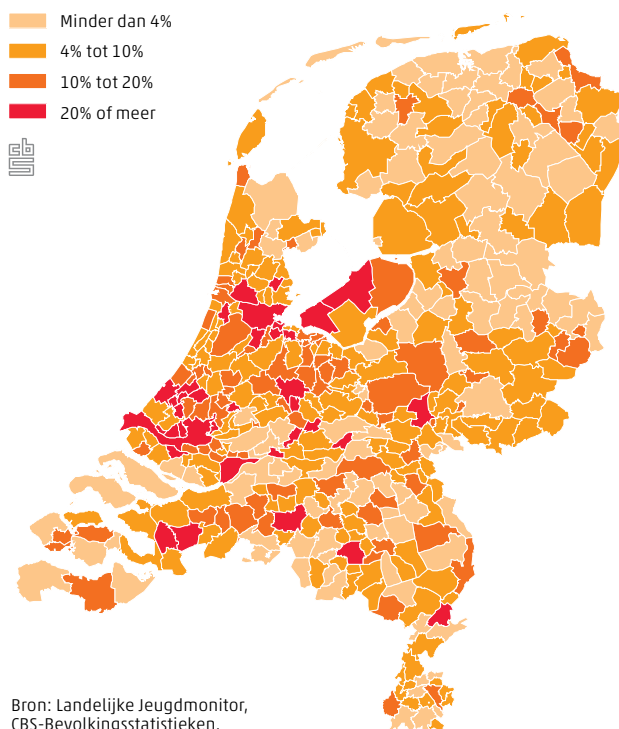
1.3 Aandeel niet-westers allochtone jongeren

Niet-westers allochtone jongeren hebben ten minste één ouder die is geboren in Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Het aandeel niet-westerse allochtonen onder jongeren in 2013 is toegenomen in vergelijking met het jaar 2000.

Meer niet-westers allochtone jongeren

Het absolute aantal niet-westers allochtone jongeren is sinds het jaar 2000 licht gestegen. In 2013 telde Nederland ruim 800 duizend jongeren tot 25 jaar met een niet-westers allochtone herkomst. In 2000 waren dat er nog bijna 700 duizend. Het aandeel niet-westers allochtone jongeren nam eveneens toe: van 14 procent in 2000 naar 17 procent in 2013. Tegelijkertijd daalde het aantal autochtone jongeren. Vooral het noordoosten en delen van zuidelijk Nederland vallen op door een laag aandeel niet-westers allochtone jongeren. Gemeenten met een groot aandeel zijn vooral te vinden in West-Nederland, met name in de Randstad. Over het algemeen laten de grotere gemeenten een groter aandeel zien.

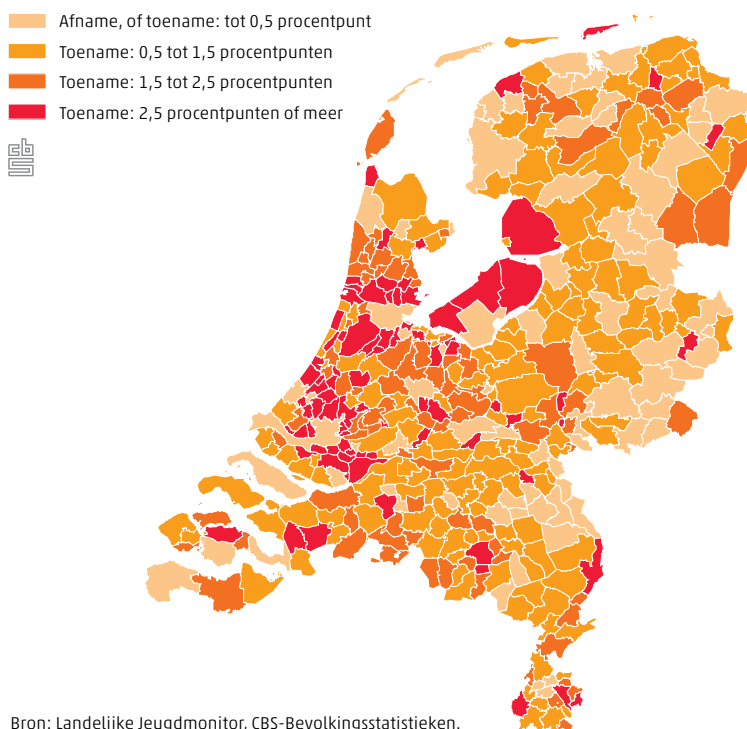
1.3.1 Aandeel niet-westerse allochtonen onder alle jongeren (0 tot 25 jaar) per gemeente, 2013

Aandeel niet-westers allochtone jongeren in meeste gemeenten toegenomen sinds 2000

In bijna alle gemeenten was in 2013 sprake van een toename van het aandeel niet-westers allochtone jongeren ten opzichte van 2000. Sterkste stijgers (meer dan 10 procentpunten) waren de gemeenten Hengelo, Almere, Barendrecht en Capelle aan den IJssel. Daarnaast zijn er ook enkele gemeenten waar sprake was van een duidelijke afname in de periode 2000-2013, waaronder Amsterdam en Utrecht.

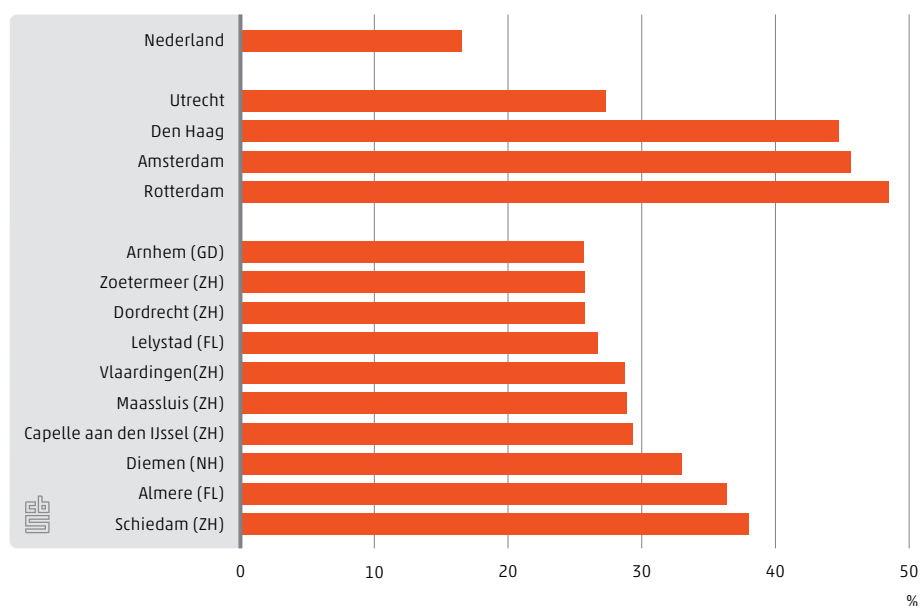
1.3.2 Ontwikkeling van het aandeel niet-westerse allochtonen onder alle jongeren (0 tot 25 jaar) per gemeente, 2000-2013

Helft Rotterdamse jongeren van niet-westers allochtone herkomst

Rotterdam had in 2013 het grootste aandeel niet-westers allochtone jongeren van Nederland: bijna de helft van de jongeren tot 25 jaar is hier van niet-westers allochtone herkomst. Ook Amsterdam en Den Haag scoren hoog, met respectievelijk 46 en 45 procent. De rest van de top-10 bestaat eveneens vooral uit gemeenten in de Randstad.

1.3.3 Aandeel niet-westers allochtone jongeren onder alle jongeren (0 tot 25 jaar): Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2013

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Bevolkingsstatistieken.

Meer informatie

- Cijfers over het aantal niet-westers allochtone jongeren staan op de website van de [Landelijke Jeugdmonitor](#).
- Zie voor meer informatie over de verschillende herkomstgroepen het artikel [Aantal allochtone jongeren blijft toenemen](#).

1.4 Tienermoeders

Steeds minder meisjes in Nederland worden vóór hun twintigste moeder. Het geboortecijfer onder tieners is een van de laagste ter wereld.

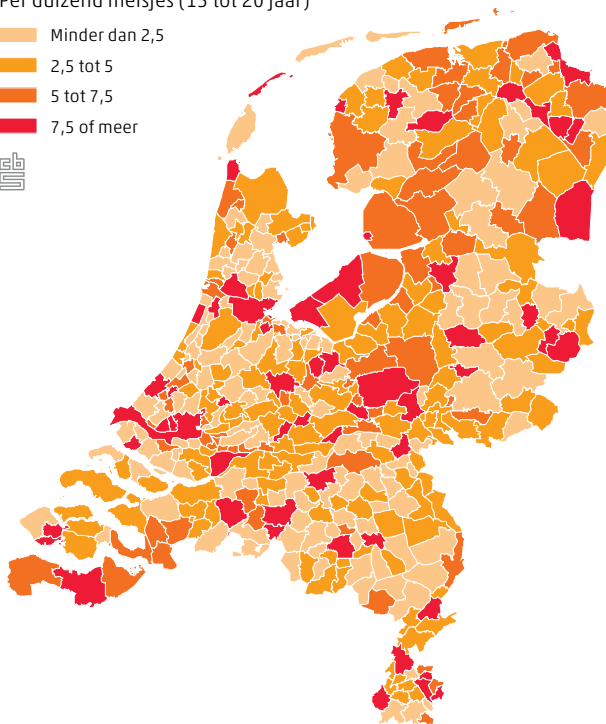
Nooit eerder zo weinig tienermoeders

In 2012 kregen 2,2 duizend tienermeisjes in Nederland een kind. Met 4,5 geboorten per duizend meisjes van 15 tot 20 jaar bereikte het geboortecijfer de laagste waarde die ooit door het CBS is waargenomen. Rond 1970 was dit aandeel nog vijf keer zo hoog. Ook in vergelijking met andere landen kent Nederland weinig tienermoeders. In Europa zijn alleen in Zwitserland en Denemarken de geboortecijfers onder tieners nog iets lager.

1.4.1 Aantal geboorten onder meisjes van 15 tot 20 jaar per gemeente, 1998/2002¹⁾

Per duizend meisjes (15 tot 20 jaar)

- Minder dan 2,5
- 2,5 tot 5
- 5 tot 7,5
- 7,5 of meer

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Bevolkingsstatistieken.

¹⁾ Er is een jaargemiddelde bepaald door het aantal tienergeboorten in de periode 1998-2002 op te tellen en te delen door het aantal jaren. Dat aantal is vervolgens gedeeld op het aantal meisjes van 15 tot 20 jaar op 1 januari 2002.

Wel hoge cijfers voor Antilliaanse en Surinaamse meisjes

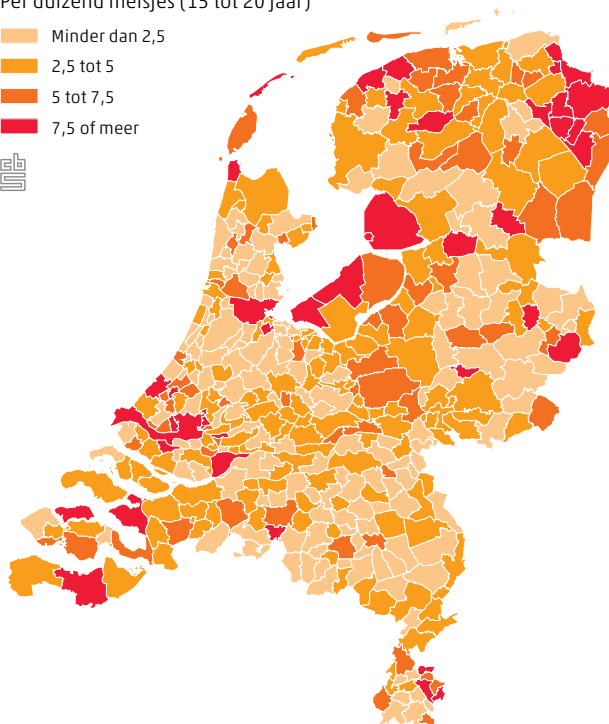
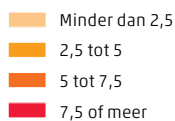
Onder meisjes met een Antilliaanse of Surinaamse achtergrond zijn de geboortecijfers wel nog hoog. Zo kregen 27 per duizend tienermeisjes die in de (voormalige) Nederlandse Antillen zijn geboren, in 2012 een kind.

De Surinaamse tienermeisjes van de eerste generatie hadden een geboortecijfer van 21 per duizend. De (in Nederland geboren) tweede generatie heeft lagere geboortecijfers, al zijn deze met 16 en respectievelijk 12 per duizend meisjes nog steeds relatief hoog.

De geboortecijfers van de totale groep niet-westers allochtone meisjes zijn sinds de eeuwwisseling sterker gedaald dan die van autochtone meisjes. In 2012 was het geboortecijfer van de tweede generatie Turkse meisjes (2,3 per duizend) zelfs lager dan dat van autochtone meisjes (3,5 per duizend). Ook onder de tweede generatie Marokkaanse meisjes is het geboortecijfer inmiddels zeer laag.

1.4.2 Aantal geboorten onder meisjes van 15 tot 20 jaar per gemeente, 2008/2012¹⁾

Per duizend meisjes (15 tot 20 jaar)

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Bevolkingsstatistieken.

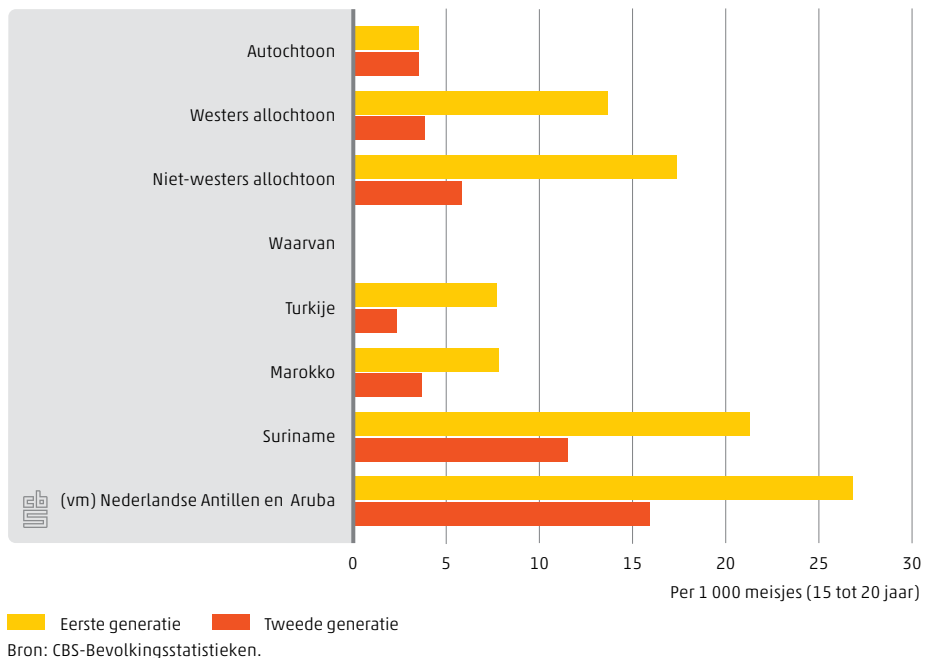
¹⁾ Er is een jaargemiddelde bepaald door het aantal tienergeboorten in de periode 2008-2012 op te tellen en te delen door het aantal jaren. Dat aantal is vervolgens gedeeld op het aantal meisjes van 15 tot 20 jaar op 1 januari 2012.

Veel tienermoeders in grote steden

Geboortecijfers onder tienermeisjes hangen niet alleen samen met herkomst, maar ook met sociaaleconomische positie. Dit heeft enige invloed op het regionale beeld. Gemeenten met een relatief groot aantal Antilliaanse en Surinaamse jongeren, zoals Rotterdam, Den Haag, Amsterdam en Almere, kennen een hoog geboortecijfer onder tieners. Ook vallen een aantal aan de rand van Nederland gelegen gebieden op: Den Helder (met veel Antilliaanse jongeren), Oost-Groningen, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen (met een relatief zwakke sociaaleconomische positie).

Het zijn niet alleen gemeenten met veel niet-westers allochtone jongeren waar tienermoeders oververtegenwoordigd zijn. In Urk, de gemeente met het laagste aandeel niet-westers allochtone jongeren, behoort het geboortecijfer onder tieners zelfs tot de hoogste van Nederland (bijna 14 geboorten per duizend 15- tot 20-jarige vrouwen in de periode 2008–2012). Tussen de millenniumwisseling en de jaren 2008–2012 valt op dat in midden-Nederland, met name op de Veluwe, het hoge aandeel tienermoeders flink is afgenomen.

1.4.3 Aantal geboorten onder meisjes van 15 tot 20 jaar naar herkomst, 2012

Meer informatie

- Cijfers over het aantal geboorten naar leeftijd van de moeder zijn te vinden op [StatLine](#).
- Ook in de [Jeugdmonitor](#) en in de [Lokale Jeugdspiegel](#) zijn cijfers beschikbaar over het totaal aantal tienermoeders.
- Zie het webartikel [Nooit eerder zo weinig tienermoeders](#) voor meer informatie over het aantal tienermoeders.
- Geboortecijfers van andere Europese landen zijn te vinden op de website van [Eurostat](#).

2.

Gezinssituatie

In grote gemeenten wonen relatief veel minderjarige kinderen in een gezin waarvan ten minste één van de ouders in het buitenland is geboren of waarvan maar een van de ouders aanwezig is. Dat kinderen te maken krijgen met echtscheiding komt in deze gemeenten echter weer minder voor. In grote gemeenten kiezen ouders relatief vaak voor formele kinderopvang. Ruim 11 procent van de minderjarigen groeide in 2011 op met een risico op armoede.

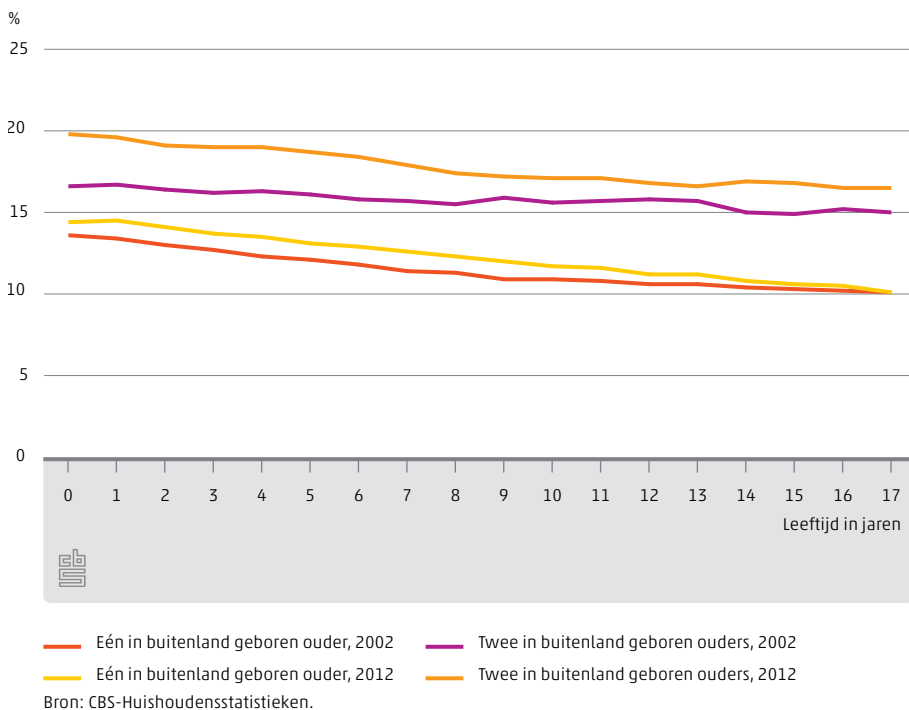
2.1 Kinderen in allochtone huishoudens

Van alle thuiswonende kinderen van 0 tot 18 jaar maakt 30 procent deel uit van een allochtoon huishouden. In een dergelijk huishouden is ten minste één van de ouders in het buitenland geboren.

Aandeel kinderen in allochtoon huishouden toegenomen

In de afgelopen tien jaar is het aandeel kinderen dat in een allochtoon huishouden woont gestegen naar 30 procent. In 2002 lag dit aandeel nog op 27 procent. In 2012 maakte bijna 12 procent van alle thuiswonende kinderen deel uit van een huishouden met één in het buitenland geboren ouder en had 18 procent twee in het buitenland geboren ouders. Vooral het aandeel kinderen van wie beide ouders in het buitenland geboren zijn, is toegenomen.

2.1.1 Aandeel thuiswonende kinderen (0 tot 18 jaar) in een allochtoon huishouden, naar leeftijd

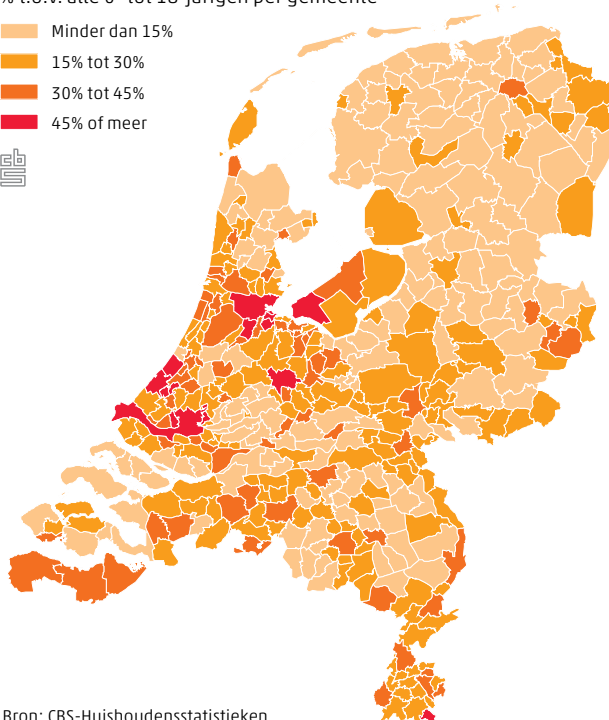
Een derde van de jongste kinderen in allochtoon huishouden

In 2012 behoorde 34 procent van de 0-jarigen tot een allochtoon huishouden, tegen 27 procent van de 17-jarigen. Dit komt vooral doordat er meer kinderen in allochtone dan in autochtone gezinnen worden geboren. De belangrijkste reden voor deze ontwikkeling is de daling van het aantal kinderen in autochtone huishoudens en de stijging van het aantal kinderen in niet-westerse huishoudens met een of twee niet-westers allochtone ouders. Steeds vaker zijn deze ouders tweedegeneratieallochtonen die in de gezinsvormende fase terecht zijn gekomen.

2.1.2 Aandeel thuiswonende kinderen (0 tot 18 jaar) in een allochtoon huishouden per gemeente, 2012

% t.o.v. alle 0- tot 18-jarigen per gemeente

- Minder dan 15%
- 15% tot 30%
- 30% tot 45%
- 45% of meer

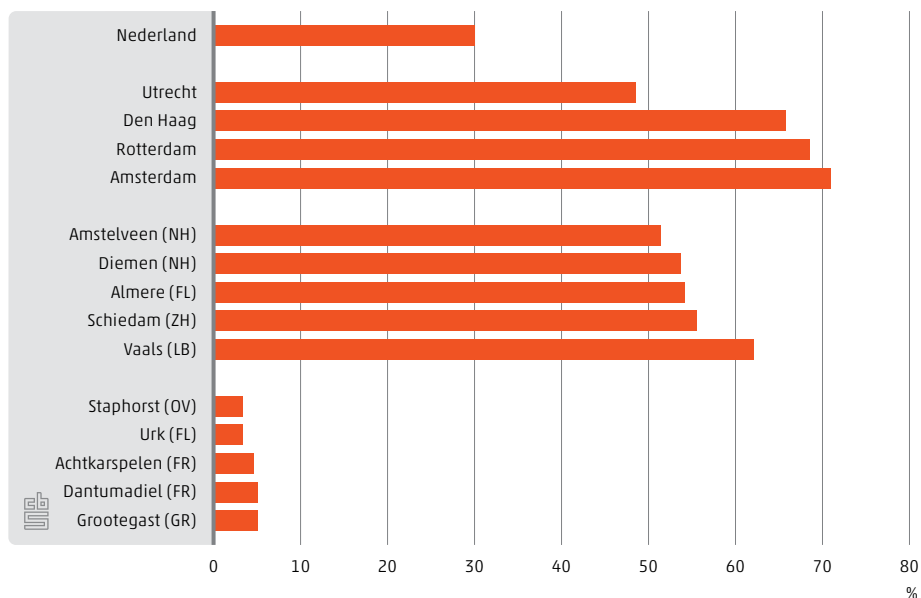

Bron: CBS-Huishoudensstatistieken.

In vier grootste gemeenten meeste kinderen in allochtoon huishouden

In de vier grootste gemeenten behoort een ruime meerderheid van de kinderen tot een allochtoon huishouden. In Amsterdam ging het in 2012 om 71 procent van alle kinderen, in Rotterdam om 69 procent en in Den Haag om 66 procent. Het merendeel van de allochtone huishoudens in de grote steden is van niet-westerse origine. In de grensgebieden van Nederland, waar ook veel allochtone huishoudens voorkomen, is in dit soort huishoudens vaak ten minste één van de ouders in Duitsland of België geboren. Zo woonde in Vaals 62 procent van alle minderjarige kinderen in een allochtoon huishouden. In Staphorst en Urk, waar weinig westerse en niet-westerse allochtonen wonen, zijn de aandelen met ruim 3 procent het laagst.

2.1.3 Aandeel thuiswonende kinderen (0 tot 18 jaar) in een allochtoon huishouden: Nederland, vier grootste gemeenten en top-5 gemeenten met grootste en kleinste aandeel, 2012

Bron: CBS-Huishoudensstatistieken.

Meer informatie

- Op [StatLine](#) staan cijfers over het aantal huishoudens naar herkomstgroepering.
- In de [Landelijke Jeugdmonitor](#) zijn cijfers te vinden over het aantal jongeren naar herkomstgroepering.

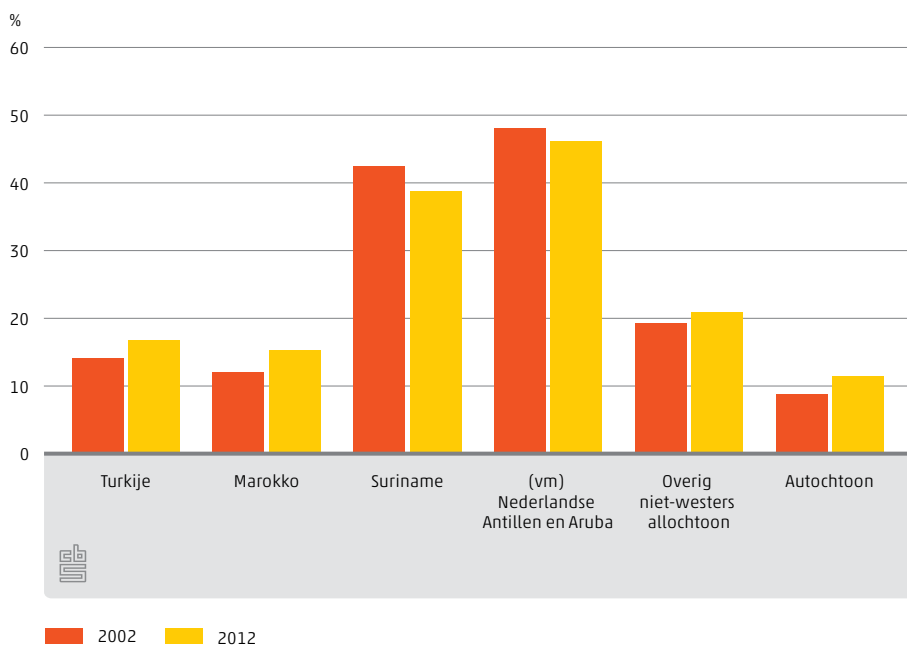
2.2 Jongeren in eenoudergezinnen

Van alle minderjarige kinderen woont één op de zeven in een eenoudergezin. In verreweg de meeste gevallen is de alleenstaande ouder de moeder. Hoewel het aantal kinderen dat bij alleen de vader woont sterk is toegenomen, komt een dergelijk huishouden nog steeds weinig voor.

Veel Antilliaanse en Surinaamse kinderen in eenoudergezin

In 2012 woonden 889 duizend minderjarige kinderen in een eenoudergezin. Naarmate kinderen ouder worden, is het aandeel dat in een huishouden met één ouder woont groter. Dit komt vooral doordat meer ouders gaan scheiden als de kinderen opgroeien. In 2012 woonde 9 procent van alle kinderen jonger dan 4 jaar met alleen de moeder of vader. Onder de 12- tot 16-jarigen was dit aandeel 17 procent. Kinderen die tot de tweede generatie Antillianen of Surinamers behoren, hebben de grootste kans om in een gezin met één ouder op te groeien. Bijna de helft van de kinderen met een ouder geboren in de (voormalige) Nederlandse Antillen woont in Nederland in een eenoudergezin. Onder autochtone kinderen – waartoe ook kinderen van tweedegeneratieallochtonen worden gerekend – is het aandeel met ruim 11 procent het laagst. Onder westerse allochtonen is het aandeel in een eenoudergezin 17 procent, onder niet-westerse allochtonen is dat bijna 25 procent.

2.2.1 Aandeel thuiswonende kinderen (0 tot 18 jaar) in een eenoudergezin, naar herkomst

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Huishoudensstatistieken.

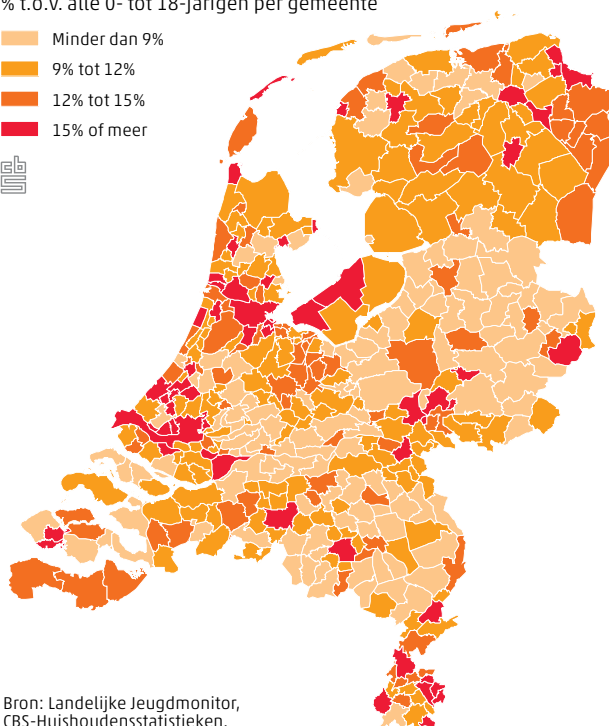
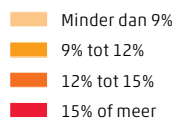
Kinderen in eenoudergezinnen worden vroeg of laat mogelijk geconfronteerd met een nieuwe partner van hun vader of moeder. Alleenstaande vrouwen en mannen vinden na een echtscheiding gemiddeld even vaak weer een nieuwe partner. Het absolute aantal eenoudermoeders is wel veel groter, zodat er veel meer eenouderkinderen zijn met een stiefvader dan met een stiefmoeder.

Aantal kinderen in eenoudergezin gestegen

Terwijl het totaal aantal minderjarige kinderen tussen 2002 en 2012 licht daalde (zie paragraaf 1.2), nam het aantal dat in een eenoudergezin woonde met 77 duizend toe. Alleen onder Antillianen en Surinamers was er sprake van een lichte afname.

2.2.2 Aandeel thuiswonende kinderen (0 tot 18 jaar) in een eenoudergezin per gemeente, 2012

% t.o.v. alle 0- tot 18-jarigen per gemeente

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Huishoudensstatistieken.

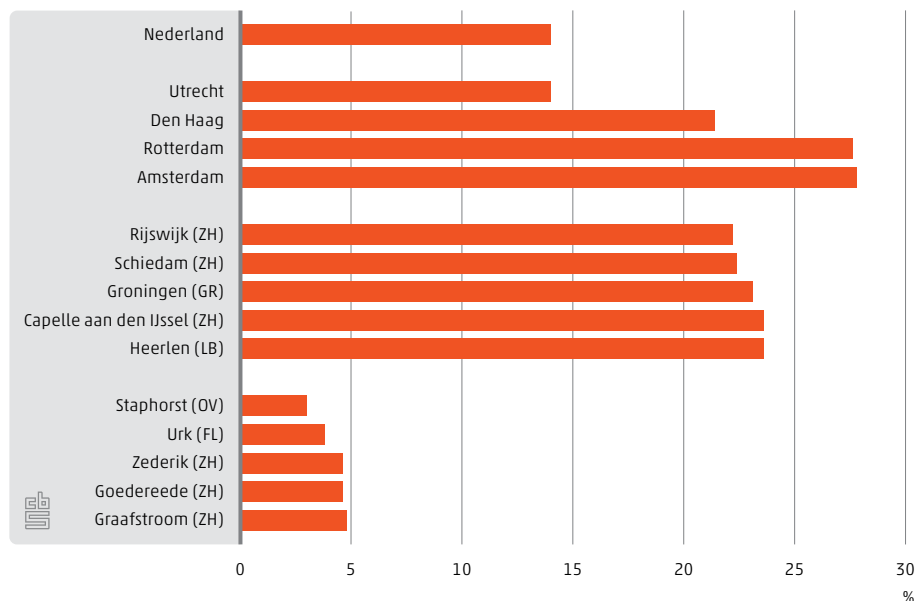
1 op de 7 minderjarigen woont in eenoudergezin

Hoogste aandeel in grote steden

In grote gemeenten met een groot aandeel allochtonen in de bevolking kwamen in 2012 eenoudergezinnen relatief veel voor. Zo woonde zowel in Amsterdam als in Rotterdam 28 procent van alle kinderen tot 18 jaar in een eenoudergezin. Met bijna 24 procent was dit aandeel ook groot in Heerlen en Capelle aan de IJssel. De laagste percentages gelden voor gemeenten waar veel mensen wonen die om geloofsredenen niet kiezen voor een echtscheiding, zoals in Staphorst en Urk. In deze gemeenten woonde in 2012 respectievelijk 3 en 4 procent van de minderjarige kinderen in een eenoudergezin.

2.2.3 Aandeel thuiswonende kinderen (0 tot 18 jaar) in een eenoudergezin: Nederland, vier grootste gemeenten, top-5 gemeenten met grootste en kleinste aandeel, 2012

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Huishoudensstatistieken.

Meer informatie

- Cijfers over het aantal jongeren in een eenoudergezin zijn te vinden in de [Jeugddatabase](#) en de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- Op de [Landelijke Jeugdmonitor](#) staat een artikel over de toename van het aantal jongeren in allochtone huishoudens.
- In 2012 is een kort artikel verschenen over de [gezinsamenstelling](#).
- Gegevens over het aantal kinderen en de aanwezigheid van ouders in het gezin is te vinden op [StatLine](#).

2.3 Kinderen betrokken bij echtscheiding

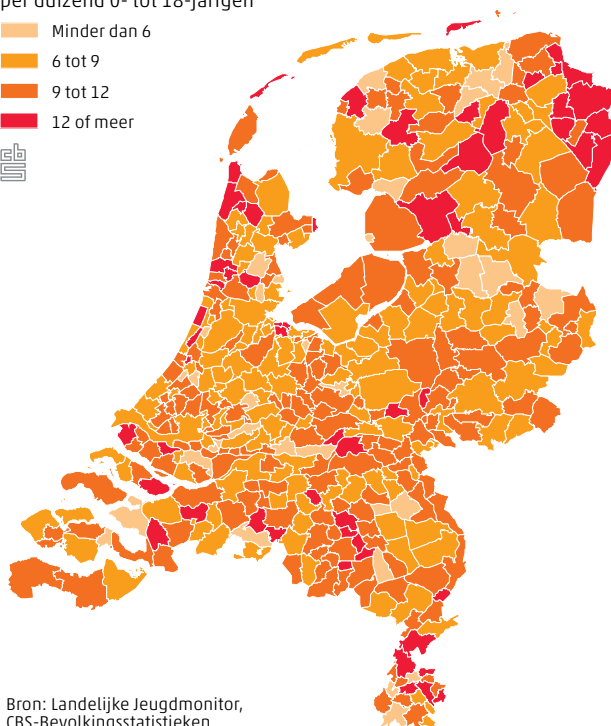
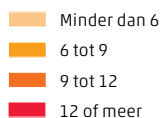
In 2011 vonden bijna 19 duizend echtscheidingen plaats in gezinnen met minderjarige kinderen. In iets minder dan de helft van alle gevallen ging het daarbij om gezinnen met twee minderjarige kinderen en bij ruim een derde om gezinnen met één minderjarig kind.

9 op de duizend minderjarige kinderen maken echtscheiding mee

In totaal maakten in 2011 ruim 33 duizend 0- tot 18-jarigen de echtscheiding van hun ouders mee. Dat komt neer op een aandeel van ruim 9 op de duizend kinderen. Na de scheiding woont bijna twee derde van de kinderen bij de moeder, slechts 6 procent bij de vader. In de overige situaties is er sprake van co-ouderschap, waarbij ouders beiden zorgen voor hun kind(eren) en opvoedingstaken ongeveer gelijkelijk verdelen.

2.3.1 Aandeel kinderen (0 tot 18 jaar) betrokken bij een echtscheiding, 2011

per duizend 0- tot 18-jarigen

Bron: Landelijke Jeugdmonitor,
CBS-Bevolkingsstatistieken.

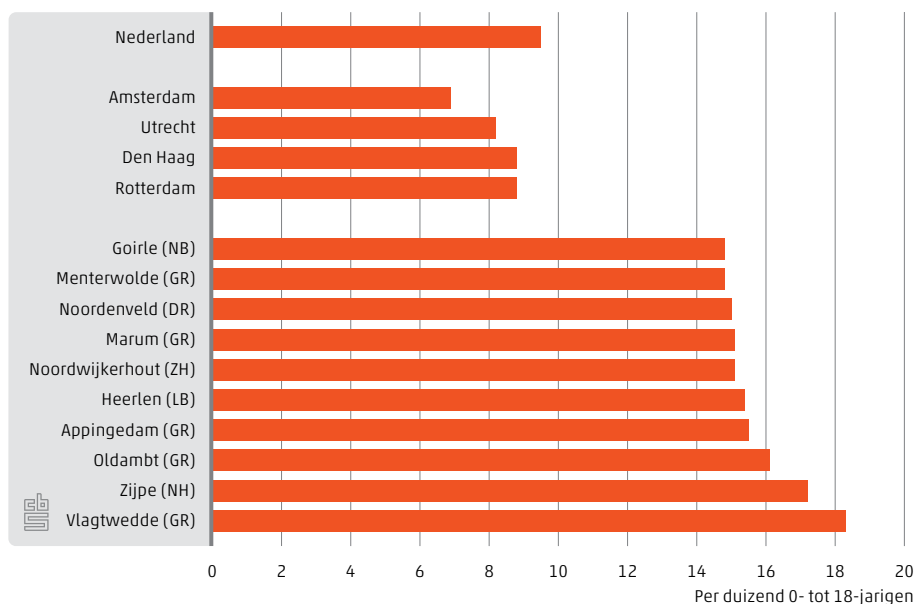
Aantal kinderen dat echtscheiding mee maakt stabiel

Het aantal kinderen dat de ouders ziet scheiden, is in de afgelopen tien jaar min of meer gelijk gebleven. In 2001 maakten 36 duizend kinderen een echtscheiding mee. Dat is, gerelateerd aan het totaal aantal minderjarigen, 9 op de duizend, net als in 2011. Bij bijna de helft van de echtscheidingen gaat het om een gezin met twee kinderen. Dit aandeel is in de afgelopen jaren licht toegenomen, terwijl het aandeel echtscheidingen waarbij drie of meer kinderen betrokken waren, licht is gedaald.

Relatief veel kinderen in Groningse gemeenten betrokken bij echtscheiding

In de top-10 van gemeenten met een groot aandeel minderjarige kinderen dat een echtscheiding meemaakte, staan in 2011 vijf Groningse gemeenten: Vlagtwedde, Oldambt, Appingedam, Marum en Menterwolde. Het aantal kinderen per gemeente dat betrokken is bij een echtscheiding kan overigens van jaar op jaar sterk uiteenlopen. In Den Haag en Rotterdam was het aandeel kinderen dat betrokken was bij een echtscheiding vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde, terwijl dit aandeel in Utrecht en Amsterdam iets kleiner is dan gemiddeld.

2.3.2 Aandeel kinderen (0 tot 18 jaar) betrokken bij echtscheiding: Nederland, vier grootste gemeenten, top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2011

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Bevolkingsstatistieken.

Meer informatie

- Cijfers over het aantal kinderen betrokken bij een echtscheiding staan in de [Jeugddatabase](#) en de [Lokale Jeugdspiegel](#).

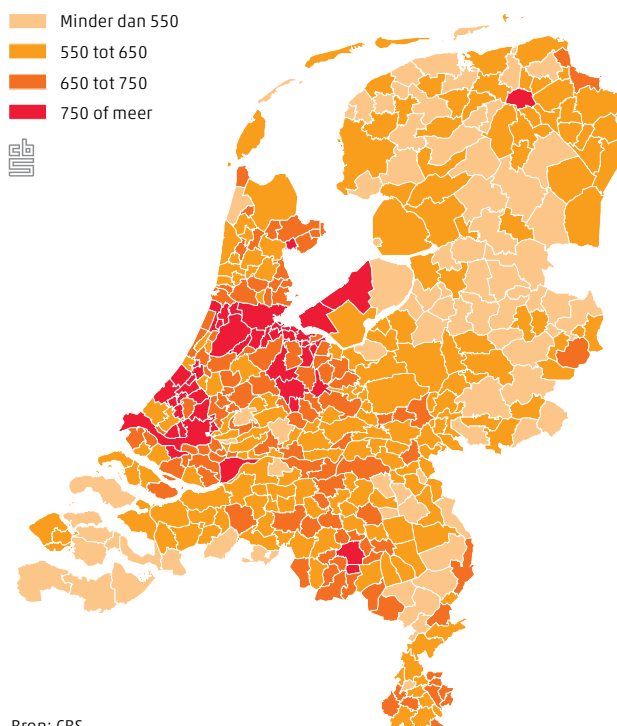
2.4 Kinderopvang

Sinds 2012 zijn er nieuwe regels voor de kinderopvangtoeslag van kracht. Zo is het aantal te declareren uren ingeperkt en is ook de ouderbijdrage omhoog gegaan. In 2012 maakten in totaal bijna 833 duizend kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar gebruik van formele kinderopvang. Gemiddeld werd in 2012 per kind 710 uren aan kinderopvang ingekocht.

Meeste kinderen in dagopvang kinderdagverblijf

De meeste kinderen, ruim 395 duizend, gingen in 2012 voor dagopvang naar een kinderdagverblijf. Dit type opvang heeft met gemiddeld 884 uren het hoogste aantal opvanguren per kind. Dit ligt een stuk lager bij de dagopvang door een gastouder, waar 82 duizend kinderen gemiddeld 670 uren werden opgevangen. Bij de buitenschoolse opvang is het omgekeerde het geval. Daar lag de opvang door een gastouder met 462 uren per kind gemiddeld iets hoger dan bij de opvang door een formeel kinderdagverblijf (421 uren).

2.4.1 Gemiddeld aantal uren per kind (0 tot 12 jaar) in formele kinderopvang per gemeente, 2012

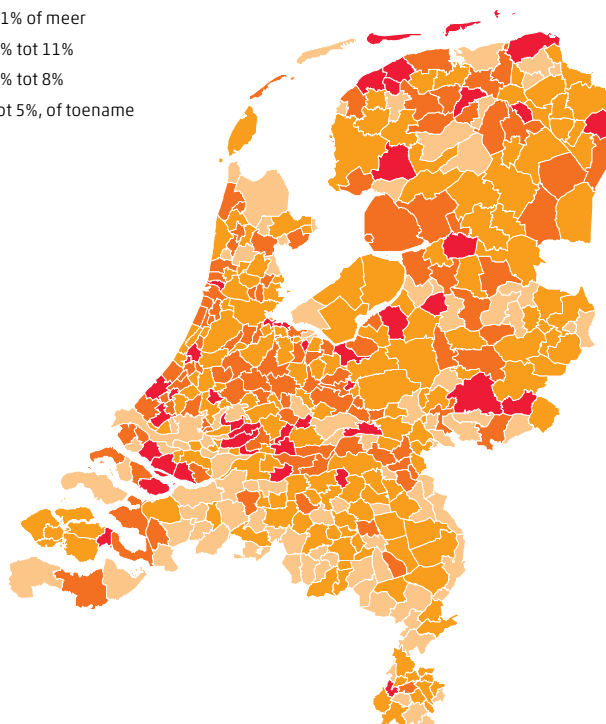

Aanzienlijke daling aantal kinderopvanguren per kind

Het totaal aantal kinderen in de formele opvang daalde van 856 duizend in 2011 naar 833 duizend in 2012. In de periode van 2007 tot 2011 was jaarlijks steeds sprake van een toename. Ook het aantal uren opvang per kind daalde in 2012: voor een kind in de dagopvang nam het gemiddeld aantal opvanguren per kind met 6 procent af en voor een kind in de buitenschoolse opvang met 9 procent. De daling van het aantal kinderen in de formele opvang en de afname in het gemiddeld aantal opvanguren hebben mogelijk te maken met de gestegen kosten van formele kinderopvang vanaf 2012.

2.4.2 Ontwikkeling gemiddeld aantal uren per kind (0 tot 12 jaar) in formele kinderopvang per gemeente, 2011-2012

- Afname: 11% of meer
- Afname: 8% tot 11%
- Afname: 5% tot 8%
- Afname: tot 5%, of toename

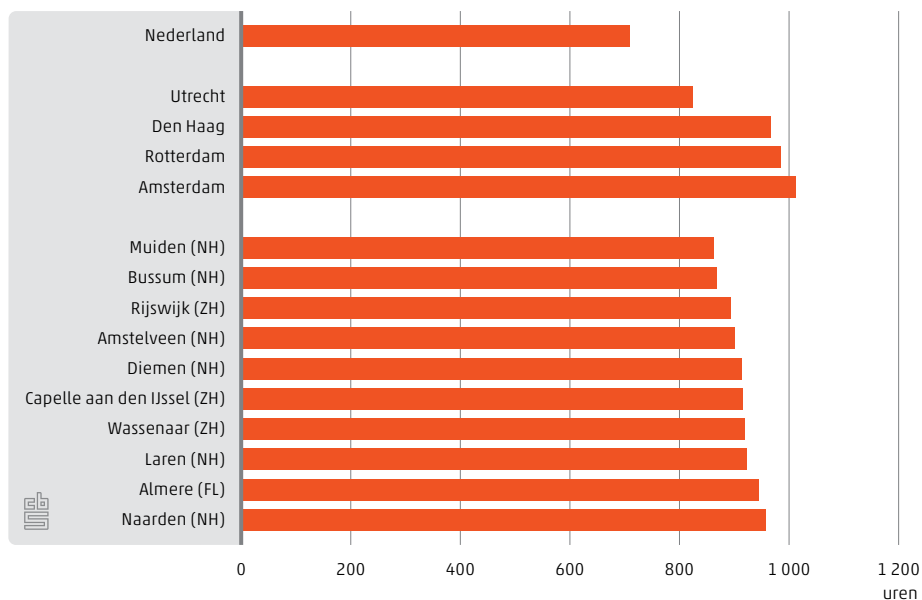

Bron: CBS.

Meeste uren kinderopvang in de vier grootste gemeenten

Amsterdam kende met ruim 1 000 uur gemiddeld het hoogste aantal opvanguren per kind. Dit zijn er beduidend meer dan gemiddeld in Nederland. Ook in andere gemeenten in de Randstad, zoals Rotterdam en Den Haag, wordt met gemiddeld meer dan 800 opvanguren per kind op jaarbasis veel gebruik gemaakt van formele kinderopvang.

2.4.3 Gemiddeld aantal uren per kind (0 tot 12 jaar) in formele kinderopvang: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aantal, 2012

Bron: CBS.

Meer informatie

- De verschillende vormen van kinderopvang worden toegelicht op de website van de [Rijksoverheid](#).
- Meer informatie over de afname van de kinderopvangtoeslag en de nieuwe regels omtrent kinderopvang, is te vinden in het webartikel [Fors minder kinderopvangtoeslag in 2012](#).

2.5 Kinderen met kans op armoede

Het inkomen van het huishouden waarin iemand opgroeit, speelt een rol bij de manier waarop kinderen zich kunnen ontwikkelen. Niet alleen hebben kinderen die opgroeien met een risico op armoede (zie tekstkader) vaker te maken met materiële beperkingen, ook nemen zij minder vaak deel aan vrijetijdsactiviteiten

en hebben zij vaker gezondheidsproblemen dan kinderen die zonder armoederisico opgroeien (van den Brakel, 2012; SCP/CBS, 2012; Jehoel-Gijsbers, 2009).

Ruim 11 procent kinderen met armoederisico

In 2011 maakten 370 duizend minderjarige kinderen in Nederland deel uit van een huishouden met een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dat komt neer op ruim 11 procent van alle kinderen jonger dan 18 jaar. Kinderen in een eenoudergezin lopen meer risico op armoede dan kinderen in een tweeoudergezin. Het inkomen van eenoudergezinnen is gemiddeld lager, enerzijds omdat er slechts één kostwinner is en anderzijds omdat alleenstaande ouders, veelal vrouwen, relatief vaak afhankelijk zijn van een uitkering.

Risico op armoede

Het armoederisico van een huishouden wordt bepaald aan de hand van de lage-inkomensgrens. Deze inkomensgrens vertegenwoordigt een vast koopkrachtbedrag en wordt jaarlijks dus alleen voor de prijsontwikkeling aangepast. De grens is geënt op het bijstandsniveau van een alleenstaande in 1979 en bedroeg in 2011 voor een alleenstaande op jaarbasis 11 550 euro. Per maand komt dit neer op 960 euro. Om te bepalen of een meerpersoons-huishouden een risico op armoede heeft, is het inkomen met behulp van een equivalentiefactor aangepast voor omvang en samenstelling van het huishouden en op die manier vergelijkbaar gemaakt met het welvaartsniveau van een alleenstaande (zie Siermann, van Teeffelen en Urlings, 2004). Het op deze manier gestandaardiseerde huishoudensinkomen kan dan worden vergeleken met de lage-inkomensgrens voor een alleenstaande.

Hoogste aandeel kinderen met armoederisico in Rotterdam en Amsterdam

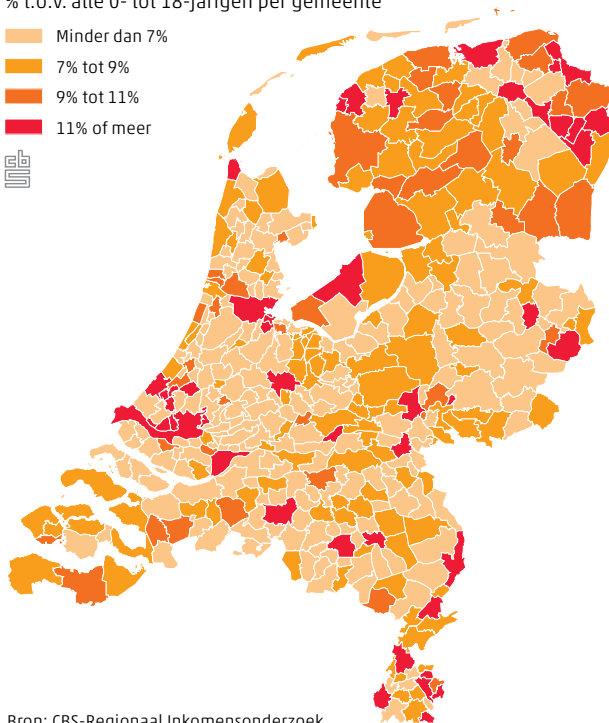
In Rotterdam leefde in 2010 – het meest actuele jaar waarvoor gemeentelijke cijfers beschikbaar zijn – ruim 21 procent van de minderjarige kinderen in een huishouden met een armoederisico. In Amsterdam lag dit aandeel met bijna 20 procent ook hoog. Verder behoorden Den Haag, een aantal Zuid-Limburgse gemeenten – Heerlen, Vaals en Kerkrade – en Schiedam en Enschede tot de gemeenten met het hoogste aandeel kinderen in armoede. Van de vier grootste

gemeenten behoorde alleen Utrecht niet tot de gemeenten met het hoogste aandeel kinderen met een risico op armoede. Met 11 procent lag het aandeel kinderen met armoederisico hier wel boven het gemiddelde in Nederland.

2.5.1 Aandeel kinderen (0 tot 18 jaar) met risico op armoede per gemeente, 2010

% t.o.v. alle 0- tot 18-jarigen per gemeente

- Minder dan 7%
- 7% tot 9%
- 9% tot 11%
- 11% of meer

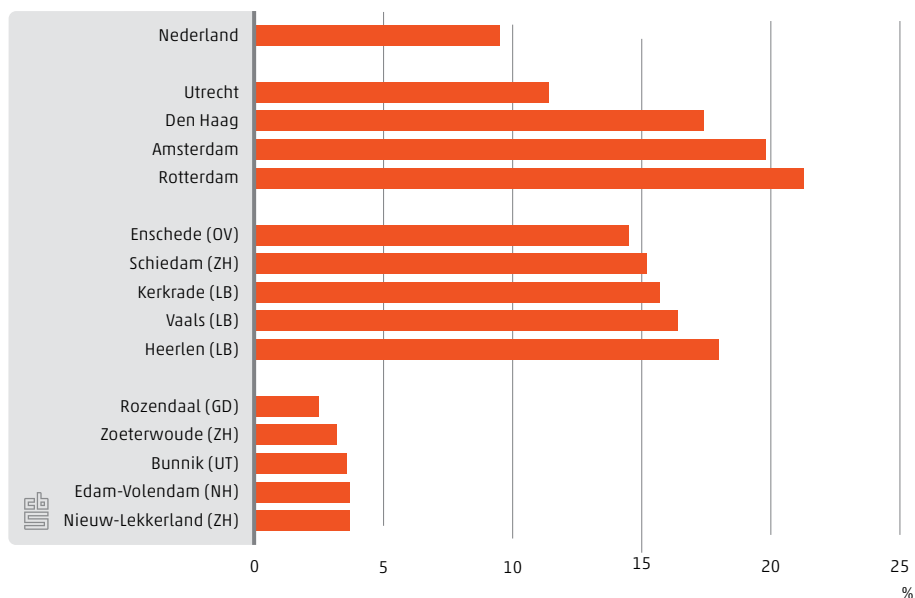

Bron: CBS-Regionaal Inkomensonderzoek.

Laagste aandeel kinderen met armoederisico in Rozendaal en Zoeterwoude

In het Gelderse Rozendaal hadden kinderen in 2010 het minst vaak een risico op armoede (2,5 procent). Verder staan in de top 5 gemeenten met het laagste percentage kinderen met kans op armoede twee Zuid-Hollandse gemeenten (Zoeterwoude en Nieuw-Lekkerland), de Utrechtse gemeente Bunnik en de Noord-Hollandse gemeente Edam-Volendam.

2.5.2 Aandeel kinderen (0 tot 18 jaar) met risico op armoede: Nederland, vier grootste gemeenten en top-5 gemeenten met grootste en kleinste aandeel, 2010

Bron: CBS-Regionaal Inkomensonderzoek.

Meer informatie

- Cijfers over huishoudens met een laag en langdurig laag inkomen zijn te vinden op [StatLine](#).
- Regionale cijfers over kinderen met kans op armoede staan in de [Jeugddatabase](#) en de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- SCP/CBS (2012). [Armoedesignalement 2012](#). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau en Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Siermann, C., P. van Teeffelen en L. Urlings (2004). [Equivalentiefactoren 1995-2000](#). *Sociaal-economische trends*, 3/2004, 63-66.
- Gerda Jehoel-Gijsbers (2009). [Kunnen alle kinderen meedoen?](#) Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Brakel, M. van den (2012). Materiële beperkingen en sociale uitsluiting. In CBS, [Jaarrapport 2012, Landelijke jeugdmonitor](#) (pp 21-25). Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

3.

Gezondheid

Van de in 2010 geboren zuigelingen is in 2013 bijna 96 procent ingeënt. Dit is ruim boven zowel de WHO-norm als de landelijke norm. In Nederland wordt voor bijna 28 op de duizend minderjarige jongeren hulp gezocht bij provinciale jeugdzorg. In de vier grootste gemeenten liggen de aantallen boven dit gemiddelde. Jongeren die roken of overgewicht hebben, lopen een gezondheidsrisico. Een derde van de jongeren van 18 tot 25 jaar rookt wel eens. Overgewicht had 15 procent van de jongeren (4 tot 25 jaar), 3 procent kampte met ernstig overgewicht.

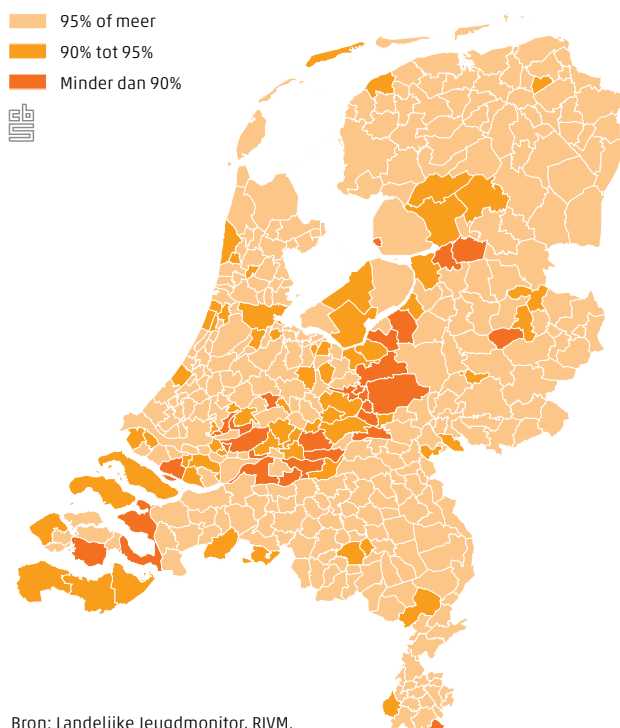
3.1 Vaccinatiegraad DKTP van zuigelingen

In 1957 is in Nederland het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) ingesteld en vaccinaties tegen difterie, kinkhoest, tetanus en poliomyelitis (DKTP) zijn hiervan een onderdeel. Het merendeel van de Nederlandse zuigelingen wordt in het kader van het RVP programma ingeënt. De vaccinatie vindt meestal plaats op het consultatiebureau voor zuigelingen en peuters. Inenten is niet verplicht.

Bijna 96 procent van de zuigelingen ingeënt tegen DKTP

In 2013 is 95,5 procent van de zuigelingen in Nederland ingeënt tegen DKTP. Het gaat hierbij om zuigelingen die geboren zijn in 2010. De WHO-norm en landelijke norm voor deze vaccinatie ligt op 90 procent en wordt dus ruimschoots gehaald.

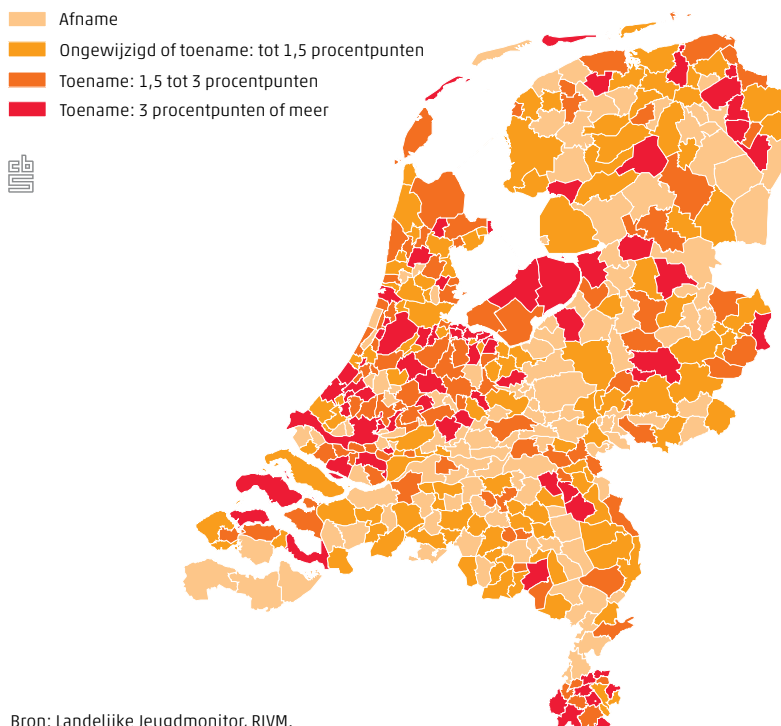
3.1.1 Vaccinatiegraad DKTP van zuigelingen per gemeente, 2013

Vaccinatiegraad zuigelingen onveranderd hoog

De vaccinatiegraad voor DKTP is in 2013 nagenoeg onveranderd gebleven ten opzichte van 2012. Wel is er in vergelijking met 2006 sprake van een lichte stijging; toen was de vaccinatiegraad 94,3. Alle provincies van ons land komen al sinds 2006 ruim boven de norm, met uitzondering van de provincie Zeeland. Die provincie voldeed zowel in 2006 als in 2013 net wel aan de norm, maar in 2012 net niet. Dat komt onder andere doordat er in Zeeland relatief veel ouders wonen die om principiële redenen afzien van het laten inenten van hun kinderen.

3.1.2 Ontwikkeling vaccinatiegraad DKTP van zuigelingen per gemeente, 2006-2013

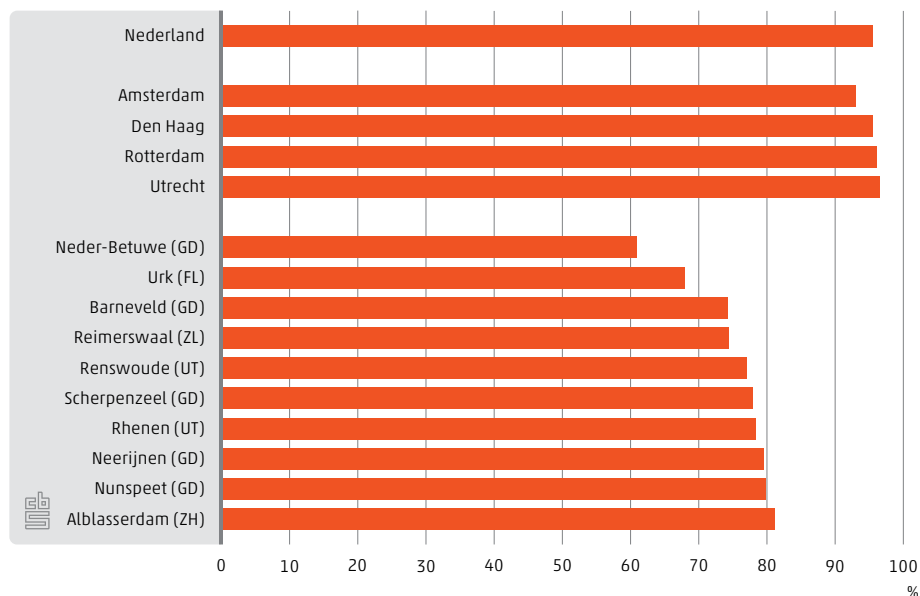
De vier grootste gemeenten halen de norm

Van de vier grootste gemeenten heeft Amsterdam in 2013 met bijna 93 procent de laagst gemeten vaccinatiegraad. Van deze vier gemeenten was in Utrecht het aandeel ingeënte zuigelingen, evenals in voorgaande jaren, met 96,6 procent het hoogst. In Rotterdam bedroeg de vaccinatiegraad voor DKTP 96,1 procent en in Den Haag 95,6 procent. In alle vier de gemeenten is het percentage zuigelingen dat gevaccineerd is tegen DKTP gestegen ten opzichte van 2006. De stijging varieerde van bijna 1 procentpunt in Amsterdam tot bijna 4 procentpunten in Rotterdam en Den Haag.

In 2013 haalden 31 Nederlandse gemeenten de landelijke norm niet. De gemeenten met een relatief lage vaccinatiegraad voor zuigelingen bevinden zich in een klein gedeelte van Overijssel en Flevoland, delen van Gelderland, Utrecht, Zuid Holland, Zeeland en het noordwestelijke deel van Noord-Brabant (de biblebelt). Het percentage tegen DKTP ingeënte zuigelingen daalde in 125 gemeenten in de periode 2006–2013. Dit geldt met een afname van 11,7 procentpunten vooral

voor Renswoude in de provincie Utrecht. In de overige 283 gemeenten bleef het aantal tegen DKTP ingeënte zuigelingen gelijk of nam toe. In Korendijk, Wassenaar en Muiden nam dit aandeel zelfs 10 procentpunten of meer toe.

3.1.3 Vaccinatiegraad DKTP van zuigelingen: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met laagste vaccinatiegraad, 2013

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, RIVM.

Voor meer informatie

- Cijfers over preventieve gezondheidszorg onder zuigelingen zijn te vinden op de website van de [Landelijke Jeugdmonitor](#) en in de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- Meer informatie over het Vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma Nederland, verslagjaar 2013, staat op de website van het [RIVM](#).

3.2 Cliënten provinciale jeugdzorg

In 2011 werd voor bijna 100 duizend minderjarige jongeren een beroep gedaan op de provinciale jeugdzorg. Dit betreft zowel tweedelijnszorg – die zich richt op ernstige opvoedings- en opgroei problemen – als de uitvoering van

kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Vanaf 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor deze vorm van zorg.

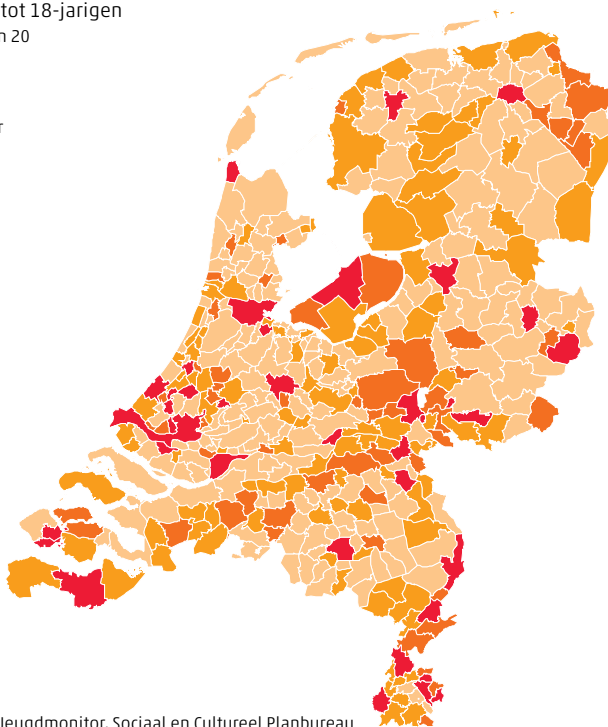
28 op de duizend minderjarigen cliënt van provinciale jeugdzorg

In Nederland wonen 3,5 miljoen minderjarige jongeren (zie paragraaf 1.2). Bijna 100 duizend van hen zijn cliënt bij de provinciale jeugdzorg en dat komt overeen met 28 op de duizend jongeren. Bij jeugdzorg kan het gaan om vrijwillige hulp zoals gezinsondersteuning, maar ook om gedwongen hulp zoals een ondertoezichtstelling om het kind te beschermen of een plaatsing onder voogdij.

3.2.1 Aandeel cliënten (0 tot 18 jaar) provinciale jeugdzorg per gemeente, 2011*

Per duizend 0- tot 18-jarigen

- Minder dan 20
- 20 tot 28
- 28 tot 36
- 36 of meer

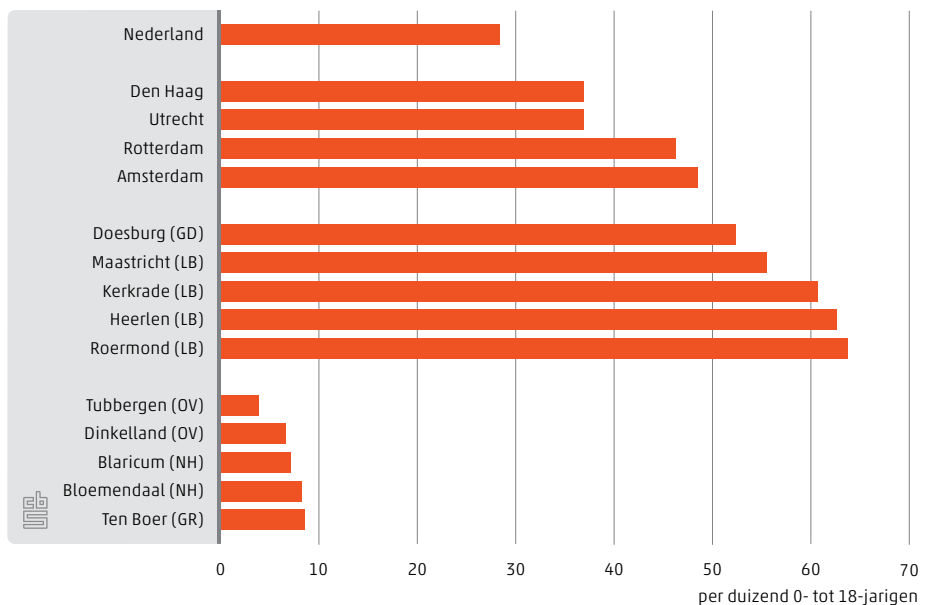
Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Sociaal en Cultureel Planbureau.

Top vijf hoofdzakelijk Limburgse gemeenten

In de top-5 van de gemeenten met het grootste aandeel cliënten in de provinciale jeugdzorg staan vier Limburgse gemeenten, namelijk Roermond, Heerlen, Kerkrade en Maastricht. Het Gelderse Doesburg completeert de reeks. In deze gemeenten bedroeg het aandeel cliënten in de provinciale jeugdzorg in 2011 meer dan 50 op de duizend. In de gemeente Tubbergen daarentegen was dit aandeel met 4 op de duizend het kleinst, gevolgd door Dinkelland en Blaricum met elk 7 op de duizend.

Van de vier grootste gemeenten werd vooral in Amsterdam en Rotterdam relatief vaak een beroep gedaan op jeugdzorg, respectievelijk 49 en 46 op de duizend jongeren. Maar ook in Den Haag en Utrecht was dit aandeel met elk 37 op de duizend groter dan het landelijk gemiddelde. Zoals elders uit deze publicatie blijkt, wonen er in de vier grootste gemeenten relatief veel kinderen in eenoudergezinnen, is de kans op armoede relatief groot en komen ook relatief veel jongeren in aanraking met de politie. Dit zijn risicofactoren voor ernstige kind- en opvoedproblematiek (De Roos & Bot, 2013).

3.2.2 Aandeel cliënten (0 tot 18 jaar) provinciale jeugdzorg: Nederland, vier grootste gemeenten en top-5 gemeenten met grootste en kleinste aandeel, 2011*

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Sociaal en Cultureel Planbureau.

Meer informatie

- Cijfers over het aantal jeugdzorgcliënten per gemeente zijn te vinden in de [Jeugddatabase](#) en in de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- Meer informatie over jeugdzorg en de ontwikkelingen rondom het nieuwe jeugdzorgstelsel is te vinden op de website van de [Rijksoverheid of Jeugdzorg Nederland](#).
- Roos, S. de en S. Bot (2013). Determinanten van ernstige kind- en opvoedproblematiek. In Sander Bot (red.), [Terecht in de Jeugdzorg. Voorspellers van kind- en opvoedproblematiek en jeugdzorggebruik](#) (pp 21–48). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

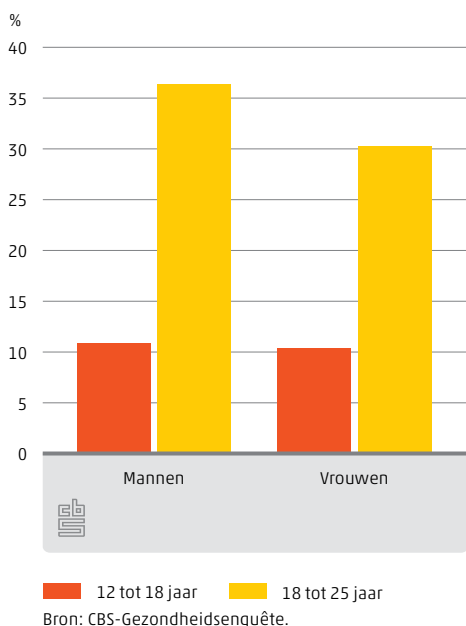
3.3 Jonge rokers

Door de nicotine in tabak is roken snel en sterk verslavend. Meer dan de helft van de jongeren die begint met roken raakt verslaafd. De ernstige gevolgen van roken, zoals longkanker en een verhoogde kans op hart- en vaatziekten, ontstaan over het algemeen pas na langere tijd en komen daarom bij jongeren nog vrijwel niet voor. Toch is de kans op vroegtijdige sterfte voor rokers anderhalf tot tweeënhalve keer zo groot als voor niet-rokers. Op korte termijn hebben jongeren die roken meer astmatische symptomen en meer mond- en tandproblemen. Gelet op de vele negatieve gezondheidsaspecten van roken, is het van belang dat roken zo veel mogelijk wordt ontmoedigd onder de jeugd.

Jonge mannen roken vaker

In de periode 2008/2012 antwoordde 23 procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar "ja" op de vraag of ze wel eens roken. Ruim 33 procent van de jongeren van 18 tot 25 jaar gaf in deze periode aan wel eens te roken, in de leeftijdsgroep van 12 tot 18 jaar was dit bijna 11 procent. Mannen tussen 12 en 25 jaar rookten in 2008/2012 vaker dan vrouwen van deze leeftijd; bijna een kwart tegenover ruim 21 procent. Vooral in de leeftijdsgroep van 18 tot 25 jaar verschilde het rookgedrag tussen mannen en vrouwen (respectievelijk ruim 36 en ruim 30 procent).

3.3.1 Aandeel jongeren (12 tot 25 jaar) dat (wel eens) rookt naar geslacht en leeftijd, 2008/2012

Minder rokers sinds 2001

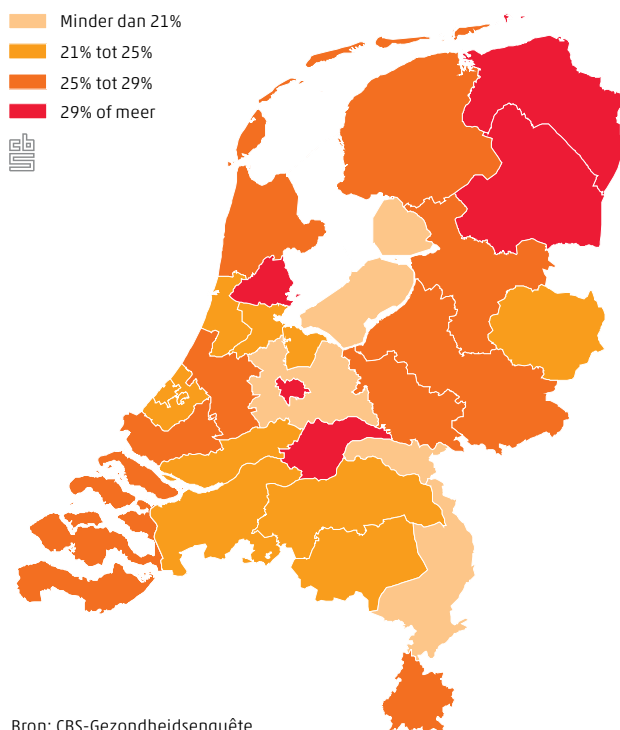
Het aandeel rokende jongeren is afgenomen, van ruim 29 procent in 2001 tot ruim 22 procent in 2012. Onder de 12- tot 18-jarigen daalde het percentage rokers met ruim 6 procentpunten, van bijna 17 procent naar bijna 11 procent. Onder jongeren van 18 tot 25 jaar nam het aandeel af met ruim 10 procentpunten (van 42 procent naar bijna 32 procent).

30%

van de jongeren in Utrecht rookt

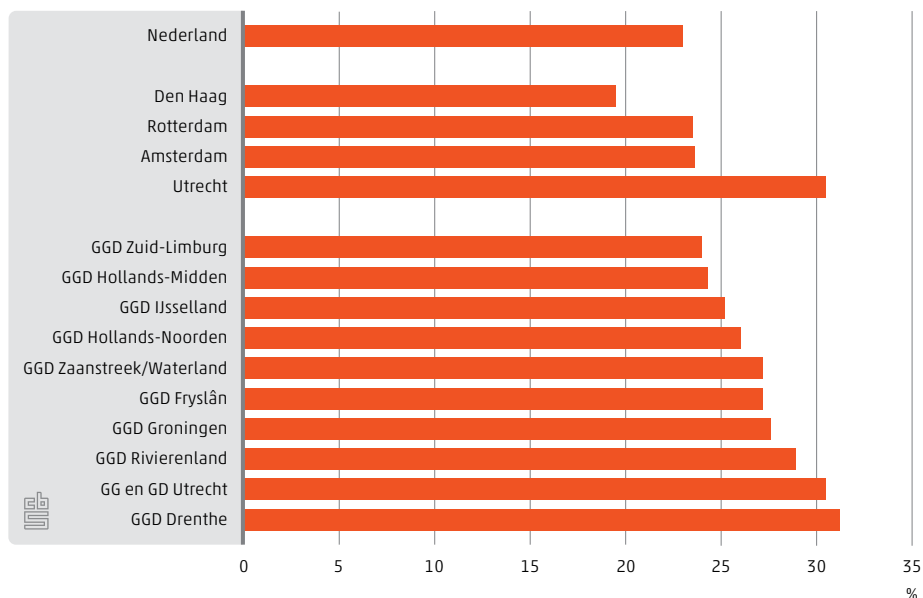
3.3.2 Aandeel jongeren (12 tot 25 jaar) dat (wel eens) rookt per GGD-regio, 2008/2012

Vooraf in Utrecht veel rokende jongeren

Het percentage rokers onder 12- tot 25-jarigen verschilt behoorlijk tussen de vier grootste gemeenten. Zo lag dit aandeel in Utrecht significant hoger dan in Den Haag; ruim 30 procent tegenover bijna 20 procent. In Rotterdam en Amsterdam rookte bijna 24 procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar. Naast Utrecht hadden de GGD-regio's Drenthe, Rivierenland, en GGD Zaanstreek/Waterland relatief de meeste rokende jongeren, 30 procent of meer. In de GGD-regio Nijmegen was het percentage jongeren dat wel eens rookt, ruim 16 procent, het laagst.

3.3.3 Aandeel jongeren (12 tot 25 jaar) dat (wel eens) rookt: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 GGD-regio's met grootste aandeel, 2008/2012

Bron: CBS-Gezondheidsenquête.

Meer informatie

- In de [Jeugddatabase](#) staan cijfers over het aandeel jongeren dat recent heeft gerookt.
- Ontwikkelingen in het aandeel rokers in Nederland sinds 1989 is gepubliceerd in [TSG](#).
- Meer achtergrondinformatie over hersenbeschadiging bij jongeren door roken is te vinden op de volgende [website](#).

3.4 Overgewicht onder jongeren

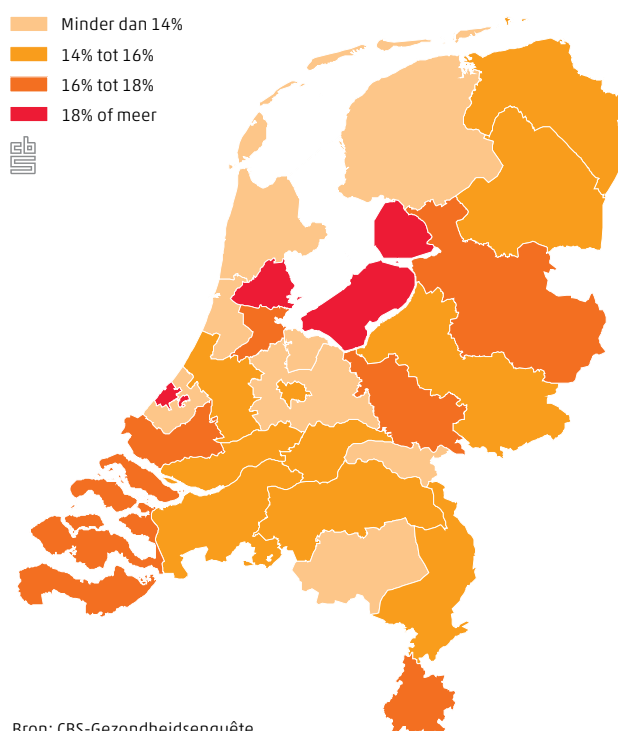
Kinderen met overgewicht hebben vaker klachten aan voeten, knieën, benen en rug. Ook klachten aan het immuunsysteem, met als gevolg bronchitis of infecties aan de luchtwegen, komen vaker voor bij kinderen met overgewicht. Veel van hen krijgen op latere leeftijd een verhoogde bloeddruk en lopen aanzienlijk meer

kans op het krijgen van suikerziekte en hart- en vaatziekten. Daarnaast hebben ze een verhoogde kans op kanker. Overgewicht bij jonge kinderen is bovendien vaak een risico voor overgewicht op latere leeftijd.

Ruim 15 procent van de jongeren heeft overgewicht

In de periode 2008/2012 had ruim 15 procent van de jongeren van 4 tot 25 jaar overgewicht. Ruim 3 procent van de 4- tot 25-jarigen had zelfs ernstig overgewicht (obesitas). Ruim één op vijf kinderen met overgewicht had dus ernstig overgewicht. Te zwaar zijn komt even vaak voor bij jongens als bij meisjes. Vooral onder jongeren van 18 tot 25 jaar lag het aandeel met overgewicht hoog: bijna 20 procent. Onder jongeren van 4 tot 12 jaar en van 12 tot 18 jaar was het percentage met overgewicht significant lager, respectievelijk ruim 13 en bijna 12 procent.

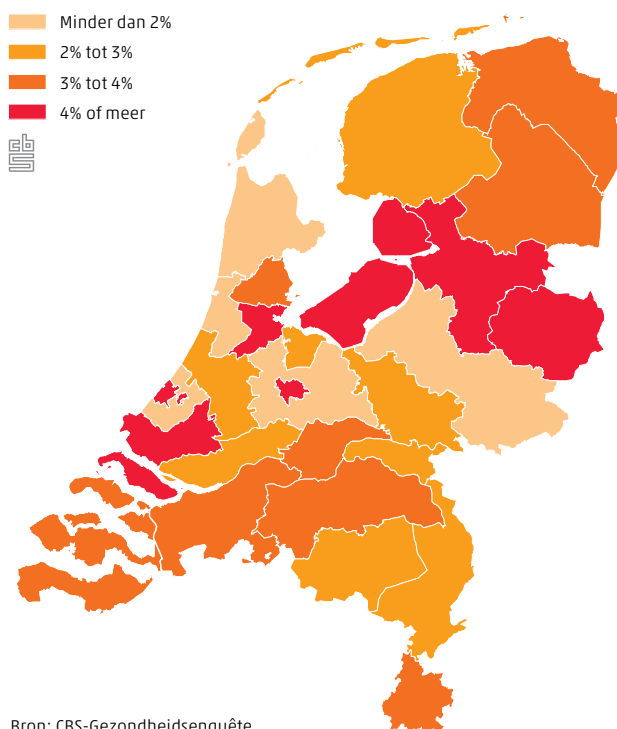
3.4.1 Aandeel jongeren (4 tot 25 jaar) met overgewicht (incl. ernstig overgewicht) per GGD-regio, 2008/2012

Steeds meer overgewicht

In 1983 was bijna 10 procent van de jongeren van 4 tot 25 jaar te zwaar. Dit percentage steeg tot bijna 13 procent in 1992. Van 1992 tot 2008 vlakke deze toename enigszins af, tot bijna 15 procent in de periode 2012. Tussen 1983 en 2012 was er ook een lichte toename in het percentage jongeren van 4 tot 25 jaar met ernstig overgewicht. Dit aandeel nam in die periode toe van 2 procent naar bijna 3 procent.

3.4.2 Aandeel jongeren (4 tot 25 jaar) met ernstig overgewicht per GGD-regio, 2008/2012

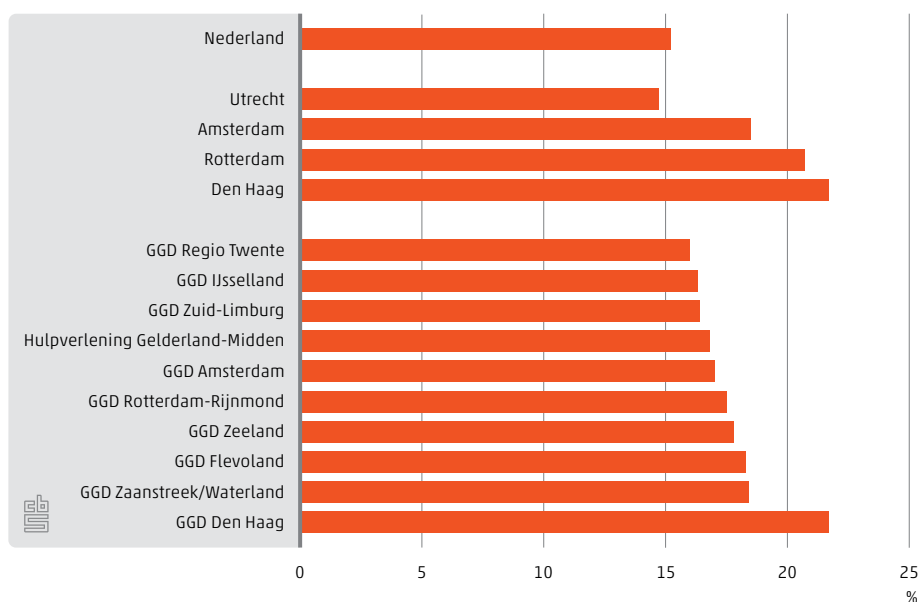
Veel overgewicht in grootste gemeenten

Het percentage jongeren van 4 tot 25 jaar met overgewicht was in 2008/2012 hoog in Den Haag (bijna 22 procent)¹⁾, Rotterdam (bijna 21 procent) en

¹⁾ Voor Utrecht en Den Haag geldt dat de GGD-regio hetzelfde is als de gelijknamige gemeente.

Amsterdam (ruim 18 procent). In Utrecht lag dit aandeel op bijna 15 procent, vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde. Het percentage met obesitas lag in alle vier grote steden met ongeveer 5 procent ver boven het landelijke gemiddelde. Ook in de GGD-regio's Zaanstreek/Waterland en Flevoland wonen relatief veel jongeren met overgewicht. In GGD Midden-Nederland kwam relatief weinig overgewicht voor (ruim 11 procent).

3.4.3 Aandeel jongeren (4 tot 25 jaar) met (ernstig) overgewicht: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 GGD-regio's met grootste aandeel, 2008/2012

Bron: CBS-Gezondheidsenquête.

Meer informatie

- Cijfers over overgewicht onder kinderen staan in de [Jeugddatabase](#).
- Zie voor informatie over de samenhang tussen overgewicht en de hoogte van het inkomen het [Jaarrapport 2012](#).
- De relatie tussen overgewicht onder jongeren en het inkomen van het huishouden is ook beschreven op de [Landelijke Jeugdmonitor](#).
- Ook het RIVM heeft een rapport over overgewicht bij jongeren uitgebracht, dit is te raadplegen op de website van het [RIVM](#).

4.

Onderwijs

Het opleidingsniveau in Nederland stijgt. Dit blijkt onder meer uit een afname van het aantal achterstandsleerlingen in het basisonderwijs. Ook neemt het aantal havisten en vwo'ers toe, terwijl het aantal vmbo'ers afneemt. Daarnaast is het aantal mbo-geslaagden met een startkwalificatie (minimaal niveau 2) licht toegenomen. De grootste gemeenten kenmerken zich door relatief veel achterstandsleerlingen en juist weinig mbo-geslaagden.

4.1 Achterstandsleerlingen in het basisonderwijs

In het schooljaar 2012/'13 gingen bijna 1,5 miljoen kinderen naar het reguliere basisonderwijs. Van deze leerlingen behoorden er 175 duizend tot een achterstandscategorie. Dit zijn leerlingen voor wie scholen extra financiering ontvangen om taal- en ontwikkelingsachterstanden te voorkomen en ervoor te zorgen dat deze kinderen zo goed mogelijk aan het reguliere basisonderwijs deel kunnen nemen.

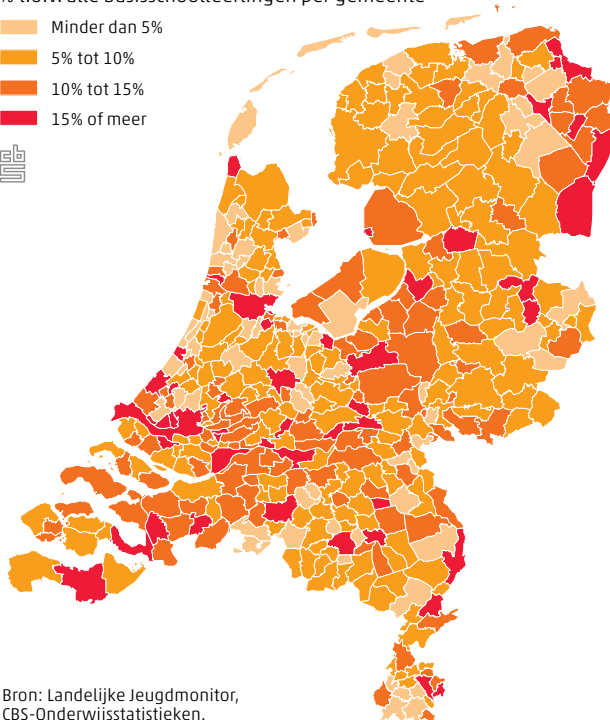
12 procent basisschoolleerlingen behoort tot achterstandscategorie

Van het totale aantal basisschoolleerlingen behoorde een kleine 12 procent tot een achterstandscategorie. Gecategoriseerd volgens de gewichtenregeling (zie Begrippenlijst) waren er in het schooljaar 2012/'13 bijna 97 duizend leerlingen met een 0.30-gewicht. Dit zijn leerlingen van wie beide ouders een laag opleidingsniveau hebben. De overige ruim 78 duizend leerlingen hadden een 1.20-gewicht. Van deze leerlingen hebben beide ouders een zeer laag opleidingsniveau, of heeft de ene ouder een laag en de andere ouder een zeer laag opleidingsniveau. Onder achterstandsleerlingen zijn vrijwel evenveel jongens als meisjes.

4.1.1 Aandeel achterstandsleerlingen in het basisonderwijs per gemeente, 2012/'13*

% t.o.v. alle basisschoolleerlingen per gemeente

- Minder dan 5%
- 5% tot 10%
- 10% tot 15%
- 15% of meer

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Onderwijsstatistieken.

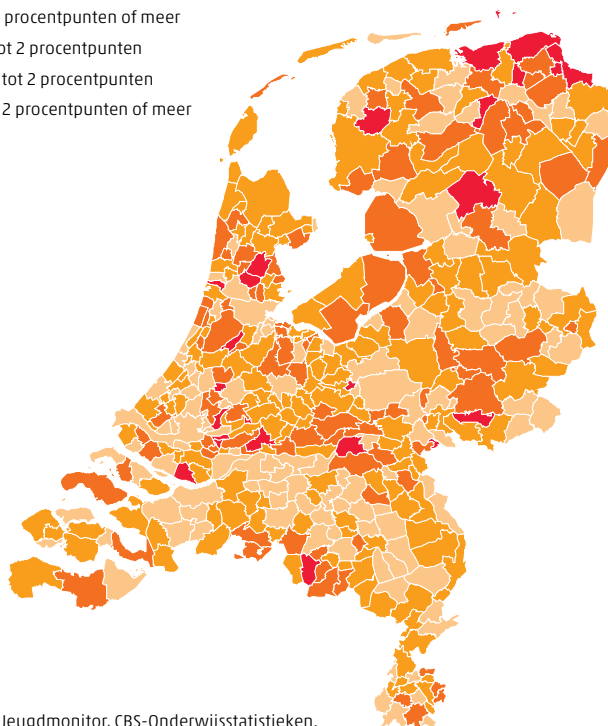
Aandeel achterstandsleerlingen afgenomen sinds 2009

De huidige gewichtenregeling is ingevoerd in 2006. Tussen 2006 en 2009 was sprake van een overgangssituatie waarbij afhankelijk van de leeftijd van de leerling de oude of nieuwe indeling van toepassing was. Vanaf het schooljaar 2009/'10 gaat het uitsluitend om kinderen van ouders die een laag opleidingsniveau hebben.

In de periode 2009–2012 is het aandeel achterstandsleerlingen in het basisonderwijs afgenomen van 13,4 naar 11,7 procent. Daarbij ging het om een daling van bijna 32 duizend kinderen, waarvan bijna 23 duizend 0.30 leerlingen en ruim 9 duizend 1.20 leerlingen. Deze afname is in lijn met het stijgende opleidingsniveau van de bevolking.

4.1.2 Ontwikkeling aandeel achterstandsleerlingen in het basisonderwijs per gemeente, 2009/'10-2012/'13*

- Afname: 2 procentpunten of meer
- Afname: tot 2 procentpunten
- Toename: tot 2 procentpunten
- Toename: 2 procentpunten of meer

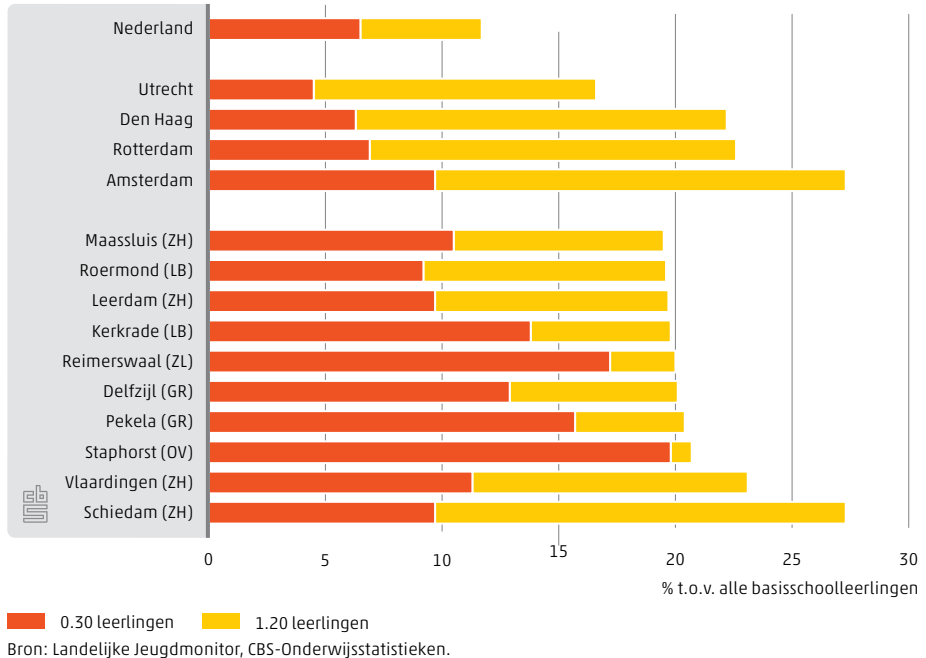
Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Onderwijsstatistieken.

Sterke concentratie achterstandsleerlingen in grootste gemeenten

Tussen de regio's zijn duidelijke verschillen te zien als het gaat om het aandeel achterstandsleerlingen. Zo behoorden in Rotterdam, Amsterdam en Den Haag respectievelijk 29, 25 en 23 procent van de leerlingen tot een achterstandscategorie. Daarentegen was dit in bijvoorbeeld veel gemeenten rond Groningen en Assen nog geen vijf procent. Vooral het aandeel 1.20-leerlingen is in de grootste gemeenten hoger. Dit hogere aandeel achterstandsleerlingen hangt samen met de concentratie van niet-westerse allochtonen, die vaker laagopgeleid zijn.

In 70 procent van de gemeenten liep het aandeel achterstandsleerlingen terug. Hiertegenover staat een toename van deze leerlingen in onder andere Noord-Groningen en in het grensgebied van Gelderland met Zuid-Holland.

4.1.3 Aandeel achterstandsleerlingen in het basisonderwijs: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2012/'13*

Meer informatie

- Informatie over de gewichtenregeling in het basisonderwijs is te vinden op de website van de [Rijksoverheid](#) en de website van het [CBS](#).
- Cijfers over het aantal achterstandsleerlingen in het basisonderwijs staan onder andere op de website van de Landelijke Jeugdmonitor: [Jeugddatabase](#) en de [Lokale Jeugdspiegel](#).

4.2 15-jarigen in het voortgezet onderwijs

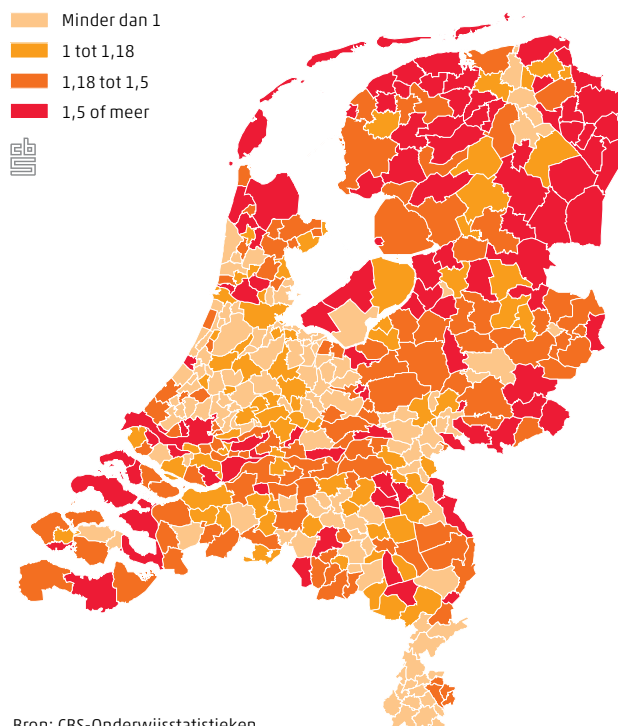
Leerlingen in het voortgezet onderwijs moeten hun talenten maximaal kunnen ontplooiën. Welke opleiding jongeren kiezen, wordt in deze paragraaf in beeld gebracht door voor 15-jarigen de verhouding tussen het aantal vmbo-leerlingen

en havo/vwo-leerlingen te presenteren. De waarde 1 geeft aan dat er evenveel vmbo'ers als havisten/vwo'ers zijn. Een waarde groter dan 1 betekent dat er meer vmbo'ers zijn en een waarde kleiner dan 1 dat er meer havisten/vwo'ers zijn.

Vmbo'ers in de meerderheid

In het schooljaar 2012/'13 volgden bijna 175 duizend 15-jarigen een vmbo-, havo- of vwo-opleiding. Voor deze groep onderwijsvolgenden is de verhouding vmbo-havo/vwo 1,18. Dit betekent dat iets meer dan de helft van de 15-jarigen een vmbo-opleiding volgt. Voor meisjes is het aantal leerlingen in het vmbo en het aantal leerlingen in het havo/vwo ongeveer gelijk (1,08), terwijl jongens vaker naar het vmbo gaan (1,28).

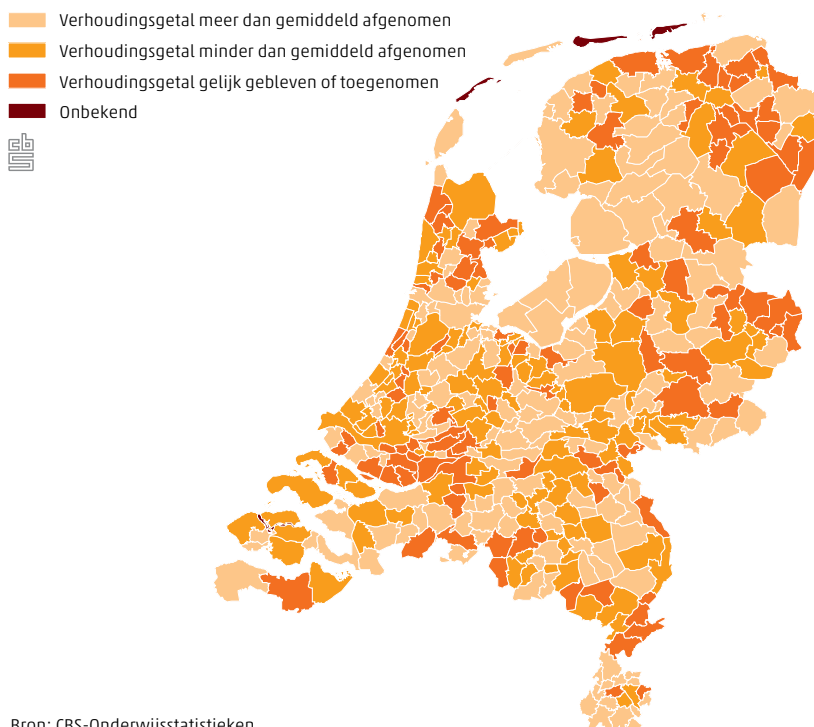
4.2.1 Verhoudingsgetal 15-jarigen in vmbo t.o.v. havo/vwo per gemeente, 2012/'13*

Opleidingsniveau sinds 2003/'04 toegenomen

In de afgelopen jaren zijn meer 15-jarigen een havo- of vwo-opleiding gaan volgen en minder een vmbo-opleiding. Zo was in het schooljaar 2003/'04 de verhouding vmbo-havo/vwo nog 1,46. Het opleidingsniveau neemt dus toe. Dat het aantal havisten en vwo'ers toeneemt ten opzichte van het aantal vmbo'ers geldt voor zowel 15-jarige jongens als meisjes.

4.2.2 Ontwikkeling verhoudingsgetal 15-jarigen in vmbo t.o.v. havo/vwo per gemeente, 2003/'04-2012/'13*

Veel havisten en vwo'ers in welvarende gemeenten

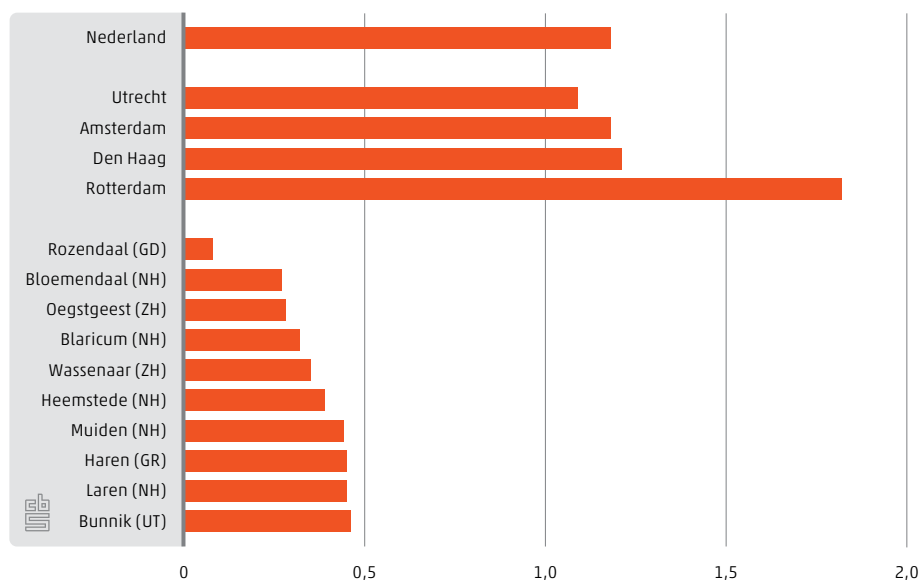
In Oost-Groningen en enkele gemeenten in Friesland gaat minstens twee derde van de 15-jarigen naar het vmbo. Havisten en vwo'ers zijn duidelijk in de meerderheid in gebieden rond de gemeenten Leiden, Utrecht en Nijmegen. Dit geldt ook voor gemeenten in Oost-Brabant en Midden- en Zuid-Limburg. Van de vier grootste gemeenten is de verhouding van het aantal vmbo'ers-havisten/

vwo'ers in Utrecht het laagst (1,09), terwijl Rotterdam met een verhoudingsgetal van 1,82 relatief veel vmbo'ers heeft.

Onder de tien gemeenten met het kleinste aandeel 15-jarigen in vmbo bevinden zich veel welvarende gemeenten. Rozendaal scoort het laagst (0,08) –in deze gemeente woont overigens maar een klein aantal 15-jarigen– gevolgd door Bloemendaal, Oegstgeest en Blaricum.

In vergelijking met het schooljaar 2003/'04 is in drie kwart van de gemeenten het aandeel vmbo'ers gedaald. In zeventien gemeenten is dit aandeel zelfs met 1 punt of meer afgenomen. Lelystad is de grootste gemeente waar dit voor geldt en ging van een verhoudingsgetal van 3,3 naar 1,7. Dat betekent dat er een flinke verschuiving ten gunste van havo- en vwo-opleidingen heeft plaatsgevonden.

4.2.3 Verhoudingsgetal 15-jarigen in vmbo t.o.v. havo/vwo: Nederland, vier grootste gemeenten, top-10 gemeenten met laagste getal, 2012/'13*

Bron: CBS-Onderwijsstatistieken.

Meer informatie

- Cijfers over deelnemers in het voortgezet onderwijs staan in de [Jeugddatabase](#) en op [StatLine](#).
- Zie [Onderwijs in een oogopslag](#) voor een overzicht van relevante gegevens op het terrein van onderwijs.

4.3 Mbo-geslaagden met een startkwalificatie

In het schooljaar 2010/'11 ontvingen bijna 217 duizend jongeren van 18 tot 25 jaar een diploma. Van deze geslaagden behaalden er 110 duizend een mbo-diploma voor een opleiding op niveau 2 of hoger. Met dit diploma beschikken zij over een startkwalificatie.

Helft geslaagden haalt mbo-diploma niveau 2 of hoger

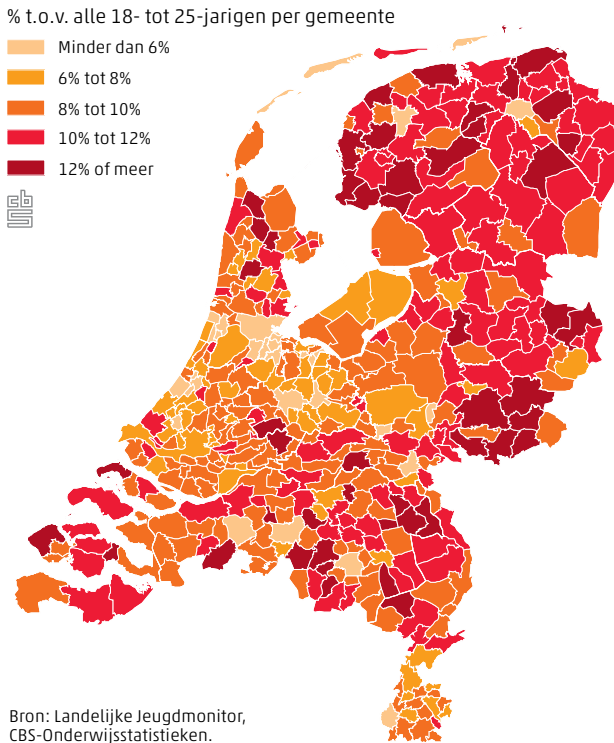
Gerelateerd aan het totale aantal 18- tot 25-jarigen behaalde bijna 8 procent een startkwalificatie in het mbo. Dit aandeel mbo-geslaagden is onder jonge mannen en vrouwen ongeveer even groot. Veel mbo-geslaagden studeren door. Dit kan binnen het mbo zijn van niveau 2 naar niveau 3 of van niveau 3 naar niveau 4. Ongeveer een derde van degenen die geslaagd zijn op niveau 4, begint een opleiding in het hoger onderwijs.

110 000

mbo-geslaagden met startkwalificatie

4.3.1 Aandeel geslaagden (18 tot 25 jaar) voor een mbo-diploma op niveau 2 of hoger per gemeente, 2010/'11*

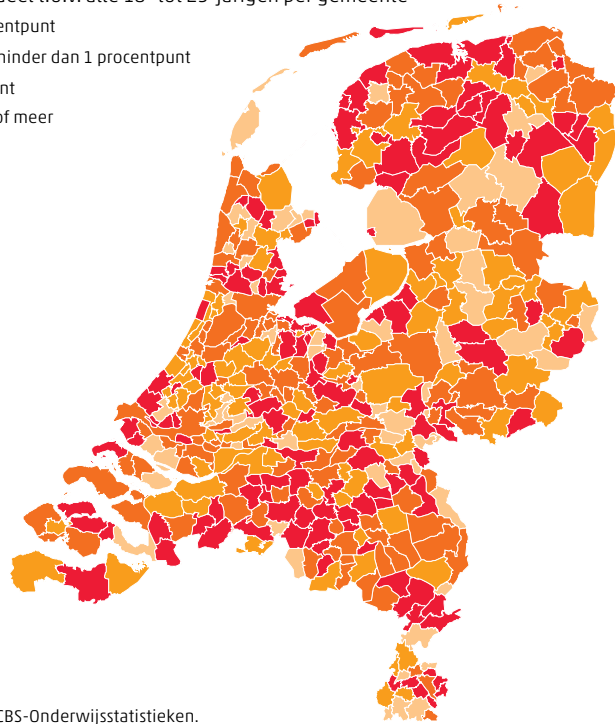
Aandeel mbo-geslaagden licht toegenomen sinds 2005

Het aandeel 18- tot 25-jarigen dat via het mbo een startkwalificatie behaalde, is vergeleken met het schooljaar 2005/'06 licht toegenomen van 7,4 procent naar 7,7 procent. Tot en met schooljaar 2009/'10 verliep deze toename gestaag, alleen in 2010/'11 was het aantal mbo-geslaagden iets lager dan in het voorgaande jaar.

4.3.2 Ontwikkeling aandeel geslaagden (18 tot 25 jaar) voor een mbo-diploma op niveau 2 of hoger per gemeente, 2005/'06 - 2010/'11*

Procentpunt-mutatie in aandeel t.o.v. alle 18- tot 25-jarigen per gemeente

- Afname: meer dan 1 procentpunt
- Ongewijzigd of afname: minder dan 1 procentpunt
- Toename: tot 1 procentpunt
- Toename: 1 procentpunt of meer

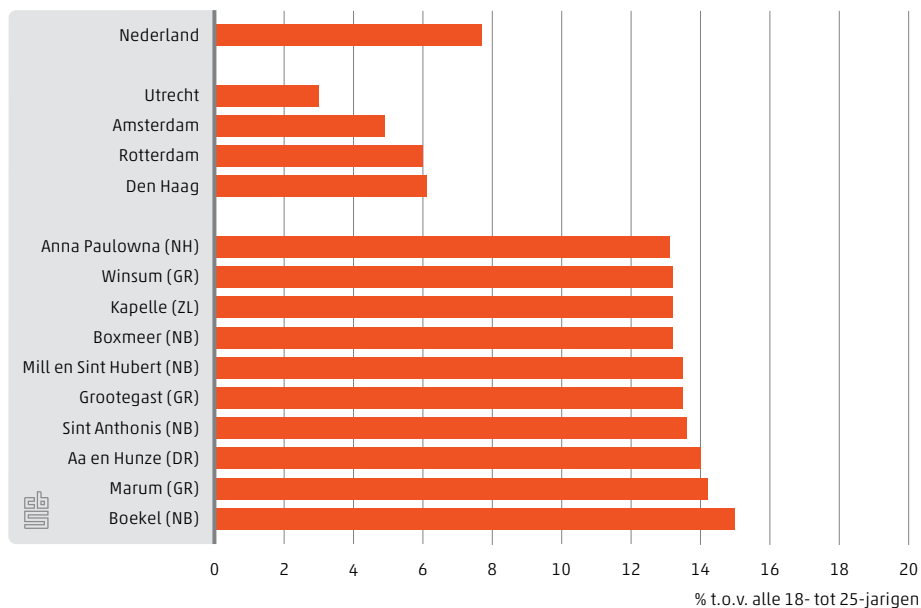
Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Onderwijsstatistieken.

Boekel spant de kroon bij geslaagden in het mbo

Het aandeel mbo-geslaagden in de vier grootste gemeenten ligt net als in veel grote gemeenten onder het gemiddelde in Nederland. Vooral Utrecht kende met een aandeel van 3 procent relatief weinig mbo-geslaagden. Dit komt doordat dat deze stad veel studenten in het hoger onderwijs telt. In Amsterdam geldt dit ook, zij het in mindere mate; hier haalde 5 procent van de jongeren van 18 tot 25 jaar een mbo-diploma op niveau 2 of hoger in schooljaar 2010/'11.

Van alle gemeenten is het aandeel mbo-geslaagden het grootst in Boekel, gevolgd door Marum, Aa en Hunze en Sint Anthonis. De enige niet-Brabantse of noordelijke gemeenten in de top-10 met een hoog aandeel mbo-geslaagden zijn het Zeeuwse Kapelle en het Noord-Hollandse Anna Paulowna. In gemeenten met een zeer welvarende bevolking, zoals Blaricum en Wassenaar, is het aandeel mbo-geslaagden net als in de grotere gemeenten juist relatief laag.

4.3.3 Aandeel geslaagden (18 tot 25 jaar) voor mbo-diploma niveau 2 of hoger: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2010/11*

Meer informatie

- Cijfers over de doorstroom in het mbo zijn te vinden op [StatLine](#).
- Cijfers over het aantal geslaagden zijn onder andere te vinden in de [Landelijke Jeugdmonitor](#).

5.

Van leren

naar werken

De meeste jongeren zijn na hun schoolloopbaan gekwalificeerd voor de arbeidsmarkt. Vanaf dat moment behoren zij tot de beroepsbevolking en kunnen zij na het vinden van een baan hun eigen inkomen verdienen. Toch is de werkloosheid onder jongeren aanzienlijk. Daarnaast zijn er jongeren die niet of nauwelijks participeren op de arbeidsmarkt. Dit blijkt bijvoorbeeld in de regio's Haaglanden en Rijnmond waar het arbeidsaanbod van jongeren relatief vaak onbenut blijft.

5.1 Voortijdig schoolverlaters

De overheid acht een diploma op ten minste havo-, vwo- of mbo-2-niveau noodzakelijk voor goede kansen op de arbeidsmarkt. Leerlingen die van school gaan zonder een dergelijk diploma hebben geen startkwalificatie en worden beschouwd als voortijdig schoolverlater (vsv'er). De doelstelling van het kabinet is om in 2016 het aantal voortijdig schoolverlaters terug te brengen tot minder dan 25 duizend.

Bijna 42 duizend voortijdig schoolverlaters

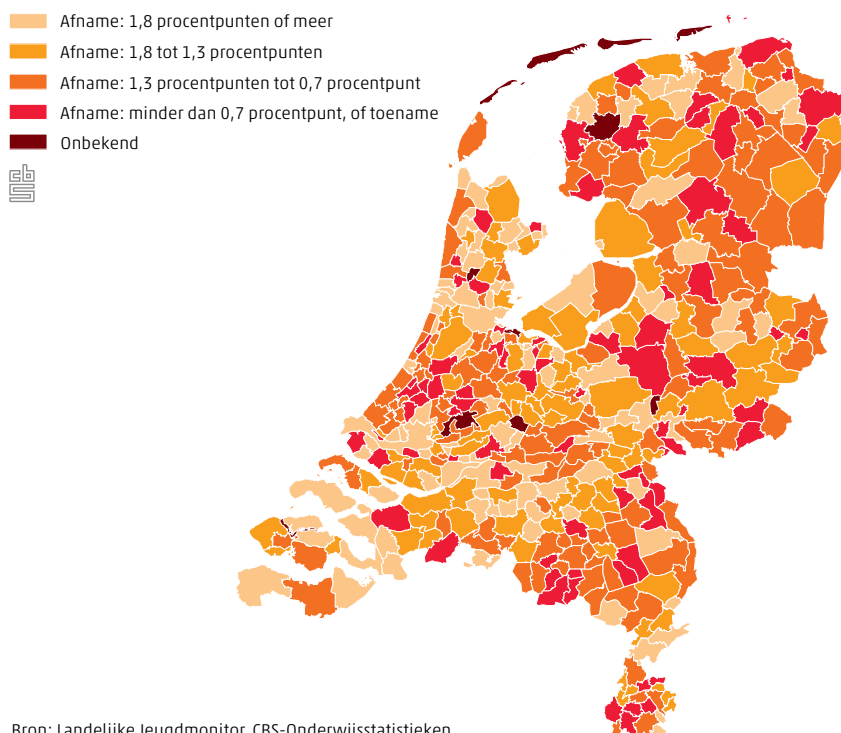
In het schooljaar 2010/'11 verlieten bijna 42 duizend jongeren van 12 tot 23 jaar voortijdig het onderwijs. Dit is 3,2 procent van de schoolgaande jongeren in deze leeftijdsgroep. Jongeren van niet-westers allochtone herkomst zijn vaker voortijdig schoolverlater (5,6 procent) dan autochtone jongeren (2,6 procent). Verder komt voortijdig schoolverlaten onder jongens meer voor dan onder meisjes: 3,7 procent tegenover 2,6 procent. Het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) had in 2010/'11 met 15,8 procent het hoogste aandeel voortijdig schoolverlaters. Met 7,3 procent waren er ook in het middelbaar beroepsonderwijs relatief veel voortijdig schoolverlaters.

Afname aandeel voortijdig schoolverlaters tussen 2004/'05-2010/'11

Het aandeel voortijdig schoolverlaters is de afgelopen jaren geleidelijk gedaald van 4,5 procent in het schooljaar 2004/'05 naar 3,2 procent in 2010/'11. In de meeste gemeenten, ruim 95 procent, daalde het percentage voortijdig schoolverlaters. De afname was het grootst in Schiedam, in de Noord-Hollandse

gemeenten Landsmeer en Zaanstad, in Vlaardingen en in het Brabantse Dongen. De afname lag in deze gemeenten tussen de 3,5 en 3,0 procentpunten. In slechts enkele gemeenten steeg het aandeel schoolverlaters. In het Groningse Appingedam was de stijging met 0,8 procentpunt het grootst.

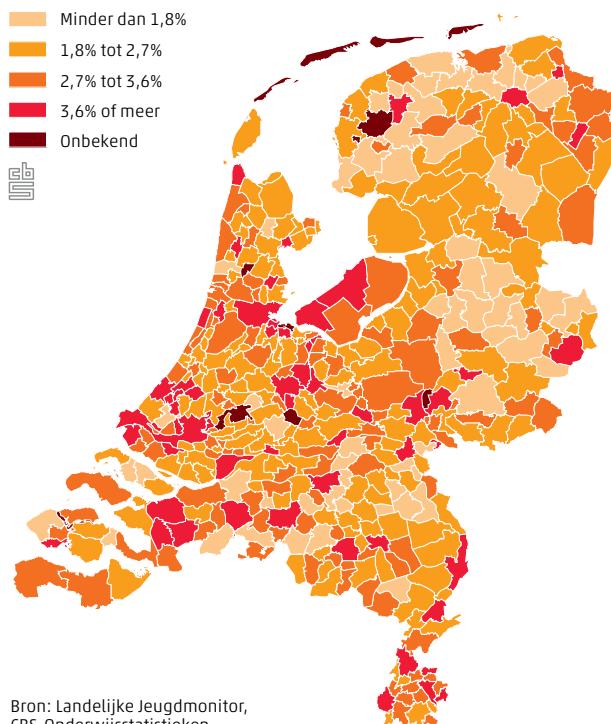
5.1.1 Ontwikkeling aandeel voortijdig schoolverlaters onder schoolgaande jongeren (12 tot 23 jaar) per gemeente, 2004/'05-2010/'11

Meeste voortijdig schoolverlaters in Rotterdam

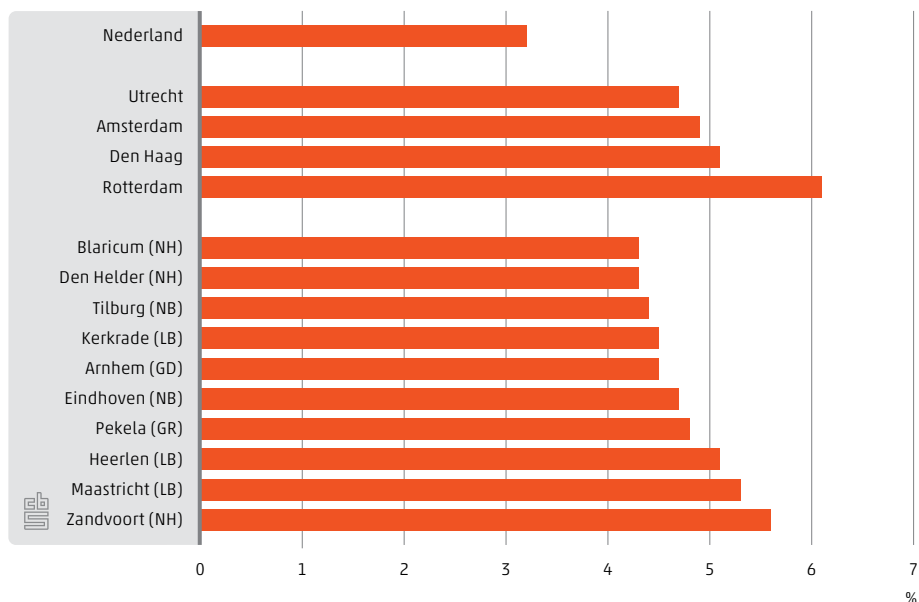
In stedelijke gebieden zijn er naar verhouding veel voortijdig schoolverlaters. Dit is bijvoorbeeld goed te zien in de gemeente Leeuwarden waar in het schooljaar 2010/'11 het percentage 3,8 procent bedroeg, terwijl dat in de provincie Friesland als geheel slechts 2,2 procent was.

5.1.2 Aandeel voortijdig schoolverlaters onder schoolgaande jongeren (12 tot 23 jaar) per gemeente, 2010/'11

Met ruim 2 600 in 2010/'11 telde Rotterdam de meeste voortijdig schoolverlaters van alle gemeenten. Daarmee was 6,1 procent van de Rotterdamse jongeren van 12 tot 23 jaar voortijdig schoolverlater. Dat is overigens wel 1,8 procentpunten minder dan in het schooljaar 2004/'05. Ook Den Haag, Amsterdam en Utrecht hebben relatief veel voortijdig schoolverlaters, evenals de Zuid-Limburgse gemeenten Maastricht, Heerlen en Kerkrade.

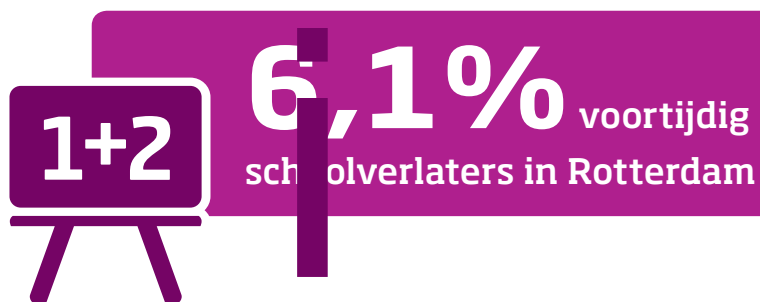
5.1.3 Aandeel voortijdig schoolverlaters onder schoolgaande jongeren (12 tot 23 jaar): Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2010/11

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, CBS-Onderwijsstatistieken.

Meer informatie

- De meest recente onderwijsindicatoren naar gemeenten en andere regio's zijn te vinden op [StatLine, Voortijdig schoolverlaters naar regiokenmerken](#), op de [Landelijke Jeugdmonitor](#) en op de [Lokale Jeugdspiegel](#).
- Op de [website van de Rijksoverheid](#) staat meer informatie over de doelstelling van het kabinet voor het aantal voortijdig schoolverlaters. De aantallen voortijdig schoolverlaters die het ministerie van OCW gebruikt, zijn vanwege definitieverschillen iets lager dan de CBS-cijfers in deze bijdrage.
- Zie ook de [VSV-Atlas](#) voor meer informatie over dit onderwerp.

5.2 Inkomen uit betaald werk

Jongeren tot 18 jaar volgen vrijwel allemaal onderwijs. Na hun 18^e gaat een deel van hen verder met een opleiding, terwijl een ander deel de arbeidsmarkt betreedt en op zoek gaat naar een betaalde baan. In deze paragraaf staan werkende jongeren en de hoogte van hun inkomen centraal.

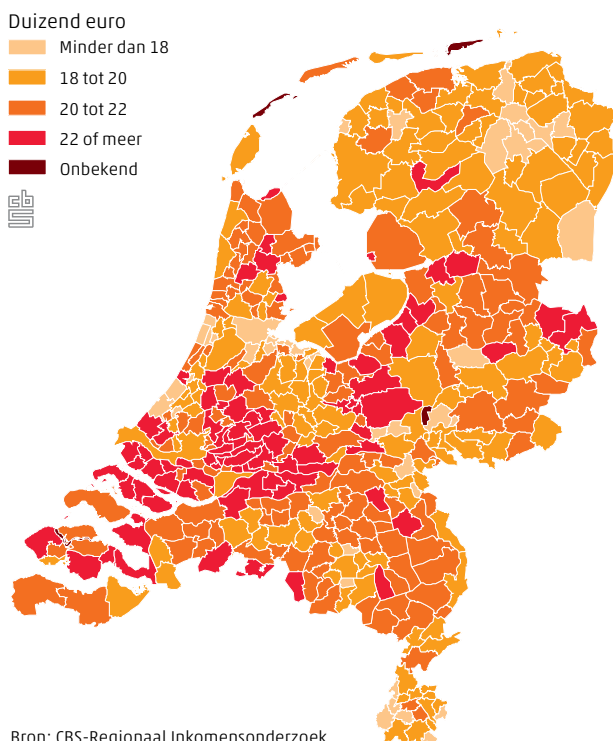
Inkomen uit betaald werk

Inkomen uit betaald werk kan inkomen uit arbeid zijn of inkomen uit eigen onderneming. Het wordt ook wel het 'persoonlijk primair inkomen' genoemd. Jongeren worden als werkend beschouwd als ze inkomen uit eigen onderneming hebben, of als het inkomen uit arbeid hoger is dan het inkomen uit andere bronnen, zoals een uitkering of studiefinanciering. De landelijke cijfers in deze bijdrage hebben betrekking op verslagjaar 2011, de gemeentelijke cijfers op verslagjaar 2010.

Ruim 37 procent met vooral inkomen uit arbeid

In 2011 was studiefinanciering voor meer dan de helft van de jongeren van 18 tot 25 jaar de voornaamste inkomensbron. Bij ruim 37 procent kwam het inkomen vooral uit betaald werk. Een kleine 5 procent had voornamelijk inkomen uit een uitkering. Het gemiddelde jaarinkomen van jongeren met inkomen uit betaald werk bedroeg bijna 20 duizend euro. Mannen van 18 tot 25 jaar hebben vaker inkomen uit betaald werk dan hun vrouwelijke leeftijdsgenoten. Doordat jonge mannen gemiddeld meer uren werken dan jonge vrouwen, verdienen zij ook meer: het gemiddelde arbeidsinkomen van mannen lag op ruim 21 duizend euro, tegenover net geen 18 duizend euro bij vrouwen.

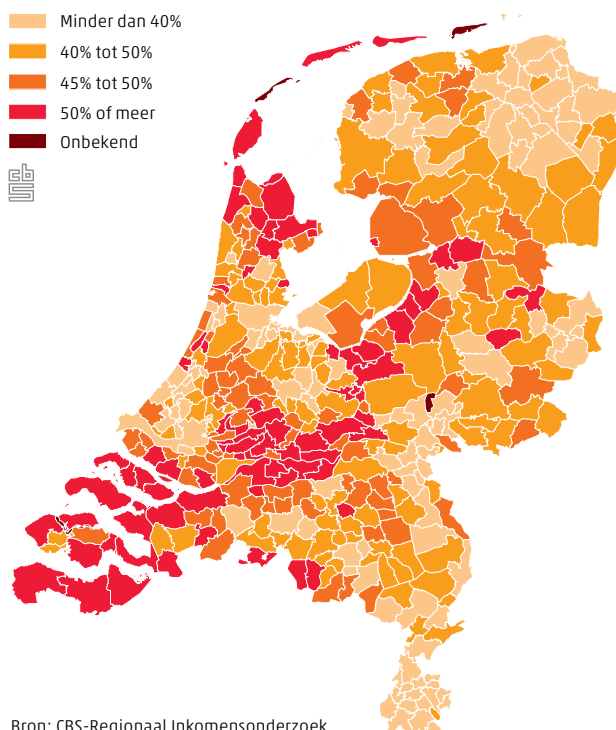
5.2.1 Gemiddeld inkomen uit betaald werk van jongeren (18 tot 25 jaar) per gemeente, 2010

Minder werkende jongeren door de crisis

Het aandeel jongeren met voornamelijk inkomen uit betaald werk volgt de laatste jaren een dalende trend. Aan het begin van de crisis in 2008 lag dit aandeel nog op ruim 42 procent, maar in de daaropvolgende jaren daalde het tot ruim 37 procent in 2011. In dezelfde periode is de werkloosheid onder jongeren flink opgelopen.

5.2.2 Aandeel jongeren (18 tot 25 jaar) met voornamelijk inkomen uit betaald werk per gemeente, 2010

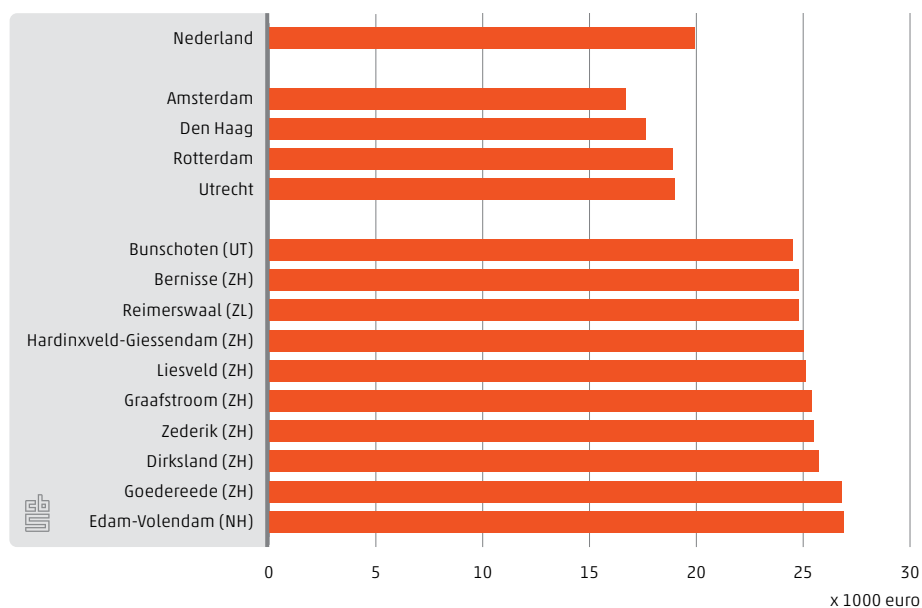
Hoog inkomen in zeven Zuid-Hollandse gemeenten

In de top-10 van gemeenten met jongeren die relatief goed verdienen, staan zeven Zuid-Hollandse gemeenten. Naast Goedereede gaat het om Dirksland, Zederik, Graafstroom, Liesveld, Hardinxveld-Giessendam en Bernisse. In het Noord-Hollandse Edam-Volendam hadden jongeren gemiddeld het hoogste inkomen: bijna 27 duizend euro. Jongeren uit het Zuid-Hollandse Goedereede stonden op de tweede plek. De gemeenten Reimerswaal in Zeeland en Bunschoten in Utrecht maken de top-10 compleet.

In Zuid-Limburg en in het noordoosten van het land ligt het gemiddelde inkomen van jongeren lager dan in de rest van Nederland. Ook het aandeel jongeren waarvan het inkomen voornamelijk uit arbeid komt, ligt in deze regio's laag. Relatief veel jongeren zijn er afhankelijk van een uitkering. Jongeren in de Randstad hebben gemiddeld een hoger inkomen. Ook hebben hier relatief veel jongeren inkomen uit betaald werk vergeleken met de rest van Nederland.

In de vier grootste gemeenten ligt het gemiddelde inkomen van werkende jongeren relatief laag. In Utrecht en Rotterdam verdienden jongeren in 2010 – het meest actuele jaar waarvoor gemeentelijke cijfers beschikbaar zijn – ongeveer 19 duizend euro. Dat is een kleine duizend euro minder dan het gemiddelde in Nederland. Amsterdamse jongeren hadden met iets minder dan 17 duizend euro het laagste gemiddelde inkomen van de vier grootste gemeenten.

5.2.3 Gemiddeld inkomen uit betaald werk van jongeren (18 tot 25 jaar): Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste gemiddelde, 2010

Bron: CBS-Regionaal Inkomensonderzoek.

5.3 Arbeidsparticipatie

Gedurende hun opleiding bereiden jongeren zich voor op de arbeidsmarkt. Lang niet alle jongeren gaan pas werken als hun opleiding is afgerond. In 2012 behoorden ruim 1 miljoen jongeren van 15 tot 27 jaar tot de werkzame beroepsbevolking. Van hen volgden er 438 duizend nog een opleiding en hadden 627 duizend het onderwijs al verlaten.

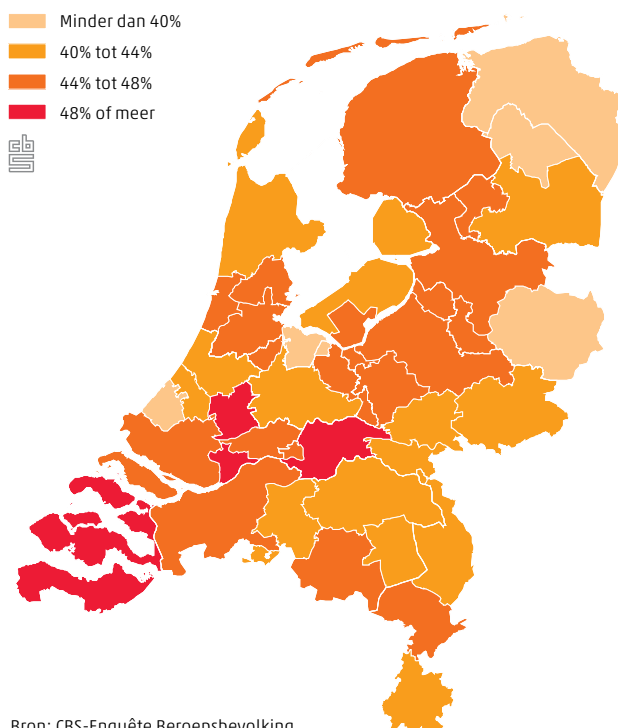
Ruim een miljoen jongeren werken twaalf uur of meer per week

In 2012 waren ruim 1 miljoen 15- tot 27-jarigen (44 procent) ten minste twaalf uur per week aan het werk. Zij worden tot de werkzame beroepsbevolking gerekend. Naarmate de leeftijd van jongeren toeneemt, volgen zij minder vaak een opleiding. Ook is de arbeidsparticipatie dan hoger: van de 18-jarigen behoorde ruim een kwart tot de werkzame beroepsbevolking; van de 26-jarigen was dat bijna 80 procent. Onder jongeren die met een startkwalificatie het onderwijs verlieten, is de arbeidsparticipatie hoger dan onder jongeren die zonder een dergelijke kwalificatie van school zijn gegaan (zie ook paragraaf 5.1). Het verschil in arbeidsparticipatie tussen jonge mannen en jonge vrouwen was in 2012 klein, respectievelijk 45 en 43 procent was werkzaam.

Arbeidsparticipatie jongeren met 5 procentpunten gedaald

Het aandeel jongeren dat behoort tot de werkzame beroepsbevolking is in vergelijking met 2008 met 5 procentpunten gedaald. In dat jaar ging het economisch nog goed in Nederland en was het eenvoudiger voor jongeren om een baan te bemachtigen of hun baan te behouden. Ook was het verschil in arbeidsparticipatie tussen jonge mannen en jonge vrouwen toen nog een stuk groter: onder jonge mannen was dit ruim 51 procent en onder jonge vrouwen ruim 46 procent. Dat de verschillen kleiner zijn geworden heeft te maken met de sectoren waarin jonge mannen werkzaam zijn. Deze sectoren (industrie, ICT, transport en bouw) zijn conjunctuurgevoeliger dan de sectoren waarin jonge vrouwen werkzaam zijn, wat er toe leidde dat meer jonge mannen hun baan kwijtraakten.

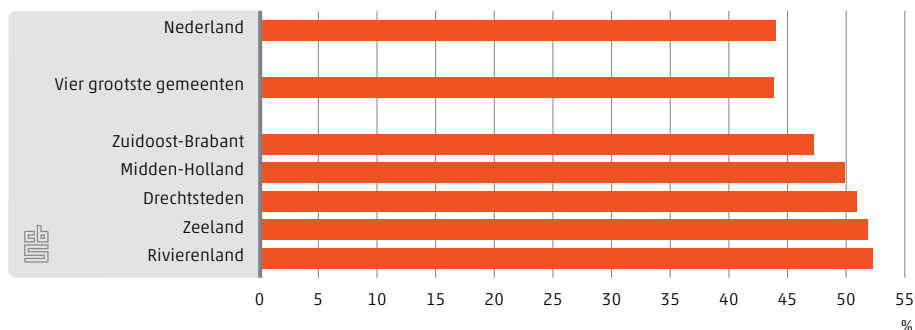
5.3.1 Arbeidsparticipatie jongeren (15 tot 27 jaar) per UWV-arbeidsmarktregio, 2012

Arbeidsparticipatie vooral hoog in Rivierenland, Zeeland en Drechtsteden

Nederland kent 35 UWV-arbeidsmarktregio's. In 2012 was de arbeidsparticipatie van jongeren met 52 procent het hoogst in de regio Rivierenland in Gelderland. Van de gemeenten in Rivierenland is Tiel wat betreft inwonertal de grootste. Ook in de arbeidsmarktregio's Zeeland en Drechtsteden (Zuid-Holland) behoorde meer dan de helft van de jongeren tot de werkzame beroepsbevolking. In Twente daarentegen gold dat voor slechts 37 procent. Daarmee was Twente in 2012 de regio met de laagste arbeidsparticipatie. In de vier grootste gemeenten gezamenlijk was de arbeidsparticipatie ongeveer even hoog als gemiddeld in Nederland.

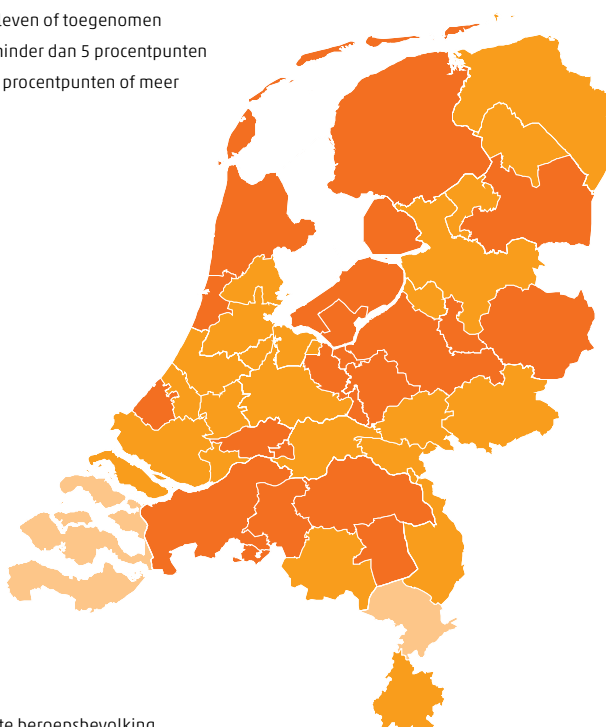
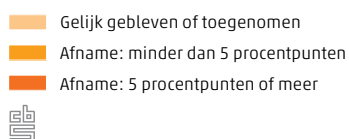
5.3.2 Arbeidsparticipatie jongeren (15 tot 27 jaar): Nederland, totaal van vier grootste gemeenten en top-5 UWV-arbeidsmarktregio's met grootste aandeel, 2012

Bron: CBS-Enquête Beroepsbevolking.

Vergeleken met 2008 is de arbeidsparticipatie in de regio's Midden-Limburg en Zeeland toegenomen. In Midden-Holland en Drechtsteden was er een minieme daling. In de overige regio's is de arbeidsparticipatie onder jongeren sterker afgenomen. Deze afname was in de regio's Gorinchem, Flevoland, Twente en Noord-Holland Noord twee keer zo sterk als gemiddeld in Nederland.

5.3.3 Ontwikkeling arbeidsparticipatie jongeren (15 tot 27 jaar) per UWV-arbeidsmarktregio, 2008-2012

Bron: CBS-Enquête beroepsbevolking.

Meer informatie

- In de Jeugddatabase zijn cijfers beschikbaar over niet-onderwijsvolgende jongeren die behoren tot de beroeps- en niet-beroepsbevolking.
- In dit overzicht van de UWV arbeidsmarktregio's is te zien welke gemeenten tot de verschillende arbeidsmarktregio's behoren.

5.4 Onbenut arbeidsaanbod

Op de huidige arbeidsmarkt is het voor jongeren moeilijk om een baan te vinden. De werkloosheid loopt op en werkgevers hebben een ruime keus uit sollicitanten. Naast werkloze jongeren zijn er ook jongeren die wel een baan willen, maar die daar recent niet naar hebben gezocht of die niet op korte termijn beschikbaar zijn. Deze jongeren behoren samen met de werkloze jongeren tot het onbenut arbeidsaanbod.

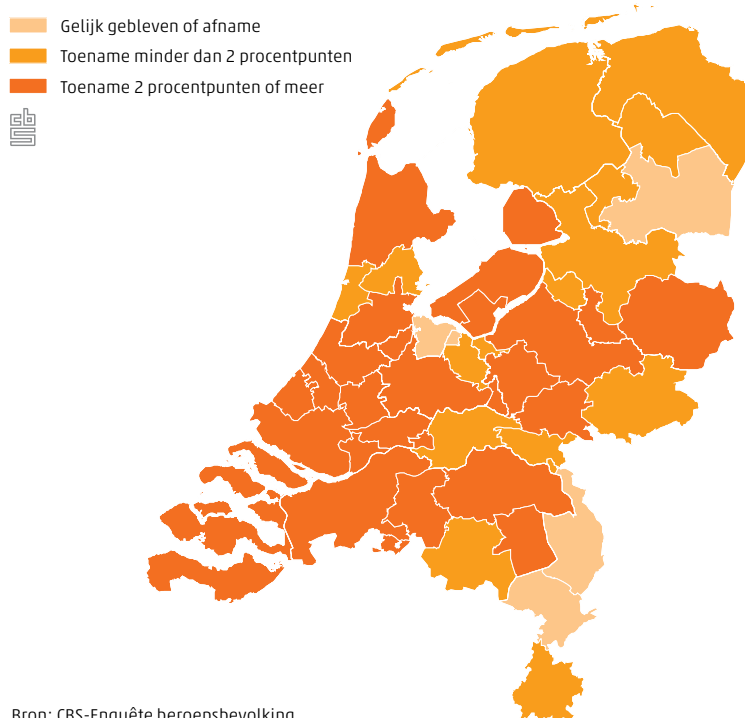
Onbenut arbeidsaanbod van een kwart miljoen jongeren

In 2012 behoorden 250 duizend jongeren van 15 tot 27 jaar tot het onbenut arbeidsaanbod. Dit komt neer op 10 procent van alle jongeren in deze leeftijdsgroep. Van hen was ruim de helft werkloos. Dat wil zeggen dat zij de afgelopen vier weken naar werk van ten minste twaalf uur per week hebben gezocht en bovendien binnen twee weken beschikbaar zijn om aan de slag te gaan. Bijna een kwart van het onbenut arbeidsaanbod was wel op korte termijn beschikbaar, maar had niet recent naar een baan gezocht. De overige 22 procent kon niet meteen aan de slag. Zij wilden bijvoorbeeld eerst hun studie afmaken.

Onbenut arbeidsaanbod licht gestegen tussen 2008-2012

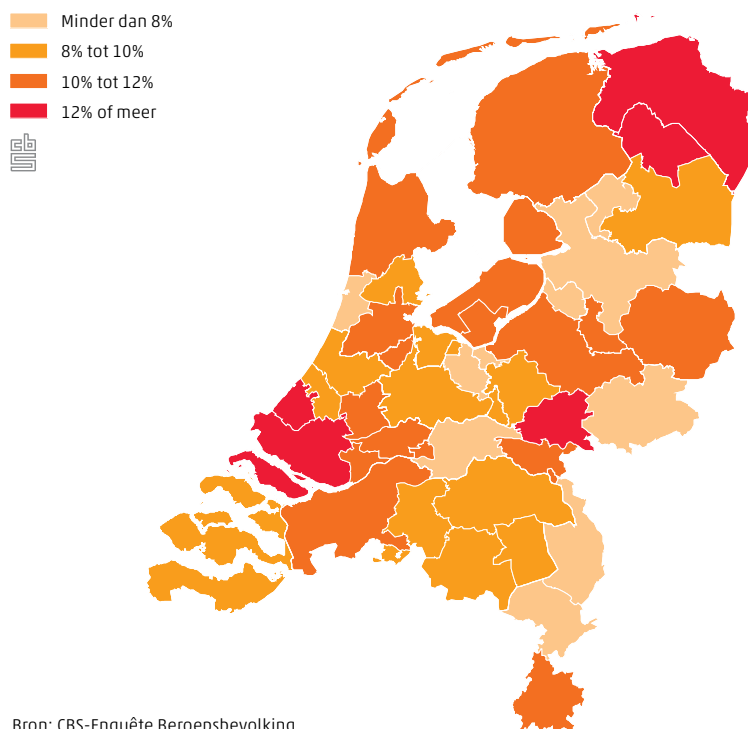
Tussen 2008 en 2012 is het onbenut arbeidsaanbod onder jongeren gestegen van 8 naar 10 procent. In 2008 wilden 188 duizend jongeren voor ten minste twaalf uur per week aan de slag; in 2012 waren dat er 62 duizend meer. De groei van het onbenut arbeidsaanbod komt vooral door de toename van het aantal werkloze jongeren: in 2012 waren er 47 duizend werkloze jongeren meer dan in 2008. Ook het aantal jongeren dat niet op korte termijn kan beginnen, nam toe. Het aantal jongeren dat wel op korte termijn beschikbaar is maar niet recent naar werk heeft gezocht, is nagenoeg gelijk gebleven.

5.4.1 Ontwikkeling in het aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) dat behoort tot het onbenut arbeidsaanbod per UWV-arbeidsmarktregio, 2008-2012

De toename van het onbenut arbeidsaanbod onder jongeren was in sommige regio's sterker dan in andere regio's. Zo is het in de meeste regio's in het westen en het midden van het land meer dan gemiddeld toegenomen. Daarentegen bleef het in de Gooi- en Vechtstreek nagenoeg gelijk en daalde het zelfs in Noord- en Midden-Limburg en in Drenthe.

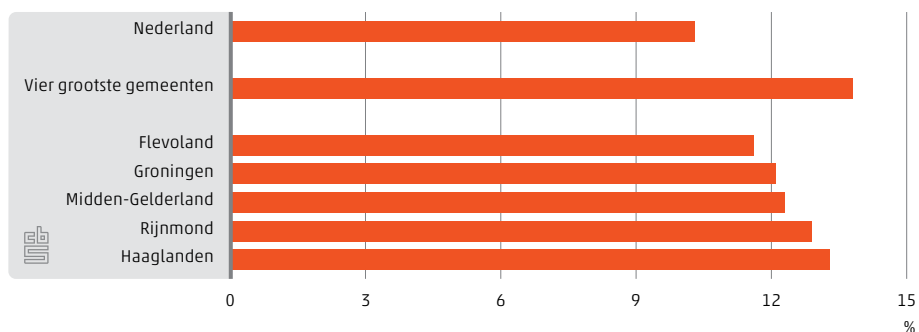
5.4.2 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) dat behoort tot het onbenut arbeidsaanbod per UWV-arbeidsmarktregio, 2012

Relatief groot onbenut arbeidsaanbod in en rond Rotterdam en Den Haag

In de vier grootste gemeenten van Nederland ligt het onbenut arbeidsaanbod onder jongeren gemiddeld ruim 3 procentpunten boven het landelijk gemiddelde. Vooral in Den Haag en Rotterdam is het onbenut arbeidsaanbod relatief groot. De UWV-arbeidsmarktregio met het grootste aandeel onbenut arbeidsaanbod is dan ook regio Haaglanden, op de voet gevolgd door regio Rijnmond (beide 13 procent). In de top-5 staan verder de arbeidsmarktregio's Midden-Gelderland, Groningen en Flevoland.

5.4.3 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) dat behoort tot het onbenut arbeidsaanbod: Nederland, totaal van vier grootste gemeenten en top-5 UWV-arbeidsmarktregio's met grootste aandeel, 2012

Bron: CBS-Enquête Beroepsbevolking.

Meer informatie

- De [Barometer beroepsbevolking](#) geeft schematisch weer welke groepen het CBS onderscheidt binnen de (potentiële) beroepsbevolking. Hierin wordt onder andere het onbenut arbeidsaanbod beschreven. De cijfers uit de Barometer zijn ook te vinden op [StatLine](#).
- In dit overzicht van de [UWV arbeidsmarktregio's](#) is te zien welke gemeenten tot de verschillende arbeidsmarktregio's behoren.
- Uit de [Landelijke Jeugdmonitor](#) blijkt dat één op de tien niet-onderwijsvolgende jongeren niet aan het werk is, maar wel bereid is om te werken.

6.

Sociale

zekerheid

De ongunstige conjunctuur is de laatste jaren niet onopgemerkt aan jongeren voorbijgegaan. Hun positie op de arbeidsmarkt is onzekerder geworden en meer jongeren doen een beroep op een socialezekerheidsuitkering. In het noordoosten van het land hebben relatief veel jongeren een uitkering.

6.1 Jongeren met een WW-uitkering

Het aantal jongeren met een WW-uitkering is de afgelopen jaren door de economische crisis gestegen, maar jongeren stromen door een kort arbeidsverleden meestal ook weer snel uit de WW.

Weinig jongeren in WW

Eind 2012 hadden 33 duizend jongeren tot 27 jaar een WW-uitkering. Dat is nauwelijks 1,5 procent van alle jongeren. Van het totaal aantal 15- tot 65-jarigen had ruim 3,5 procent een WW-uitkering. Vanwege hun – kortere – arbeidsverleden zitten er relatief weinig jongeren in de WW.

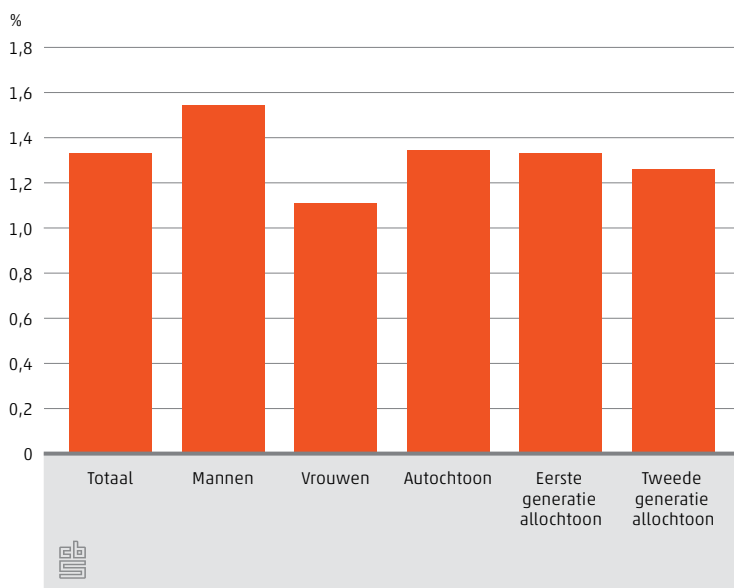
Werkloosheidswet

De WW (Werkloosheidswet) is een sociale verzekering voor werknemers, die werknemers beschermt tegen een plotselinge inkomensterugval bij werkloosheid. De opbouw van WW-rechten is afhankelijk van iemands arbeidsverleden. Als je langer hebt gewerkt, heb je langer recht op een werkloosheidsuitkering.

Meer jonge mannen dan vrouwen in WW

Er zitten eind 2012 meer jonge mannen dan jonge vrouwen in de WW. Dat komt onder andere doordat jonge mannen vaker in conjunctuurgevoelige sectoren werken, zoals de industrie, de ICT, het transport en de bouw. Naar herkomst blijken er verhoudingsgewijs iets meer autochtone jongeren in de WW te zitten, maar de verschillen met allochtone jongeren zijn erg klein.

6.1.1 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een WW-uitkering naar geslacht en herkomst, 2012

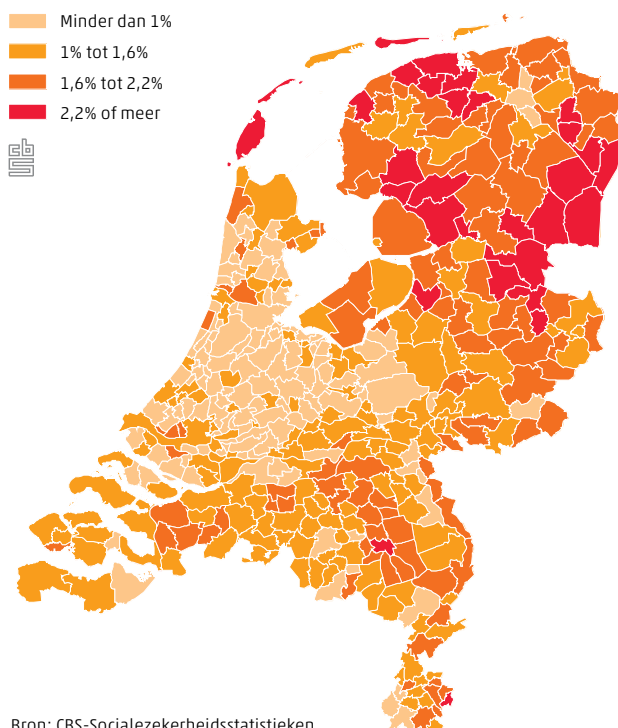

Bron: CBS-Socialezekerheidsstatistieken.

Veel jongeren uit Noordoost-Nederland in WW

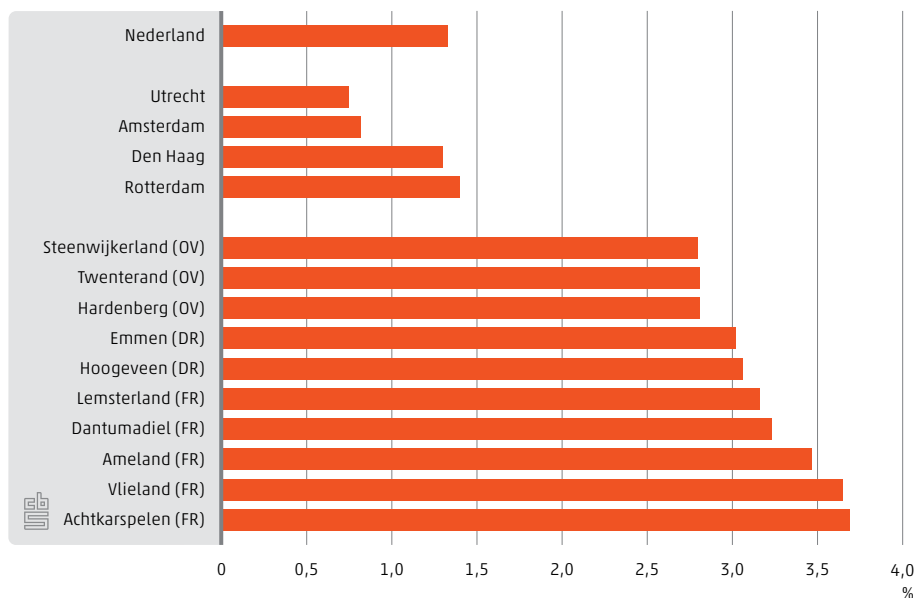
De top-10 gemeenten met bovengemiddeld veel jongeren met een WW-uitkering liggen allemaal in het noordoosten van Nederland. De top-5 wordt gevormd door uitsluitend Friese gemeenten met als koploper Achtkarspelen met 3,7 procent. Dat is ruim twee keer zoveel als het landelijk gemiddelde van alle jongeren. De top-10 wordt aangevuld met twee gemeenten in Drenthe en drie in Overijssel.

6.1.2 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een WW-uitkering per gemeente, 2012

Van de vier grootste gemeenten is het aandeel jongeren met een WW-uitkering het grootst in Rotterdam. Het is ook de enige van de vier grootste gemeenten waar het aandeel boven het gemiddelde van 1,3 procent ligt. Rotterdam heeft bovendien het hoogste *aantal* jongeren met een WW-uitkering (bijna 1500) van alle gemeenten in Nederland.

6.1.3 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een WW-uitkering: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2012

Bron: CBS-Socialezekerheidsstatistieken.

6.2 Jongeren met een WWB-uitkering

De bijstand is het sociale vangnet van Nederland. Dit is vastgelegd in de Wet Werk en Bijstand (WWB). Bijna 35 duizend jongeren onder de 27 jaar ontvingen eind 2012 een bijstandsuitkering. Dat is 1,4 procent van alle jongeren.

Bijstandsuitkering

Tot 1 januari 2012 was er voor jongeren een aparte bijstandsuitkering: de WIJ (Wet Investeren in Jongeren). Instroom in de WIJ was vanaf die datum niet meer mogelijk en per 1 juli 2012 zijn alle nog lopende WIJ-uitkeringen omgezet naar WWB-uitkeringen. Sinds de overgang naar de WWB geldt voor jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen, een zoekperiode van vier weken. Heeft een jongere na vier weken zoeken geen baan gevonden, dan krijgt hij of zij alsnog de uitkering.

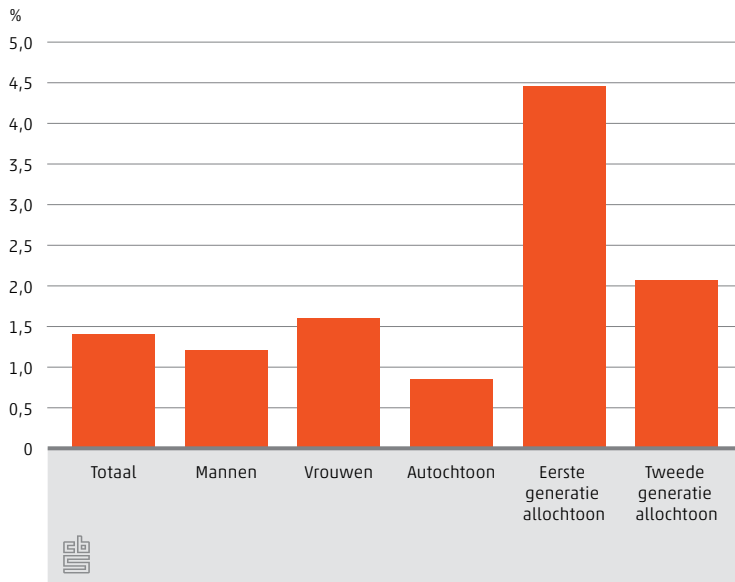
Minder jongeren met een WWB-uitkering in 2012

In vergelijking met 2011 is het aantal jongeren met een bijstandsuitkering wat afgenomen. Van bijna 37 duizend jongeren met een bijstandsuitkering eind 2011 naar bijna 35 duizend eind 2012. Procentueel is de groep ongeveer gelijk gebleven. De absolute daling heeft mogelijk te maken met de ingevoerde zoekperiode van vier weken.

Jonge allochtonen van de eerste generatie relatief vaak in WWB

Jonge eerstegeneratieallochtonen hebben relatief vaak een WWB-uitkering. Zij hebben twee keer zo vaak een bijstandsuitkering als tweedegeneratieallochtonen en vijf keer zo vaak als autochtone jongeren. Ook jonge vrouwen zitten wat vaker in de bijstand dan jonge mannen. In de totale WWB-populatie zitten ook meer vrouwen dan mannen. Dat komt mede door het hogere aandeel bijstand onder alleenstaande moeders.

6.2.1 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een WWB-uitkering naar geslacht en herkomst, 2012

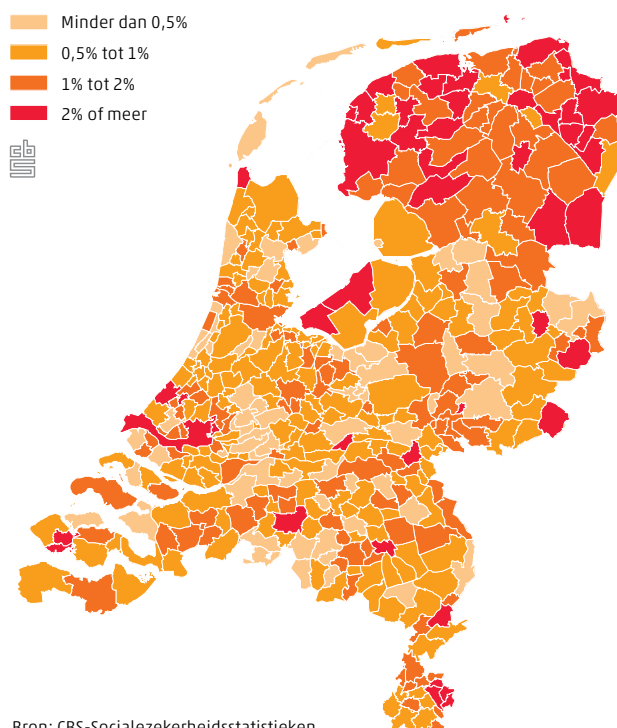

Bron: CBS-Socialezekerheidsstatistieken.

Vooral in het noordoosten veel jongeren in bijstand

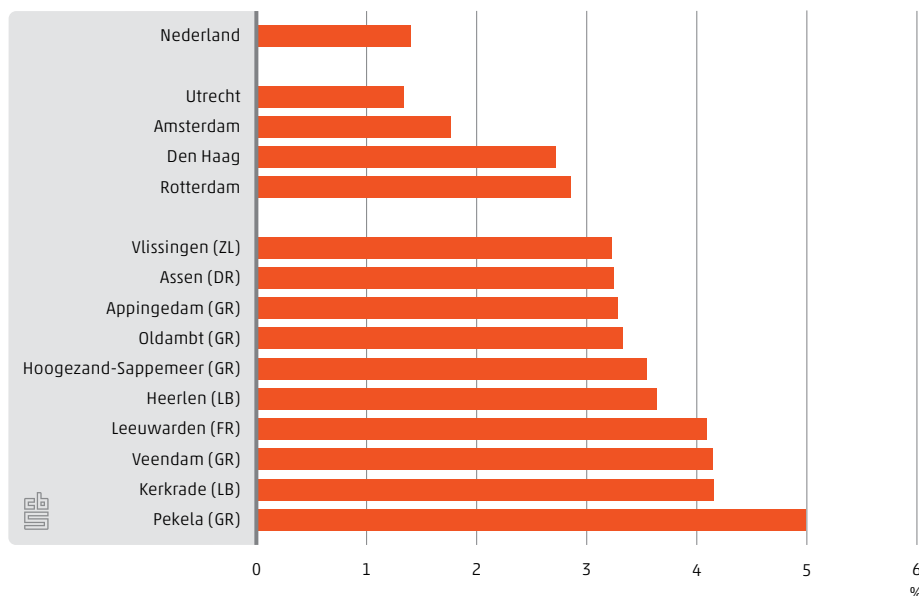
Vooral in gemeenten in het noordoosten blijken veel jongeren een WWB-uitkering te hebben. De gemeente met verhoudingsgewijs de meeste jongeren in de bijstand is het Oost-Groningse Pekela. Eind 2012 had een op de twintig jongeren hier een bijstandsuitkering. De top-10 bestaat verder uit vier andere Groningse gemeenten (Veendam, Hoogezand-Sappemeer, Oldambt en Appingedam), Leeuwarden, Assen, twee Limburgse gemeenten (Kerkrade en Heerlen) en Vlissingen. Het aandeel jongeren met een WWB-uitkering lag in al deze gemeenten ruim twee keer zo hoog als het landelijke gemiddelde.

6.2.2 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een WWB-uitkering per gemeente, 2012

Van de vier grootste gemeenten hadden Rotterdam en Den Haag het hoogste aandeel jongeren met een WWB-uitkering, namelijk bijna 3 procent. Dat komt overeen met respectievelijk ruim 3 duizend en 2 duizend jongeren. Amsterdam scoorde ook iets hoger dan het landelijke gemiddelde. De gemeente Utrecht daarentegen had minder jongeren met een WWB-uitkering dan gemiddeld.

6.2.3 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een WWB-uitkering: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2012

Bron: CBS-Socialezekerheidsstatistieken.

6.3 Jongeren met een Wajong-uitkering

Voor jongeren met een ziekte of beperking is er de Wet Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten). Ruim 80 duizend jongeren hadden eind 2012 een Wajong-uitkering. Dat is 3,3 procent van alle jongeren van 15 tot 27 jaar.

3,3% van 15- tot
27-jarigen heeft Wajong-uitkering

Wet Wajong

De Wet Wajong is in eerste instantie bedoeld om jongeren met een beperking te helpen bij het vinden en houden van werk. Als dat niet of beperkt lukt, dan kunnen ze inkomensondersteuning krijgen vanuit de Wet Wajong. De Wet Wajong kent als leeftijdsbeperking alleen de AOW-gerechtigde leeftijd. Je stroomt dus niet uit de Wajong omdat je geen jongere meer bent. Ook is het nog mogelijk om op latere leeftijd in de Wajong in te stromen.

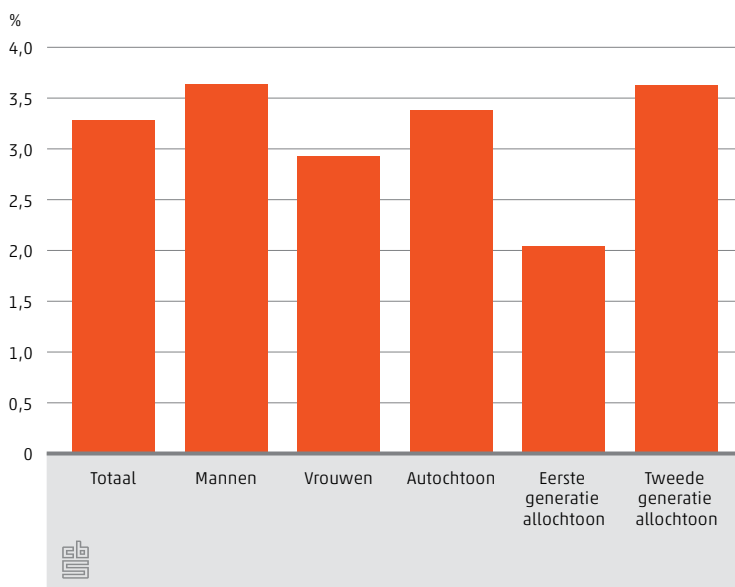
Meeste jonge uitkeringsontvangers afhankelijk van Wajong

De Wajong is de meest gebruikte uitkering door jongeren. Het aandeel Wajong'ers onder jongeren van 15 tot 27 jaar is met ruim 3 procent relatief groot. Van alle 15- tot 65-jarigen had nog geen 2 procent een Wajong-uitkering. Het aantal jongeren met een Wajong-uitkering stijgt nog steeds: in 2012 nam het met bijna 5 duizend toe.

Jonge mannen relatief vaak in de Wajong

In 2012 had 3,6 procent van alle jonge mannen een Wajong-uitkering. Dat is meer dan onder jonge vrouwen, waarvan 2,9 procent een dergelijke uitkering ontving. Het aandeel autochtone jongeren met een Wajong-uitkering was met 3,4 procent gemiddeld. Weinig eerstegeneratieallochtonen hebben een dergelijke uitkering. Daarentegen krijgen allochtone jongeren van de tweede generatie juist iets vaker dan gemiddeld een Wajong-uitkering.

6.3.1 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een Wajong-uitkering naar geslacht en herkomst, 2012

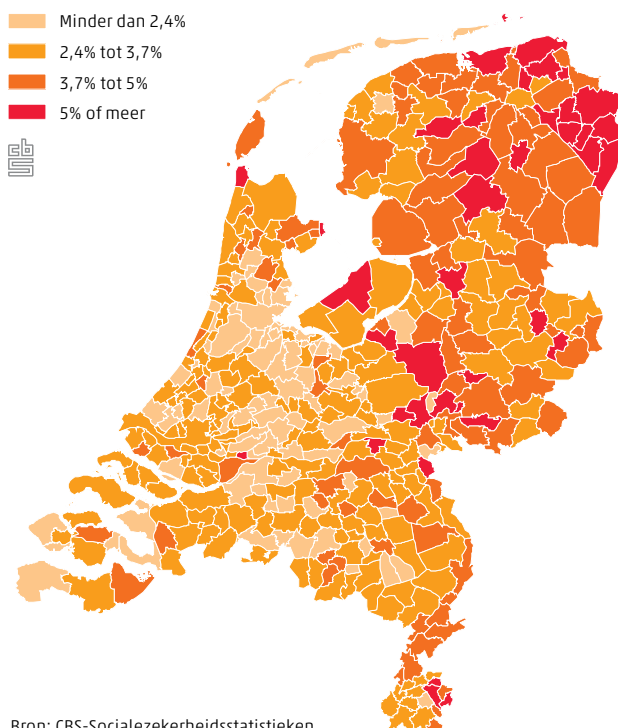

Bron: CBS-Socialezekerheidsstatistieken.

Vaker Wajong in Oost-Groningen

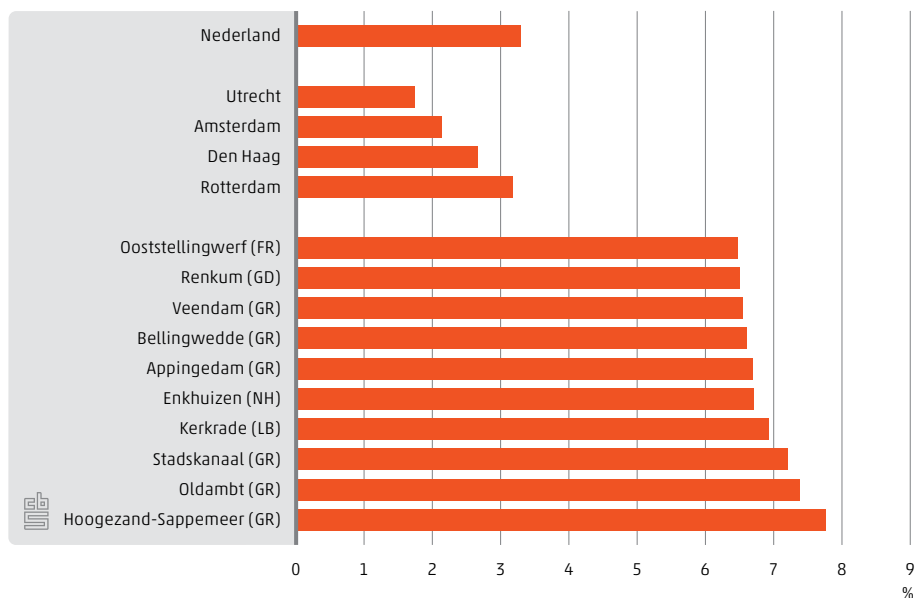
De drie gemeenten met het hoogste aandeel jongeren in de Wajong liggen in de provincie Groningen. Hoogezand-Sappemeer voerde in 2012 de lijst aan met 7,8 procent. Dat is ruim twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde. Bijna alle gemeenten uit de top-10 liggen in de twee noordelijkste provincies van het land, op Kerkrade (Limburg), Enkhuzen (Noord-Holland) en Renkum (Gelderland) na. Van de gemeenten in het noorden in de top-10 is Ooststellingwerf de enige Friese gemeente. Vooral gemeenten in Oost-Groningen hebben een hoog aandeel jongeren met een Wajong-uitkering.

6.3.2 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een Wajong-uitkering per gemeente, 2012

De vier grootste gemeenten hebben allemaal een kleiner aandeel jongeren met een Wajong-uitkering dan landelijk. Van deze gemeenten had Utrecht vorig jaar met 1,7 procent het kleinste aandeel. Rotterdam had met 3,2 procent – ruim 3 duizend jongeren – het grootste aandeel.

6.3.3 Aandeel jongeren (15 tot 27 jaar) met een Wajong-uitkering: Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2012

Bron: CBS-Socialezekerheidsstatistieken.

Meer informatie

- Deze StatLine-publicatie op de website van het CBS geeft inzicht in het aantal personen met een uitkering (arbeidsongeschiktheid, werkloosheid of bijstand): [Personen met een uitkering](#).
- Deze visualisatie toont per gemeente het aantal personen met een uitkering per 1000 personen van de bevolking van 15 tot 65 jaar (de potentiële beroepsbevolking): [Visualisatie personen met een uitkering naar gemeente](#). Hiermee zijn verschillen tussen de gemeenten in kaart te brengen wat betreft gebruik van de sociale zekerheid.

7.

Veiligheid en

justitie

Van alle in 2011 door de politie aangehouden verdachten was 40 procent 12 tot 25 jaar. Deze jongeren waren verantwoordelijk voor 118 duizend misdrijven. Dat is gemiddeld 1,6 misdrijf per jongere, minder dan in 2007 toen het nog 1,8 bedroeg. In Rotterdam kwamen de meeste jongeren in aanraking met de politie. Bijna de helft van de jongeren voelde zich wel eens onveilig in 2012. Een kwart van alle jongeren werd daadwerkelijk slachtoffer van criminaliteit.

7.1 In aanraking met de politie

Het verhoren of aanhouden van een verdachte jongere leidt niet vanzelfsprekend in alle gevallen tot verdere vervolging. De politie kan besluiten om zaken zelf af te handelen door te seponeren, te transigeren (een schikking aanbieden) of te verwijzen naar een Halt-bureau voor een Halt-afdoening. De gegevens in deze paragraaf hebben betrekking op alle jongeren van 12 tot 25 jaar die verdacht werden van het plegen van een misdrijf en geregistreerd zijn bij Halt of in het herkenningssysteem (HKS) van de politie.

Halt en HKS

In Nederland vallen jongeren die op het moment van het plegen van een delict ten minste 12 maar nog geen 18 jaar zijn onder het jeugdstrafrecht en 18-jarigen en ouder onder het volwassenstrafrecht. Wanneer strafrechtelijk minderjarige jongeren een delict plegen, kan de politie hen doorverwijzen naar een Halt-bureau. De jongere komt dan niet in aanraking met justitie, maar kan door tussenkomst van het Halt-bureau een passende activiteit (taakstraf) uitvoeren, meestal een aantal uren werken (werkstraf) of meedoen aan een speciale leeractiviteit (leerstraf). De doelen van een Halt-maatregel zijn: normbevestiging, vergelding, genoegdoening aan de benadeelde en gedragsverandering. Een Halt-afdoening kan alleen worden opgelegd als het gaat om een niet al te ernstig strafbaar feit. Bovendien moet de verdachte *first offender* zijn (voor de eerste keer in aanraking met de politie) en het gepleegde feit hebben bekend. Voor de registratie van de Halt-jongeren wordt het registratiesysteem AuraH gebruikt. Het Herkenningssysteem (HKS) is een landelijk dekkend systeem, dat de politie gebruikt voor de registratie van personen van minimaal 12 jaar, tegen wie als verdachte van het plegen van één of meer misdrijven proces-verbaal is opgemaakt.

De gegevens van Halt en uit HKS zijn in één bestand samengebracht. Een persoon die in één jaar meer dan één keer als verdachte is geregistreerd, telt maar één keer mee in de analyse. De gegevens zijn gekoppeld aan de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en gegevens uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS. Verdachten waarvan de persoonsgegevens niet voorkomen in het GBA, zijn buiten beschouwing gebleven.

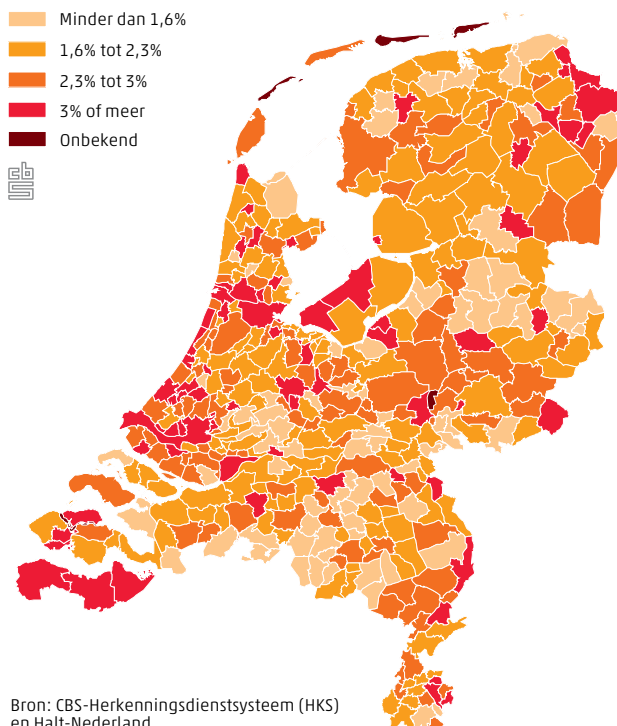
Bijna 3 procent van de jongeren in aanraking met politie

Uit de cijfers van Halt en HKS blijkt dat 2,7 procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar in 2011 als verdachte van een misdrijf is aangehouden. In totaal betrof het ruim 72 duizend jongeren. Dit is 40 procent van alle aangehouden verdachten. Van alle jonge mannen kwam 4,4 procent voor een misdrijf in aanraking met de politie. Het aandeel aangehouden jonge vrouwen lag met 1 procent een stuk lager. Van alle aangehouden jongeren was 58 procent autochtoon. Dit komt neer op 2,1 procent van alle autochtone jongeren in Nederland. Het aandeel aangehouden onder allochtone jongeren was met 4,7 procent ruim twee keer zo hoog. Een kwart van alle aangehouden allochtone jongeren is van Marokkaanse herkomst.

Aandeel aangehouden jongeren met een kwart gedaald sinds 2007

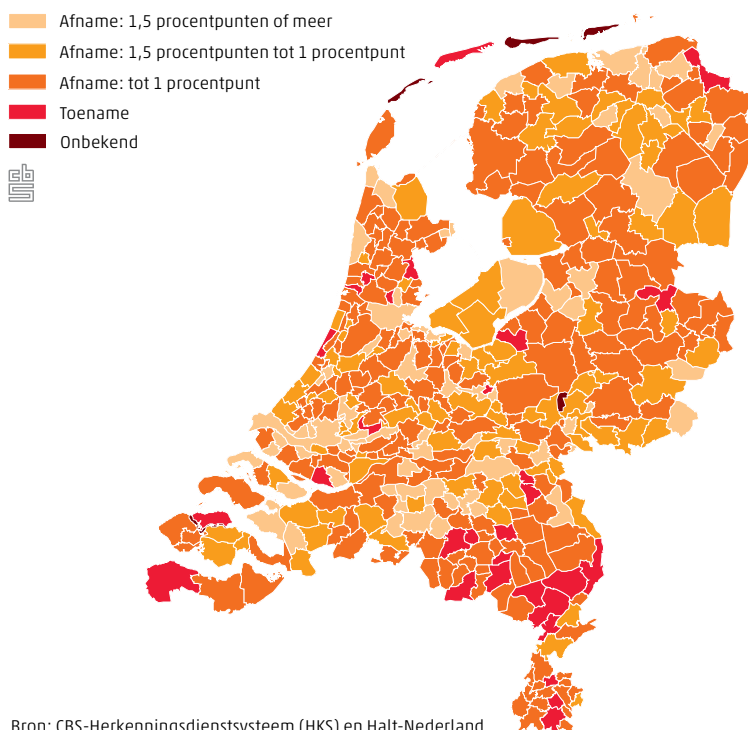
Vergeleken met 2007 is het aandeel aangehouden jongeren in 2011 met 1 procentpunt gedaald: van 3,7 procent naar 2,7 procent. Dit is een relatieve daling van ruim een kwart. Het aandeel aangehouden jongeren daalde onder autochtonen met 0,8 procentpunt en onder allochtonen met 1,5 procentpunt. De relatieve daling is daarentegen onder autochtone jongeren sterker dan onder allochtone jongeren. Onder de allochtone herkomstsgroepen was de relatieve daling het kleinst bij Marokkaanse jongeren.

7.1.1 Aandeel wegens misdrijven aangehouden jongeren (12 tot 25 jaar) per gemeente, 2011

In bijna negen op de tien gemeenten was het aandeel aangehouden jongeren in 2011 lager dan in 2007. De grootste dalingen deden zich voor in de gemeenten Strijen, Schijndel, Bedum en Leerdam. In deze gemeenten daalde het aandeel aangehouden jongeren met minimaal 2,5 procentpunt. De sterkste toename deed zich voor in de gemeente Grave. Het aandeel aangehouden jongeren steeg hier met 1,6 procentpunt.

7.1.2 Ontwikkeling van het aandeel wegens misdrijven aangehouden jongeren (12 tot 25 jaar) per gemeente, 2007-2011

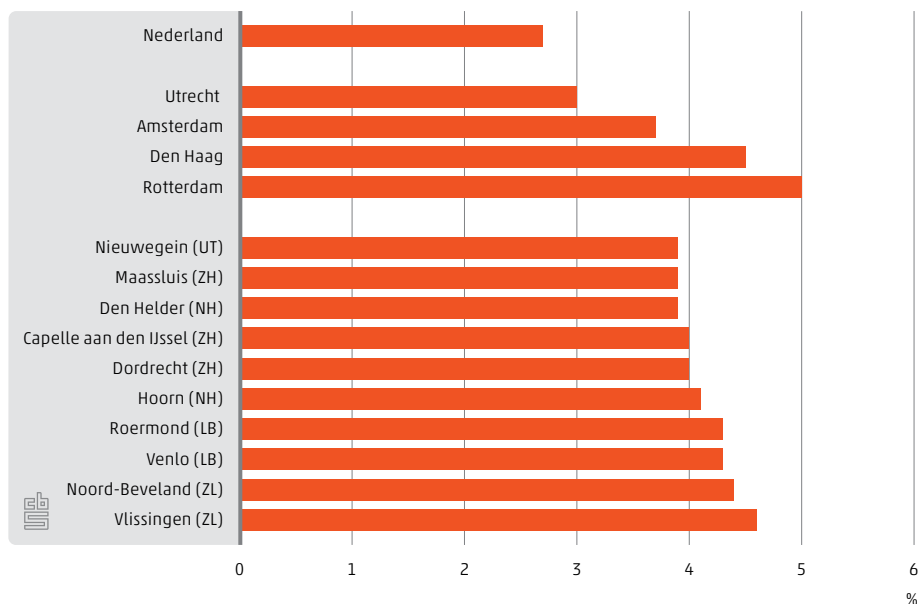

Meeste aangehouden jongeren in Rotterdam

Van de vier grootste gemeenten telde Rotterdam in 2011 met 5 procent het hoogste aandeel jongeren dat in aanraking kwam met de politie. In totaal kwamen 5 duizend Rotterdamse jongeren van 12 tot 25 jaar als verdachte met de politie in aanraking. Met dit aandeel aangehouden jongeren is Rotterdam ook koploper van alle gemeenten.

De top-10 van overige gemeenten wordt aangevoerd door twee Zeeuwse gemeenten: Vlissingen en Noord-Beveland. Gemeenten Maassluis en Nieuwegein sluiten de top-10.

7.1.3 Aandeel wegens misdrijven aangehouden jongeren (12 tot 25 jaar): Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2011

Bron: CBS-Herkenningsdientsysteem (HKS) en Halt-Nederland.

Meer informatie

- Cijfers over jongeren die in aanraking zijn gekomen met de politie, zijn te vinden op de [Landelijke Jeugdmonitor](#), in de [Lokale Jeugdspiegel](#) en in de [StatLinetabel Verdachten naar leeftijd, herkomst en geslacht](#).
- Voor cijfers over jongeren die naar Halt zijn verwezen voor het plegen van een 'Halt-waardig' misdrijf zie de tabel [Halt-jongeren naar soort delict, geslacht, leeftijd en herkomst](#).

7.2 Gepleegde misdrijven

Het aantal geregistreerde misdrijven is altijd hoger dan het aantal aangehouden verdachten. Dit komt doordat een verdachte kan worden aangehouden voor het plegen van één of meer misdrijven. Zo hield de politie in 2011 in totaal ruim 72 duizend jeugdige verdachten aan, die gezamenlijk werden verdacht van het plegen van 118 duizend misdrijven. Dit komt gemiddeld neer op 1,6 misdrijf per verdachte. In 2007 was dit 1,8 misdrijf per verdachte.

Ruim 4 geregistreerde misdrijven per honderd jongeren

Van de 183 duizend verdachten in de totale bevolking in 2011 waren er ruim 72 duizend 12 tot 25 jaar. Deze jongeren werden verdacht van het plegen van 118 duizend misdrijven. Per verdachte jongere komt dit neer op gemiddeld 1,6 misdrijf, even hoog als het gemiddelde voor de hele populatie aangehouden verdachten. In 2007 was dit 1,8 misdrijf per verdachte jongere van 12 tot 25 jaar. Per honderd jongeren was het aantal in 2011 gepleegde misdrijven 4,4. Onder jongeren van 12 tot 18 jaar was dit aandeel lager dan onder jongeren van 18 tot 25: respectievelijk 3,3 en 5,3 procent.

Bijna 40 procent van de misdrijven waarvan jongeren in 2011 werden verdacht, had te maken met vermogenscriminaliteit, zoals diefstal en inbraak. In 21 procent van de gevallen was sprake van een vernieling. Het aandeel geweldsdelicten was 20 procent. Meisjes en jonge vrouwen werden naar verhouding vaker verdacht van vermogensmisdrijven en minder vaak van vernielingen dan jongens en jonge mannen.

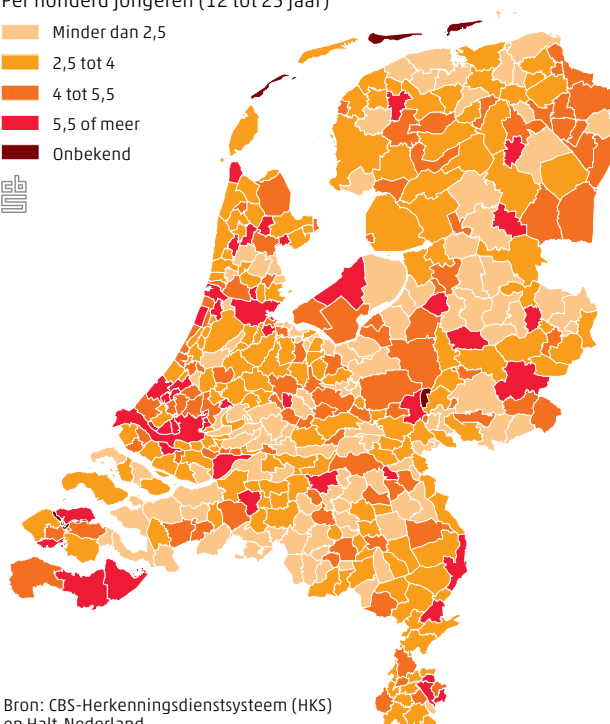
72 000 jongeren
aangehouden als verdachte van misdrijf

7.2.1 Aantal geregistreerde misdrijven onder jongeren (12 tot 25 jaar) per gemeente, 2011

Per honderd jongeren (12 tot 25 jaar)

- Minder dan 2,5
- 2,5 tot 4
- 4 tot 5,5
- 5,5 of meer
- Onbekend

Bron: CBS-Herkenningsdienstsysteem (HKS) en Halt-Nederland.

Daling misdrijven het grootst voor jongeren van 12 tot 18 jaar

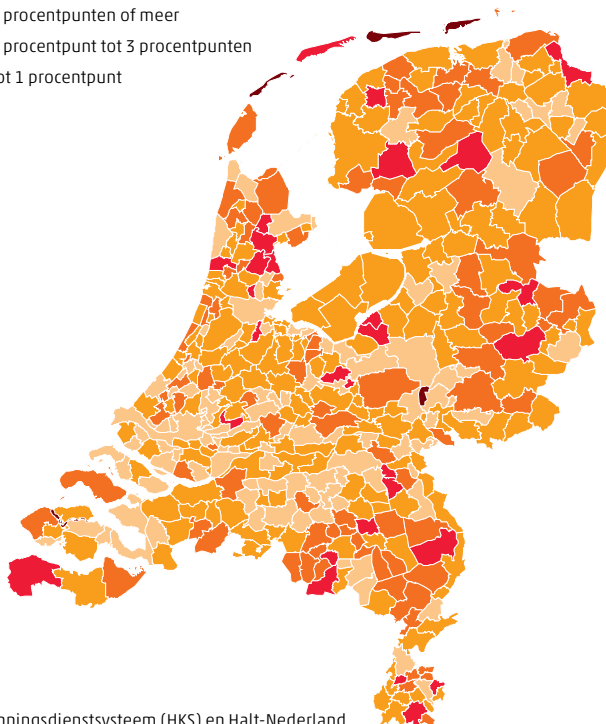
Het aantal misdrijven waarvan jongeren werden verdacht, is in de periode 2007–2011 met een derde gedaald. De daling was het grootst voor de groep jongeren van 12 tot 18 jaar (48 procent). Voor de groep jongeren van 18 tot 25 jaar was de daling 21 procent. Voor de hele populatie aangehouden verdachten, dus inclusief de 25-plussers, is de daling 33 procent.

In ruim negen op de tien gemeenten is het aantal geregistreerde misdrijven per honderd jongeren in 2011 lager dan in 2007. De grootste dalingen deden zich voor in de gemeenten Montfoort, Leerdam en Anna Paulowna. In deze gemeenten daalde de geregistreerde criminaliteit gepleegd door jongeren met minimaal 10 procentpunten. In de gemeenten Oostzaan, Grave, Opmeer en Mill en Sint Hubert steeg daarentegen het aantal door jongeren gepleegde misdrijven met minimaal 2,8 procentpunten.

7.2.2 Ontwikkeling van het aantal geregistreerde misdrijven onder jongeren (12 tot 25 jaar) per gemeente, 2007-2011

Procentpuntmutatie in aantal per honderd jongeren (12 tot 25 jaar)

- Afname: 3 procentpunten of meer
- Afname: 1 procentpunt tot 3 procentpunten
- Afname: tot 1 procentpunt
- Toename
- Onbekend

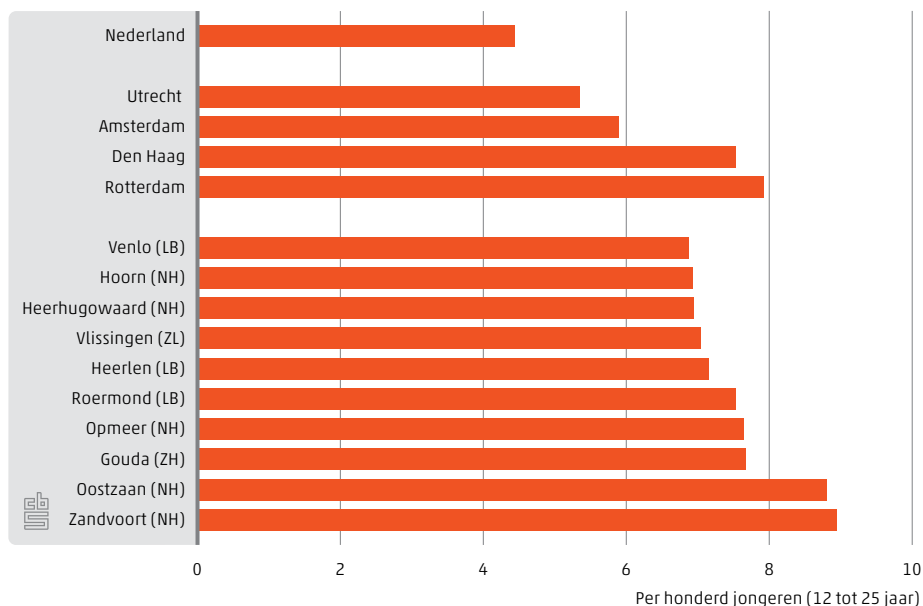

Bron: CBS-Herkenningsdienstsysteem (HKS) en Halt-Nederland.

Meeste misdrijven per honderd jongeren in Zandvoort en Oostzaan

Met bijna 9 misdrijven voeren Zandvoort en Oostzaan de top-10 van gemeenten aan met de meeste misdrijven per honderd jongeren. Hiermee is voor deze gemeenten het cijfer twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde. In Rotterdam, Gouda, Opmeer, Roermond en Den Haag lag dit cijfer voor jongeren ruim anderhalf keer zo hoog als het landelijk gemiddelde. Utrecht kende met 5,4 op de honderd het laagste aandeel misdrijven van de vier grootste steden.

7.2.3 Aantal gepleegde misdrijven onder jongeren (12 tot 25 jaar): Nederland, vier grootste gemeenten en top-10 gemeenten met grootste aandeel, 2011

Meer informatie

- Cijfers over het aantal geregistreerde misdrijven staan op [StatLine](#).
- Cijfers over jongeren in aanraking met de politie zijn te vinden op de [Landelijke Jeugdmonitor](#) en in de StatLinetabel [Verdachten naar leeftijd, herkomst en geslacht](#).
- Voor cijfers over jongeren die naar Halt zijn verwezen voor het plegen van een Haltwaardig misdrijf zie de tabel [Halt-jongeren naar soort delict, geslacht, leeftijd en herkomst](#).

7.3 Onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap

Gevoelens van onveiligheid of slachtoffer worden van een misdrijf zijn mogelijke risicofactoren in de ontwikkeling van jongeren op weg naar volwassenheid en participatie in de maatschappij.

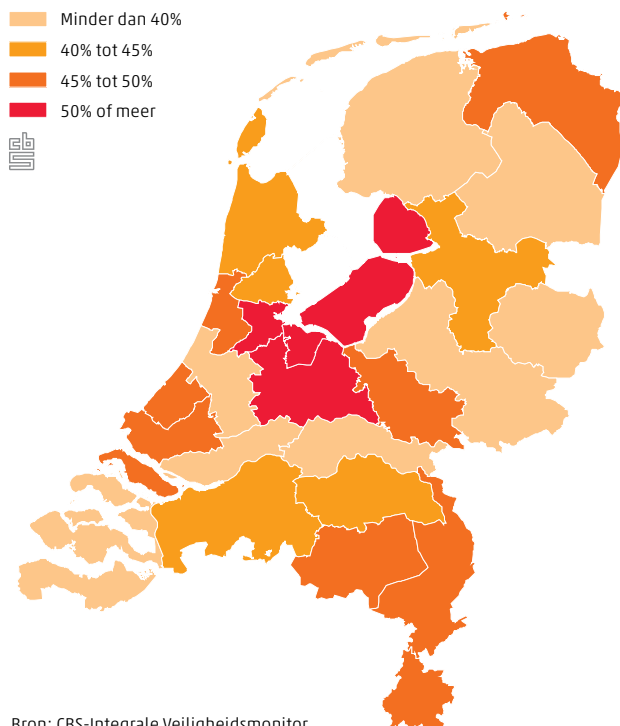
Jonge vrouwen voelen zich bijna twee keer zo vaak onveilig

In 2012 voelde bijna 45 procent van de jongeren van 15 tot 25 jaar zich wel eens onveilig. Er is een duidelijk verschil in onveiligheidsgevoelens tussen jonge mannen en vrouwen: respectievelijk 31 en 58 procent. Ruim één op de vier jongeren was daadwerkelijk slachtoffer van criminaliteit. Dit geldt in gelijke mate voor jonge mannen en vrouwen. Wel geldt dat mannen van 15 tot 25 jaar met 7 procent ruim twee keer zo vaak slachtoffer van een geweldsdelict waren dan hun vrouwelijke leeftijdsgenoten. Jonge vrouwen waren relatief iets vaker slachtoffer van een vermogensdelict of vandalisme dan hun mannelijke leeftijdsgenoten.

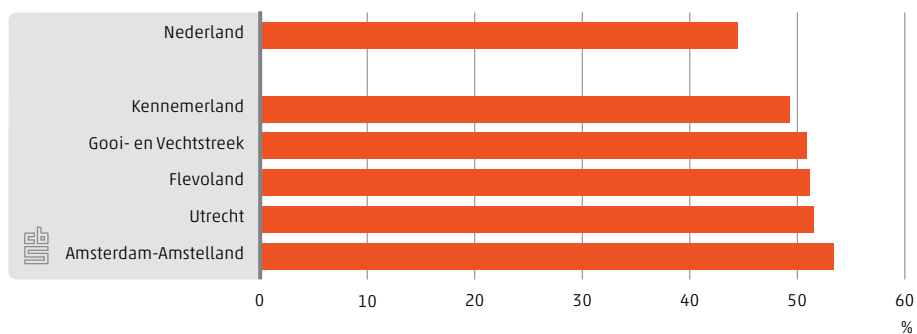
Jongeren voelen zich vaakst onveilig in Midden-Nederland

Jongeren in het midden van Nederland voelen zich naar verhouding het vaakst onveilig. Ruim de helft van de jongeren in de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Utrecht, Gooi- en Vechtstreek en Flevoland voelde zich in 2012 wel eens onveilig. Met gemiddeld één op de drie jongeren telde de politieregio Friesland het laagste aandeel jongeren dat zich wel eens onveilig voelt. Ook Zeeland, Zuid-Holland-Zuid, Gelderland, Twente en Drenthe scoren lager dan het landelijk gemiddelde.

7.3.1 Aandeel jongeren (15 tot 25 jaar) dat zich wel eens onveilig voelt per politieregio, 2012

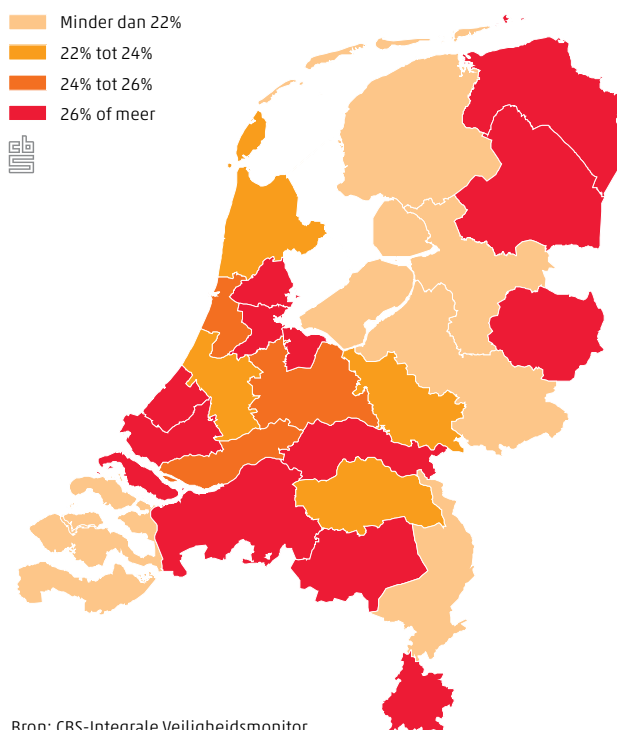
7.3.2 Aandeel jongeren (15 tot 25 jaar) dat zich wel eens onveilig voelt: Nederland en top-5 politieregio's met grootste aandeel, 2012

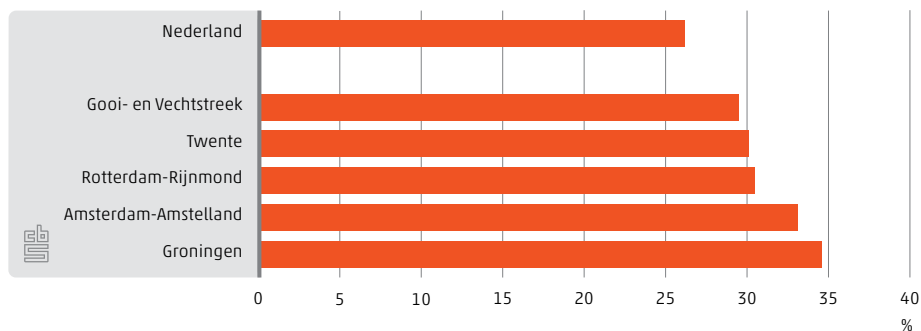
Groningse jongeren vaakst slachtoffer van criminaliteit

Het hoogste aandeel slachtoffers van criminaliteit was in 2012 te vinden in de politieregio Groningen met gemiddeld 35 procent van alle jongeren van 15 tot 25 jaar. Dit aandeel lag daarmee bijna 10 procentpunten hoger dan het landelijk gemiddelde. Ook relatief hoog, boven de 30 procent, scoorden Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond. Met 17 procent kende Zeeland het laagste aandeel jongeren dat slachtoffer werd van criminaliteit. In grote lijnen komt het regionale beeld van slachtofferschap onder jongeren overeen met dat van onveiligheidsgevoelens.

7.3.3 Aandeel slachtofferschap onder jongeren (15 tot 25 jaar) per politieregio, 2012

7.3.4 Aandeel slachtofferschap onder jongeren (15 tot 25 jaar): Nederland en top-5 politieregio's met grootste aandeel, 2012

Bron: CBS-Integrale Veiligheidsmonitor.

Meer informatie

- Cijfers over onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap naar persoonskenmerken staan op de [Landelijke Jeugdmonitor](#).
- Door veranderingen in het onderzoeksdesign van de Veiligheidsmonitor 2012 en door aanpassingen in de vragenlijst is er sprake van een methodebreuk en zijn de cijfers voor 2012 niet zonder meer vergelijkbaar met die van voorgaande jaren. Meer informatie over deze methodebreuk is te vinden in de publicatie [Veiligheidsmonitor 2012](#).
- Zie ook het webartikel [Kwart jongeren slachtoffer van criminaliteit](#) voor meer informatie.
- Kijk op de website van de [Veiligheidsmonitor](#) voor meer informatie over dit instrument.

8.

Praktijkervaringen

met regionale

jeugdmonitoring

Voor het in kaart brengen van de regionale situatie onder jongeren bestaan lokaal interessante initiatieven. Veel gemeenten, provincies en uitvoerende instanties zoals GGD-en monitoren de situatie en ontwikkelingen onder jongeren, wat handvatten oplevert voor jeugdbeleid. In dit hoofdstuk komen enkele voorbeelden uit die regionale praktijk van jeugdmonitoring aan de orde.

8.1 Capelle aan den IJssel

Gemeente Capelle aan den IJssel heeft in het kader van de Jeugdagenda 2008–2011 de Monitor jeugdvriendelijke wijken laten ontwikkelen. Dat is een instrument om de mate van jeugdvriendelijkheid van Capelse wijken te bepalen en daarmee inzicht te geven in de verbeterpunten. Een jeugdvriendelijke wijk is een wijk die voor de jeugd zo veel mogelijk kansen en zo min mogelijk bedreigingen biedt.

Vier dimensies

De monitor onderscheidt vier dimensies van jeugdvriendelijkheid: het sociale leefklimaat, de fysieke inrichting, de voorzieningen en de veiligheid. Deze dimensies bestaan in totaal 46 indicatoren, die worden geclusterd naar één samenvattende totaalscore, de jeugdindex. Deze index heeft een waarde die ligt tussen 0 en 100, waarbij 0 staat voor zeer ongunstig en 100 voor zeer gunstig. De waarde 50 staat voor de gemiddelde jeugdvriendelijkheid in de gemeente in het eerste verslagjaar (2007). De gegevens hiervoor komen uit de Buurtmonitor, de bewonersenquête, de scholierenenquête gehouden onder jongeren van 13 tot en met 17 jaar en cijfers van de politie.

De jeugdindex laat niet alleen zien hoe jeugdvriendelijk een wijk is, maar ook hoe de wijk zich sinds 2007 heeft ontwikkeld en op welke aspecten een wijk meer of minder jeugdvriendelijk is. De eerste Monitor jeugdvriendelijke wijken verscheen begin 2011 en was gebaseerd op de peildata 2007 en 2009. Inmiddels is de tweede editie beschikbaar met daarin ook cijfers van 2012.

Resultaten

Uit de resultaten blijkt dat de jeugd vriendelijkheid in Capelle aan den IJssel de afgelopen jaren sterk verbeterd is. In 2012 kwam de jeugdindex uit op gemiddeld 54. Dat is meer dan de score van 51 in 2009 en van 50 in 2007. Uit de monitor blijkt dat de wijken Capelle-West (59) en 's-Gravenland (58) het meest jeugd vriendelijk zijn. Minst vriendelijk voor de jeugd is Schollevaar-Oost (46). De toename in jeugd vriendelijkheid is zichtbaar op alle terreinen en geldt voor alle wijken. Vooral op het gebied van veiligheid was er een verbetering. Hiervoor zijn gemeten: het veiligheidsgevoel, de beschikbaarheid en het gebruik van alcohol en drugs, en het aantal aangiften van probleemgedrag, zoals diefstal en geweld. Positieve uitschieter hierin is de Hoekenbuurt, waar het veiligheidscijfer steeg van 38 naar 57 punten. Ook de veiligheidsscores voor Oostgaarde-Zuid en Schollevaar-Noord stegen drastisch (beide +12 punten). De Hoekenbuurt heeft bovendien een opvallend hoge score voor voorzieningen voor de jeugd (71 punten). De score voor het sociale leefklimaat in deze wijk steeg van 38 naar 43 punten, maar is daarmee nog steeds (te) laag.

8.2 Deventer

Hoe gaat het met de jeugd in Deventer? Deze vraag staat centraal in 'Jeugd in Beeld', de halfjaarlijkse jeugdmonitor van gemeente Deventer. In 2008 liet de Rekenkamercommissie van Deventer een onderzoek uitvoeren naar het functioneren van de jeugdketen in haar gemeente. Eén van de aanbevelingen uit dit onderzoek was 'het verkrijgen van een scherper inzicht in de algemene situatie van de jeugd en de omvang en aard van de jeugdproblematiek'. De jeugdmonitor bood uitkomst. Inmiddels is de zevende jeugdmonitor een feit en kunnen er trends afgeleid worden. Dat laatste is vooral belangrijk om het effect te meten van maatregelen die het Centrum voor Jeugd en Gezin Deventer treft.

Voorzieningen

De Deventer monitor Jeugd in Beeld zoomt vooral in op het gebruik en bereik van voorzieningen voor de jeugd. Het geeft eerst een demografische schets, waarna vervolgens de fundamentele en aanvullende voorzieningen aan bod komen. Het laatste hoofdstuk gaat in op de signalering van jeugdzorg en jeugdhulpverlening.

De kernvraag hierbij is: 'Bereiken we alle jeugdigen met de huidige voorzieningen?' Ofwel: hebben we alle jeugdigen in beeld? En vervolgens: hoe ziet dat beeld er uit? Vervolgens kijkt het onderzoek naar het gebruik van aanvullende voorzieningen en naar de beschikbare extra zorg en aandacht. Dit sturingsinstrument is continu in ontwikkeling. De ambitie voor de Deventer Jeugd in Beeld is om alle jongeren tot 27 jaar in beeld te brengen, zodat een zo volledig mogelijk overzicht kan worden gegeven van de staat van de Deventer jeugd en van de jeugdketen. Het instrument wordt ook gebruikt om de gemeenteraad te informeren over de stand van zaken in het jeugdbeleid.

Goed voor jongeren

De komende jaren wordt de Jeugdmonitor Deventer nog belangrijker vanwege de overheveling van de Jeugdzorg naar de gemeenten. Gemeente Deventer wil juist ook in de overgangperiode blijven meten hoe het gaat met de jeugd. Het is bovendien niet alleen bedoeld voor beleidsmakers en voor de mensen in het veld. Bovenal is de Jeugdmonitor goed voor de jongeren zelf. Door snel in te spelen op ontwikkelingen, kunnen de gemeente en haar partners hen de hulp en ondersteuning bieden die ze nodig hebben. De Deventer Jeugd in Beeld is te raadplegen via www.kennisnet.deventer.nl.

8.3 GGD IJsselland

Najaar 2011 voerde GGD IJsselland in de regio IJsselland voor de derde keer een gezondheidsmonitor uit onder jongeren van 12 tot en met 23 jaar. De resultaten en aanbevelingen naar aanleiding van de uitkomsten zijn in de eerste helft van 2012 beschikbaar gekomen en aan de elf gemeenten in regio IJsselland gepresenteerd.

Het doel van de jongerenmonitor is om een beeld te krijgen van de gezondheid en leefstijl van jongeren en om risicogroepen te kunnen benoemen. Gemeenten gebruiken de uitkomsten en aanbevelingen om het lokaal beleid te onderbouwen en richting te geven. De uitkomsten zijn opgenomen in een tabellenboek en in een kort verslag voor iedere gemeente in regio IJsselland. Voor vijf thema's heeft de GGD een zogenaamd factsheet opgesteld: alcoholgebruik, genotmiddelen, psychosociale gezondheid, seksueel gedrag en voeding, bewegen en gewicht.

Sinds 2012 worden de resultaten ook in de gezondheidsatlas van GGD IJsselland opgenomen (www.gezondheidsatlasggdijselland.nl).

Voor de monitor zijn jongeren uitgenodigd om via internet een vragenlijst in te vullen. Daarna is naar een steekproef van non-respondenten een schriftelijke vragenlijst toegestuurd. In totaal hebben ruim 3 600 jongeren de vragenlijst ingevuld, meer meisjes (61 procent) dan jongens (39 procent). Van deze respondenten is 46 procent tussen de 12 en 15 jaar, 30 procent tussen de 16 en 19 jaar en 24 procent tussen 20 en 23 jaar. Verder is 87 procent schoolgaand.

Gezondheid

Met de meeste jongeren in de regio IJsselland gaat het goed: 85 procent ervaart de eigen gezondheid als (heel) goed. Door clustering van gedragingen ontstaat er een beeld van risicogroepen. Verschillende vormen van ongezond gedrag blijken samen te hangen met persoonskenmerken en copingstijl. Van de groep schoolgaande jeugd valt 32 procent in het cluster jongeren die zich goed voelen en gezond gedragen. Er is echter een groep, 17 procent, die zich minder goed voelt en slecht scoort op psychische gezondheid. Dit zijn meer meisjes dan jongens, gemiddeld jonger en minder weerbaar dan de gezonde jongeren. Het derde cluster bestaat uit jongeren, evenveel jongens als meisjes, die hun gezondheid als minder goed ervaren en een combinatie van ongezonde gedragingen laten zien. Gemiddelde leeftijd is 16 jaar.

Alcoholgebruik

In de jeugdmonitor van GGD IJsselland kreeg alcoholgebruik onder jongeren speciale aandacht, omdat dit voor gemeenten een belangrijk thema is. Gemeenten krijgen er een belangrijke nieuwe taak bij: uitvoering van de Drank en Horecawet (DHW). De nieuwe DHW biedt gemeenten veel mogelijkheden (regels, restricties, handhaving) om hun lokale alcoholmatigingsbeleid op een integrale manier goed op te zetten. Een combinatie van voorlichting en handhaving is hierbij belangrijk. Binnenkort gaat de leeftijdsgrens voor het gebruik en de verkoop van alcohol van 16 naar 18 jaar. Het is van belang een beeld te hebben van het huidige alcoholgebruik, zodat gemeenten kunnen evalueren wat het effect van deze maatregel is.

In de regio IJsselland blijkt 64 procent van de jongeren wel eens alcohol te drinken, 17 procent van de 12- tot en met 15-jarigen en 88 procent van de 16- tot

en met 23-jarigen. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren begonnen met drinken is 14,7 jaar. Het aandeel jongeren van 12 tot en met 15 jaar dat alcohol drinkt is duidelijk afgenomen: van 47 procent in 2003 naar 28 procent in 2007 en 17 procent in 2011. Onder de 16- tot en met 23-jarigen is het percentage alcohol drinkende jongeren in die jaren niet veranderd. Voor de 12- tot en met 15-jarigen begint het ingezette beleid effect te sorteren. Vanaf 16 jaar drinken jongeren in de regio IJsselland nog wel veel en vaak met alle, bekende, vervelende gevolgen van dien.

Gemeenten kunnen onder andere uit het regionale alcoholmatigingsprogramma 'Minder Drank Meer Scoren', dat eind 2012 is afgerond, ervaringen benutten voor de verdere invulling van hun beleid voor drankgebruik onder jongeren. Daarnaast is er nog 'SmartConnection', een onderdeel van het regionale alcoholmatigingsprogramma, dat gericht is op jongeren van 16 jaar en ouder, en nog doorloopt na 2012.

8.4 Hoorn

Een van de onderwerpen die gemeente Hoorn monitort over haar jeugd is het alcoholgebruik. Hoorn zet zich, ook in regionaal verband, in om het alcoholgebruik van de West-Friese jongeren te verminderen. Daarnaast heeft gemeente Hoorn twee initiatieven ter bevordering van de participatie van kinderen en jongeren: de Kindergemeenteraad en het jeugdlintje.

Alcoholgebruik

Net als in heel Nederland, ligt ook in Hoorn het alcoholgebruik onder jongeren hoog. Het is echter wel veel lager dan voorheen. Dit is mede te danken aan het feit dat gemeenten, professionals en horeca in West-Friesland sinds 2007 nauw met elkaar samenwerken onder de naam 'West-Frisse Jeugd' om alcoholgebruik onder jeugdigen te verminderen. Sinds een doorstart in 2012 werken partijen in de gehele regio Noord-Holland samen in het project 'In Control of Alcohol en Drugs'. Inmiddels is bereikt dat de startleeftijd van beginnende drinkers hoger ligt en er steeds minder jongeren onder de 16 jaar alcohol drinken. Verstrekkers zetten zich meer in om de wet na te leven. Daarnaast zijn jongeren, opvoeders en alcoholaanbieders zich meer bewust van alcoholgebruik onder jongeren en de gevolgen hiervan. Ouders worden op verschillende manieren meer bewust

gemaakt van het gedrag van hun kinderen. Bijvoorbeeld met de actie 'Wakkere Ouders', die in het najaar van 2012 van start is gegaan. Daarnaast, om het uitgaan in Hoorn veiliger te maken en uitgaansgerelateerde overlast te verminderen, treedt de politie strenger op als jongeren in de uitgaansweekenden voor overlast zorgen op straat. Ze worden meegenomen naar het politiebureau en de ouders worden uit bed gebeld.

In het Westfriesgasthuis in Hoorn is sinds 2009 een alcoholpoli, waar jongeren met een acute alcoholvergiftiging, de zogenaamde 'comazuipers', worden opgenomen. Het aantal West-Friese jongeren dat hier terecht kwam, is de afgelopen jaren gestegen. In 2011 ging het om 59 jongeren, dus gemiddeld iedere week één. Dat zijn zorgwekkende aantallen. Dit hoeft niet per se te betekenen dat er meer comazuipende jongeren zijn ten opzichte van de voorgaande jaren, maar ze worden nu opgenomen en geregistreerd. Onderdeel van de alcoholpoli is begeleiding voor langere tijd, waarbij ook de ouders worden betrokken. In 2012 zijn in het Westfriesgasthuis 33 comazuipers opgenomen. Zij hadden een gemiddelde leeftijd van 16,3 jaar. In de regio Alkmaar lag het aantal in 2012 op 59 en in de regio Den Helder op 44. De gemiddelde leeftijd was in beide regio's 16,6 jaar. De cijfers over 2013 zijn nog niet bekend, maar de gemeente verwacht een daling van het aantal jongeren met een acute alcoholvergiftiging.

Kindergemeenteraad

De Kindergemeenteraad bestaat sinds 2004 en wordt uitgevoerd in samenwerking met het Instituut voor Publiek en Politiek. Na een onderbreking in 2009 en 2010 is de Kindergemeenteraad in 2011 en 2012 weer hervat. Bovenbouwleerlingen van basisscholen krijgen een aantal lessen met daarin aandacht voor argumenteren, discussiëren, beslissingen nemen en vergaderen. Van iedere school is tijdens de kindergemeenteraadsvergadering een fractie van acht leerlingen aanwezig. Al deze leerlingen samen vormen de Kindergemeenteraad. Tijdens de vergadering beslissen zij welk projectvoorstel, met meerderheid van stemmen, wordt aangenomen. Het college van burgemeester en wethouders voert het aangenomen voorstel uit. Een unieke kans dus om als kind daadwerkelijk invloed uit te oefenen op het gemeentebestuur. In 2007 maakten leerlingen aan de hand van het thema 'de leefbare, groene en duurzame wijk' een voorstel voor een concreet project in hun buurt of wijk. In 2011 bedachten de leerlingen concrete plannen rond de vraag 'Wat kan er beter in jouw wijk?'. Voor deze projecten is ook budget beschikbaar en kinderen hebben op deze manier dus ook invloed.

Jeugdlintje

Sinds 2007 reikt Hoorn tijdens de jaarlijkse lintjesregen ook zogenaamde jeugdlintjes uit. Hiermee toont de gemeente haar waardering aan jongeren tussen de 6 en 18 jaar die zich belangeloos hebben ingezet voor anderen of voor de stad. Het kan bijvoorbeeld gaan om jongeren die oudere mensen hebben geholpen op een computer te werken, iemand die boodschappen doet voor een zieke buurvrouw of iemand die zich heeft ingezet voor de natuur of heldhaftig optrad voor een dier in nood.

8.5 Leeuwarden

Gemeente Leeuwarden maakt sinds 2003 voor een deel van haar jeugd- en onderwijsbeleid gebruik van twee monitors: Veilig en Gezond Opgroeien en Go Jeugd.

Veilig en Gezond Opgroeien

De monitor Veilig en Gezond Opgroeien komt voort uit de interventie Communities that Care (CTC). Ongeveer tien jaar geleden is deze Amerikaanse en effectief bewezen interventie geïntroduceerd in Nederland. Doel van CTC is het voorkomen van probleemgedrag bij jongeren op vier domeinen (gezin, school, leeftijdsgenoten en wijk) door beschermende factoren te versterken. Voorbeelden van deze factoren zijn mogelijkheden en beloningen voor positieve betrokkenheid, gezonde opvattingen en duidelijke normen, religie en sociale vaardigheden.

CTC is in feite een gestructureerde beleidscyclus die bestaat uit het systematisch verzamelen van gegevens via een enquête, analyse van gegevens, inzet van passende activiteiten in de vier domeinen en evaluatie. De gemeente Leeuwarden is in 2003 gestart met CTC. In 2013 werkt de gemeente nog steeds met CTC maar nu onder de beter passende naam Veilig en Gezond Opgroeien. De beleidscyclus is inmiddels vier keer herhaald. Wezenlijk hierin is het monitoren van gegevens via de driejaarlijkse enquête onder jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 19 jaar. Deze gegevens vormen een toetssteen voor de effectiviteit van beleid en maken trendanalyses mogelijk, wat kan leiden tot bijstelling van beleid. De gegevens zijn bovendien per wijk en dorp beschikbaar, zodat specifiek

maatwerk mogelijk is. Zo heeft de gemeente Leeuwarden in bepaalde wijken extra ingezet op de versterking van beschermende factoren in gezinnen.

Go Jeugd

Gemeente Leeuwarden maakt voor haar jeugdbeleid ook dankbaar gebruik van de monitor Go Jeugd van de GGD Fryslân en van de registratie van de contactmomenten met groep 2 van de basisscholen, klas 2 van havo/vwo en klas 3 van het vmbo. De GGD verzamelt sinds 2004 voor Go Jeugd één keer in de vier jaar gegevens over de gezondheid van jeugdigen van 12 tot en met 18 jaar in heel Friesland. De jeugd beantwoordt vragen over onder andere sporten, alcohol- en drugsgebruik, voeding en grensoverschrijdend gedrag. De gegevens uit de contactmomenten in primair en voortgezet onderwijs worden jaarlijks verzameld en omvatten dezelfde thema's als Go Jeugd.

Net als bij de monitor Veilig en Gezond Opgroeien is het mogelijk met deze gegevens trendanalyses te maken en beleid bij te stellen. Zo heeft de gemeente Leeuwarden op basis van alle GGD informatie besloten extra in te zetten op het voorkomen en verminderen van drugsgebruik. De uitgebreide dataverzameling van de GGD biedt daarnaast ook de mogelijkheid alle Friese gemeenten onderling te vergelijken.

8.6 Provincie Limburg

Provincie Limburg monitort de jeugd via een openbare website (www.limburg.nl/kerngegevens) met daarin cijfers en trends over de Limburgse jeugd van 0 tot en met 26 jaar.

Inhoud

De Limburgse jeugdmonitor bevat gegevens over jongeren in Limburg. Onder andere het aantal jongeren per gemeente en hoe dat zich ontwikkelt, per leeftijdsjaar en leeftijdsgroep. De monitor bevat verder gegevens over hoe gezond en gelukkig de jongeren zichzelf vinden, informatie die aangeeft hoe het met jongeren gaat (over bijvoorbeeld school en werk) en hoe het gebruik van hulp is.

De gegevens in de monitor zijn gegroepeerd rond drie thema's:

1. Ontwikkeling en ontplooiing;
2. Ondersteuning bij (dreigende) problemen;
3. Ondersteuning bij ernstige problemen.

Een greep uit de gegevens die onder de drie thema's vallen: het aantal echtscheidingen waarbij kinderen zijn betrokken, onderwijs (onder andere het aantal geslaagden per onderwijsniveau en ongeoorloofd verzuim), het aantal jongeren met werk of uitkering, gezondheid en welzijn van jongeren (zoals drugs, alcohol en overgewicht) en contacten met of over jongeren met het Algemeen Maatschappelijk Werk, MEE, HALT, Veiligheidshuis, politie, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, Jeugd- en Opvoedhulp en Jeugd-GGZ.

Mogelijkheden

De monitor biedt verschillende mogelijkheden om de gegevens te tonen. Zo is er een keuze mogelijk uit de gegevens die afzonderlijk maar ook in onderlinge samenhang kunnen worden getoond. Verder kan gekozen worden uit te tonen jaren en het gebiedsniveau (gemeente, regio, provincie). Bovendien kunnen gemeenten, regio en provincie met elkaar worden vergeleken en kan een vergelijking worden gemaakt tussen perioden. Er is ruime mogelijkheid om te kiezen op welke wijze de gegevens worden weergegeven (verschillende tabellen en grafieken of bijvoorbeeld in Excel) en op welke wijze ze worden opgeslagen (bijvoorbeeld in pdf, Word, PowerPoint). Daarnaast er is voor gemeente of regio naar keuze een trendrapport beschikbaar waarin de getoonde cijfers van een toelichting zijn voorzien.

Afhankelijk van de bron worden de gegevens in de Limburgse jeugdmonitor per kwartaal, halfjaar of jaar geactualiseerd. Daarnaast is er ook sprake van voortdurende doorontwikkeling om de set gegevens nog verder te completeren en ook om bij nieuwe trends of ontwikkelingen in het jeugdbeleid aan te sluiten. Recent is ook een mobiele versie van de Limburgse jeugdmonitor beschikbaar gekomen, bereikbaar via dezelfde URL www.limburg.nl/kerngegevens.

Begrippen

Aangehouden verdachte

Een natuurlijke persoon, die door het daartoe bevoegde gezag is aangehouden, verdacht van het plegen van een strafbaar feit.

Aanraking met de politie

Jongeren van 12 tot 25 jaar die als verdachte van een strafbaar feit zijn gehoord door de politie. Deze gegevens zijn afkomstig uit het landelijk bestand met verdachtegegevens, dat is samengesteld uit de 27 regionale Herkenningsdienssystemen (HKS). Dit systeem wordt sinds 1986 door de politie gebruikt om gegevens over verdachten te registreren. Het bevat zowel de aangiftegegevens van misdrijven als de persoonsgegevens van de verdachten daarvan.

Achterstandsleerling

Leerling in het reguliere basisonderwijs die volgens het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap behoort tot een achterstandscategorie en waarvoor de school extra financiële middelen krijgt. Vanaf het schooljaar 2006/'07 wordt gewerkt met twee gewichten, 0.30 en 1.20:

- 0.30 voor leerlingen waarvan beide ouders maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of de vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg hebben gedaan óf waarvan beide ouders maximaal twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs hebben gevolgd, bijvoorbeeld lts, ambachtsschool of huishoudschool.
- 1.20 voor leerlingen van wie één van de ouders maximaal basisonderwijs of (v)so-zmlk heeft gehad en de ander maximaal dezelfde opleiding heeft gevolgd óf het lbo/vbo, praktijkonderwijs of de vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg heeft doorlopen óf maximaal twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs heeft gevolgd, bijvoorbeeld lts, ambachtsschool of huishoudschool.

Allochtoon

Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren en personen die in Nederland zijn geboren. De herkomstgroepering wordt bepaald aan de hand van het geboorteland van de persoon zelf of dat van de moeder, tenzij de moeder in Nederland is geboren. In dat geval geldt het geboorteland van de vader.

Allochtoon huishouden

In deze bijdrage is een allochtoon huishouden gedefinieerd als een huishouden waar één of beide ouders eerste of tweedegeneratieallochtoon is. Als beide ouders allochtoon zijn dan is geclassificeerd naar de herkomstgroepering van de referentiepersoon. Als een van de ouders allochtoon is dan is het huishouden geclassificeerd naar de herkomstgroepering van de allochtone ouder.

Arbeidsongeschiktheidsuitkering

Uitkeringen in het kader van de wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ).

Armoede

De belangrijkste indicator voor armoede is het inkomen dat een huishouden kan besteden. Het CBS hanteert als maatstaven de lage-inkomensgrens en het sociaal minimum. In deze publicatie wordt de lage-inkomensgrens gehanteerd. Deze inkomensgrens vertegenwoordigt een vast koopkrachtbedrag en wordt jaarlijks dus alleen voor de prijsontwikkeling aangepast. De grens is geënt op het bijstandsniveau van een alleenstaande in 1979 en bedroeg in 2011 voor een alleenstaande op jaarbasis 11 550 euro. Per maand komt dit neer op 960 euro. Om te bepalen of een meerpersoonshuishouden een risico op armoede heeft, is het inkomen met behulp van een equivalentiefactor aangepast voor omvang en samenstelling van het huishouden en op die manier vergelijkbaar gemaakt met het welvaartsniveau van een alleenstaande (zie CBS, 2004). Het op deze manier gestandaardiseerde huishoudensinkomen kan dan worden vergeleken met de lage-inkomensgrens voor een alleenstaande.

Autochtoon

Persoon van wie beide ouders in Nederland geboren zijn.

Beroepsbevolking jongeren

Jongeren die ten minste 12 uur per week werken, of werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste 12 uur per week gaan werken, verklaren ten minste 12 uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor ten minste 12 uur per week te vinden.

Bijstandsuitkering

De bijstandsuitkering is een maandelijkse uitkering voor de kosten van levensonderhoud in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB). Een bijstandsuitkering is bedoeld voor mensen zonder of met een laag inkomen en geen of een laag eigen vermogen.

Delict(en)

Zie strafbaar feit.

Echtscheiding

Ontbinding van het huwelijk door een beschikking van de rechter, exclusief ontbindingen van partnerschapsregistraties. Het gaat om de echtscheidingen waarvan ten minste één van de partners staat ingeschreven in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente. Het maakt hierbij niet uit of de echtscheiding al dan niet door een Nederlandse rechter is uitgesproken.

Eenoudergezin

Particulier huishouden bestaande uit één ouder met thuiswonende kind(eren) (en met mogelijk ook overige leden).

Eerstegeneratieallochtoon

Persoon die in het buitenland is geboren met ten minste één in het buitenland geboren ouder.

Gewichtenregeling basisonderwijs

De gewichtenregeling in het basisonderwijs bepaalt hoeveel geld een basisschool krijgt om onderwijsachterstanden weg te werken. Dit gebeurt op basis van het opleidingsniveau van de ouders en het postcodegebied van de school. Meer informatie is te vinden op de website van de Rijksoverheid. Zie ook achterstandsleerling.

Halt (Het Alternatief)

“Lik-op-stuk”-benadering van jongeren van 12 tot 18 jaar, die voor het eerst met de politie in aanraking komen voor het plegen van bepaalde vormen van lichte criminaliteit. De politie stuurt het dossier niet door naar het Openbaar Ministerie als de betrokken persoon voldoet aan de voorwaarden die het Bureau Halt oplegt. Feitelijk is het een voorwaardelijk politiesept. De strafbare feiten die voor een Halt-project in aanmerking komen zijn vastgelegd in een Algemene Maatregel van Bestuur.

Halt-afdoening

Aanbod van justitie voor jongeren van 12 tot 18 jaar. In plaats van vervolging door het Openbaar Ministerie vervullen de jongeren een taakstraf, ze betalen een boete of ze maken op een andere manier goed wat zij hadden misdaan. Zij komen daarna verder niet in aanraking met justitie. Het gaat om jongeren die door de politie zijn aangehouden voor bepaalde vormen van lichte criminaliteit,

bijvoorbeeld vernieling, (winkel)diefstal, of overlast met vuurwerk. Ze krijgen de keus: naar justitie of naar Halt.

Halt-jongere

Jongere van 12 tot 18 jaar, die naar Bureau Halt is verwezen nadat deze in aanraking is gekomen met de politie voor het plegen van bepaalde vormen van lichte criminaliteit.

Haltwaardig strafbaar feit

Minder ernstige handeling, of juist nalatigheid om te handelen, die bij wet strafbaar is gesteld. Het gaat hier om vormen van lichte criminaliteit, die door jongeren zijn begaan, en die op een speciale manier kunnen worden behandeld door justitie.

Jongeren

Jongeren van 0 tot 25 jaar.

Kinderopvang

Formele kinderopvang door kindercentra of bij gastouders in het kader van de Wet Kinderopvang (WKO). Deze wet regelt de kwaliteit, het toezicht daarop en de financiering van de kinderopvang. Ouders kunnen via de Belastingdienst een kinderopvangtoeslag ontvangen. Werkende ouders en ouders die een studie of traject volgen om aan het werk te gaan en die gebruik maken van formele kinderopvang, kunnen in aanmerking komen voor een kinderopvangtoeslag.

Misdrijf

Strafbaar feit van de zware soort, als zodanig aangeduid in de strafwetten. De in deze publicatie opgenomen gegevens over misdrijven zijn ingedeeld volgens de standaardclassificatie misdrijven van het CBS. Hierin worden zes soorten misdrijven onderscheiden: vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven, vernieling en openbare orde misdrijven, verkeersmisdrijven, drugsmisdrijven en overige misdrijven.

Niet-westers allochtoon

Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. Op grond van hun sociaaleconomische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westers allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

Onbenut arbeidsaanbod

Het onbenut arbeidsaanbod bestaat uit personen zonder betaald werk of met betaald werk voor minder dan twaalf uur per week, die twaalf uur of meer per week willen werken.

Hiertoe behoren:

- personen die werk willen, hiervoor op korte termijn beschikbaar zijn en recent naar werk hebben gezocht (de werkloze beroepsbevolking);
- personen die werk willen, hiervoor op korte termijn beschikbaar zijn maar niet recent naar werk hebben gezocht;
- personen die werk willen maar hiervoor niet op korte termijn beschikbaar zijn.

Onveiligheidsgevoelens

Jongeren van 15 tot 25 jaar die zich in de vier weken voorafgaand aan het onderzoek wel eens onveilig voelden.

(Ernstig) Overgewicht

Om te bepalen of iemand overgewicht heeft, wordt de zogeheten Body Mass Index (BMI) gebruikt. Hiervoor wordt het gewicht (in kg) gedeeld door de lengte in het kwadraat (in meters). Voor jongeren vanaf 18 jaar en volwassenen geldt dat sprake is van overgewicht bij een BMI-waarde hoger dan 25 kg/m². Naast overgewicht wordt ook gesproken van ernstig overgewicht, ofwel obesitas. Iemand met obesitas heeft een BMI-waarde hoger dan 30 kg/m². Omdat jongeren nog groeien en langzaam volwassen worden, is één vaste waarde voor overgewicht en obesitas niet bruikbaar. Daarom zijn voor leeftijden jonger dan 18 jaar per leeftijdsjaar en apart voor jongens en meisjes afkappunten bepaald voor de Body Mass Index waarboven dan sprake is van overgewicht of obesitas.

Persoonlijk primair inkomen

Het persoonlijk primair inkomen omvat inkomen uit arbeid en inkomen uit eigen onderneming. Omdat inkomen uit vermogen niet altijd eenduidig is toe te rekenen aan de afzonderlijke personen binnen een huishouden is dit bestanddeel in het persoonlijk primair inkomen buiten beschouwing gelaten.

Inkomen uit arbeid bestaan uit loon, salaris, tantième, spaarloon en uit de beloning van arbeid die niet in dienstbetrekking is verricht. Ook beloningen in natura (de waarde van het privé gebruik van de auto van de werkgever) zijn hier toe gerekend. Inkomen uit arbeid omvat ook loon dat vanuit het buitenland is ontvangen. Het weergegeven bedrag is inclusief de werknemers- en werkgeversbijdrage in de premies voor de sociale verzekeringen.

Inkomen uit eigen onderneming bestaat uit het fiscale resultaat uit onderneming vermeerderd met het bedrag van de investeringsaftrek.

Provinciale jeugdzorg

Vormen van jeugdzorg die provinciaal worden gefinancierd. Dit betreft zowel Jeugd en Opvoedhulp door jeugdzorgaanbieders als toeleiding, begeleiding naar jeugdzorg, uitvoering van maatregelen en onderzoek naar kindermishandeling door bureaus jeugdzorg.

Roken

Jongeren van 12 tot 25 jaar die in de afgelopen vier weken voorafgaand aan het onderzoek gerookt hebben.

Schoolsoorten

vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
wo	wetenschappelijk onderwijs

Slachtofferschap

Jongeren van 15 tot 25 jaar die in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek één of meer keer slachtoffer zijn geweest van een delict.

Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

Het doel van het SSB is het verschaffen van microdata waarmee een samenhangende, consistente beschrijving kan worden gegeven van een aantal aspecten van de bevolking van Nederland. Hiertoe zijn registers (onder andere van de belastingdienst, uitkeringsinstanties, Informatie Beheergroep) per individu gekoppeld aan de Gemeentelijke basisadministratie (GBA). Naast deze registraties worden ook resultaten van persoonsenquêtes aan het SSB gekoppeld. Het SSB bevat daarmee individuele gegevens van alle inwoners van Nederland over onder andere demografische kenmerken, type huishouden, werk, uitkeringen en inkomen.

Startkwalificatie

Een startkwalificatie is de minimale opleiding die nodig is om succesvol de stap naar de arbeidsmarkt te kunnen maken. In Nederland is het niveau hiervan vastgesteld op een diploma op havo-, vwo- of mbo-niveau 2 of hoger.

Strafbaar feit

Handeling, of juist nalatigheid om te handelen, die bij wet strafbaar is gesteld. Strafbare feiten worden onderscheiden in overtredingen en misdrijven.

Thuiswonende kinderen

Persoon ongeacht leeftijd of burgerlijke staat die een kind-ouder relatie heeft met één of twee tot het huishouden behorende ouders.

Onder thuiswonende kinderen worden ook adoptie- en stiefkinderen begrepen, maar geen pleegkinderen.

Tienermoeder

Moeder van 19 jaar of jonger per 1 januari van het referentiejaar. Voor het weergeven van het aantal tienermoeders kunnen verschillende definities worden gehanteerd. In deze publicatie gaat het om het aantal tienermeisjes dat in het referentiejaar moeder is geworden. Ook gaat het om de exacte leeftijd van de moeder bij geboorte van het kind. Deze cijfers wijken iets af van de cijfers in de Jeugddatabase, daar gaat het om het totaal aantal tienermeisjes dat moeder is, zij hoeven dus niet in het referentiejaar moeder te zijn geworden, en om de leeftijd van de moeder op 31 december van het jaar ervoor.

Tweedegeneratieallochtoon

Persoon die in Nederland is geboren met ten minste één in het buitenland geboren ouder.

Voortijdig schoolverlaters

Iemand die het (bekostigd) onderwijs heeft verlaten en niet in het bezit is van een startkwalificatie. Het aantal voortijdig schoolverlaters in Nederland kan op twee manieren worden benaderd, namelijk vanuit het totale volume of vanuit de nieuwe aanwas. Het totale volume is het totaal aantal personen zonder startkwalificatie in Nederland. Dit aantal is ontleend aan de Enquete Beroepsbevolking (EBB). De uitkomsten van de EBB zijn gebaseerd op een steekproef van ongeveer 90 000 personen onder de Nederlandse bevolking. De nieuwe aanwas is het aantal personen dat in een bepaald schooljaar het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie. Dit aantal is gebaseerd op onderwijsregistraties. Aan de hand van de directe door- en uitstroom tussen twee opeenvolgende schooljaren binnen het door de overheid bekostigde onderwijs en het bezit van startkwalificerende diploma's wordt het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters (de nieuwe aanwas) bepaald. Bij het afbakenen van de groep voortijdig schoolverlaters wordt dikwijls een leeftijdsgrens aangehouden. Bij de Europese doelstelling om het voortijdig schoolverlaten terug te dringen (m.b.t. het totale volume), wordt uitgegaan van jongeren van 18 tot 25 jaar. Bij de Nederlandse beleidsdoelstellingen (m.b.t. de nieuwe aanwas) wordt uitgegaan van de groep 12- tot 23-jarigen.

Wajong-uitkering

De Wet Wajong is in eerste instantie bedoeld om jongeren met een beperking te helpen bij het vinden en houden van werk. Als dat niet of beperkt lukt, dan kunnen ze inkomensondersteuning krijgen vanuit de Wet Wajong. De Wet Wajong kent als leeftijdsbeperking alleen de AOW-gerechtigde leeftijd. Je stroomt dus niet uit de Wajong omdat je geen jongere meer bent. Ook is het nog mogelijk om op latere leeftijd in de Wajong in te stromen.

Werkloosheidsuitkering

Je hebt recht op een werkloosheidsuitkering in het kader van de Werkloosheidswet (WW) als

- je bent ontslagen,
- je van de afgelopen vijf jaar er vier minimaal hebt gewerkt en,
- je van de afgelopen 39 weken er minimaal 26 hebt gewerkt.

Werkzame beroepsbevolking

Personen die in Nederland wonen en betaald werk hebben van twaalf uur of meer per week.

Westers allochtoon

Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen van de werelddelen Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan. Op grond van hun sociaaleconomische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westers allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

Werkloze beroepsbevolking jongeren

Jongeren zonder werk, of met werk voor minder dan twaalf uur per week, die actief op zoek zijn naar betaald werk voor twaalf uur of meer per week en die daarvoor direct beschikbaar zijn.

Medewerkers

Auteurs

1. Jongeren in de bevolking

Joop Garssen en Carel Harmsen: aantal jongeren nu en in de toekomst, tienermoeders.

Marjolein Korvorst: aandeel 0- tot 18-jarigen in de totale bevolking, aandeel niet-westers allochtone jongeren.

2. Gezinsituatie

Joop Garssen en Carel Harmsen: kinderen in allochtone huishoudens, jongeren in eenoudergezinnen.

Marjolein Korvorst: kinderen betrokken bij echtscheiding, kinderopvang.

Linda Moonen: kinderen met kans op armoede.

3. Gezondheid

Kim Knoops: vaccinatiegraad DKTP van zuigelingen, jonge rokers, overgewicht onder jongeren.

Francis van der Mooren: cliënten provinciale jeugdzorg.

4. Onderwijs

Theo van Miltenburg.

5. Van leren naar werken

Annelie Hakkenes: voortijdig schoolverlaters.

Linda Moonen: inkomen uit betaald werk.

Francis van der Mooren: arbeidsparticipatie.

Marian Driessen: onbenut arbeidsaanbod.

6. Sociale zekerheid

Elisabeth Eenkhoorn.

7. Veiligheid en justitie

Harry Eggen: in aanraking met de politie, gepleegde misdrijven.

Marjolein Korvorst: onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap.

8. Praktijkervaringen met regionale jeugdmonitoring

Peter Bakker (Capelle aan den IJssel), Anke Klein Lebbink (Deventer), Marja de Jong (GGD IJsselland), Arianne Klunder (Hoorn), Marijke Schilperoord (Leeuwarden), Anke Overeem (Provincie Limburg).

Redactie

Paul de Winden
Francis van der Mooren
Henk-Jan Dirven

Eindredactie

Annelies Boerdam
Gemma Schoot